



VÝZKUMNÝ
ÚSTAV
BEZPEČNOSTI
PRÁCE

ЗБУТ за чужденци

Текстова част от специализираното съдържание за уеб приложение в областта на осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд, предназначена за чуждестранни служители

Тематични области 1 – 7

Проект на Съюза на промишлеността и транспорта на Чешката република „Повишаване на нивото на информираност на работодателите и чуждестранните работници относно превенцията на рискове и осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд на чуждестранните работници в Чешката република“

Предложение за мерки в областта на превенцията на рискове от увреждане на здравето на работниците в резултат от трудови злополуки или професионални болести, финансирани от помощта по член 320а, буква б) от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда и неговите изменения и допълнения през 2024 г.

Изготвили:

Инж. Яна Ранглова

Инж. Петър Мърквичка

Mgr. Йозеф Сенчик

Mgr. Вероника Меркова, DiS., MBA (графика)

Петра Ружичкова (графика)

октомври 2024 г.

Съдържание

ВЪВЕДЕНИЕ	3
1 Тематична област 1 – ТРУДОВИ ЗЛОПОЛУКИ НА ЧУЖДИ ГРАЖДАНИ В ЧЕШКАТА РЕПУБЛИКА (2013 – 2023).....	7
1.1 Абсолютни показатели – общ брой трудови злополуки с чужденци за периода 2013 – 2023 г. (лист 1).....	7
1.2 Относителни показатели – честота на трудовите злополуки с чужденци (лист 2).....	8
1.3 Дял на чужденците в общия брой трудови злополуки с фатален край в Чешката република (лист 3).....	8
1.4 Националност на чужденците, засегнати от трудови злополуки (лист 4)	8
1.5 Подробен анализ на трудовите злополуки с фатален край при чужденци (лист 5).....	9
1.6 Протичане на злополуки и последици при избрани трудови злополуки с фатален край на чужди граждани в Чешката република в периода 2013 – 2023 г.	12
2 Тематична област 2 – ВЪВЕДЕНИЕ В ЗБУТ	16
2.1 Права и задължения на работниците.....	16
2.2 Задължения на работодателя.....	21
2.3 Обучения по ЗБУТ	27
2.4 Самостоятелно заети лица без наети лица и ЗБУТ	31
2.5 Забрана за употреба на алкохол и пушене на работното място.....	32
2.6 Медицински прегледи на служителите.....	36
2.7 Знаци, цветове и сигнали за безопасност.....	40
3 Тематична област 3 – РАБОТА НА РАБОТНИЦИ ЮНОШИ, РАБОТА НА БРЕМЕННИ И КЪРМЕЩИ СЛУЖИТЕЛКИ И НА СЛУЖИТЕЛКИ-МАЙКИ ДО ДЕВЕТИЯ МЕСЕЦ СЛЕД РАЖДАНЕТО.....	50
3.1 Служители младежи.....	50
3.2 Бременни и кърмещи служители, служители майки, до края на деветия месец след раждането.....	53
4 Тематична област 4 – СЪОБЩАВАНЕ ЗА ТРУДОВИ ЗЛОПОЛУКИ, УСТАНОВЯВАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНИ БОЛЕСТИ, ОБЕЗЩЕТИЕ ЗА ТРУДОВИ ЗЛОПОЛУКИ.....	55
4.1 Трудови злополуки и професионални болести.....	55
4.2 Обезщетение за трудови злополуки и професионални болести	61
5 Тематична област 5 – ЛИЧНИ ПРЕДПАЗНИ СРЕДСТВА (ЛПС)	67
6 Тематична област 6 – ПЪРВА ПОМОЩ НА РАБОТНОТО МЯСТО	75
7 Тематична област 7 – Здравословни и безопасни условия на труд на строителни обекти ..	88
7.2 РАБОТА НА ВИСОЧИНА И НАД СВОБОДНА ДЪЛБОЧИНА	89
7.3 РАБОТА ВЪРХУ СТЬЛБИ (ПРЕНОСИМИ)	96
7.4 ДЕЙНОСТИ ПО СЪБАРЯНЕ	99

7.5	СЪХРАНЕНИЕ.....	102
7.6	РАБОТА В ИЗКОПИ	105
8	ИЗБРАНИ РИСКОВИ ФАКТОРИ НА УСЛОВИЯТА НА ТРУД.....	109
8.1	Шум	109
8.2	Вибрации.....	110
8.3	Топлинно натоварване	111
8.4	Прах	111
8.5	Азбест.....	112
8.6	Ръчна манипулация с товари.....	112
9	PODKLAD PRO DODAVATELE WEBOVÉ STRÁNKY	114
9.1	Registrace domény	114
9.2	Hlavní menu	114
9.3	Hlavní kategorie a podkategorie – struktura webu.....	114
9.4	Návrh grafického rozložení webové aplikace BOZP pro cizince.....	116
Zdroje informací:.....		119
Seznam zkratk:		120
Seznam příloh:.....		121

ВЪВЕДЕНИЕ¹

Всяка култура има свои собствени норми и практики по отношение на безопасността, които могат да се различават от нормите в Чешката република. Един от важните аспекти е разбирането за риск. В някои страни рискът може да се възприема като неразделна част от работата и начина на живот, което може да доведе до склонност към неспазване на правилата за безопасност.

Съществуват и значителни културни различия в областта на йерархията и възприемането на авторитетите. В някои култури може да е прието безпрекословно подчинение на ръководителите без подлагане на техните решения на съмнение, което може да е от полза за бързото въвеждане на мерките за безопасност, но може и да води до това работниците да не предупреждават за потенциални рискове или недостатъци в областта на ЗБУТ.

Други фактори са комуникацията и обученията. Езиковата бариера и различните стилове на общуване могат да повлияят върху начина, по който работниците разбират и в последствие прилагат инструкциите за безопасност. Важно е да се гарантира, че обученията и информацията за ЗБУТ са достъпни на езика, който работниците разбират, и че са адаптирани към техните практики. Ефективната комуникация може да включва не само устни инструкции, но и визуални и аудиовизуални материали.

Настоящият документ включва специализирано съдържание за изготвяне на уеб приложение в областта на здравословните и безопасни условия на труд, предназначени за чуждестранни работници в посочените тематични области, като се акцентира върху яснотата и разбираемостта на представената информация. Целта е да се повиши общата осведоменост и образованост на чужденците по въпросите, свързани със ЗБУТ в Чешката република и да се даде възможност на чужденците в тази форма да получат основна и обща информация, евентуално дори преди пристигането им в Чешката република на етапа на уреждане на разрешенията за пребиваване и преди да започнат работа за конкретен работодател в Чешката република.

Текстът е разделен на отделни тематични области и е изготвен основно под формата на FAQ (често задавани въпроси). FAQ (или другите текстови блокове) са номерирани. Препоръчваме тази номерация да бъде запазена от преводачите в различните езиковите версии, тъй като без номериране по-нататъшното ориентиране в преведения текст

¹ Въведението служи за ориентация на възложителя в текста и приложенията, като според нас **не е необходимо да се превежда**.

и правилното му категоризиране в уебсайта ще бъде невъзможно. Това важи с особена сила за украинския и българския езици, които не ползват за писане латиницата.

1. Тематична област 1 – Трудови злополуки на чужди граждани

Тематична област 1 съдържа подробен анализ на трудовите злополуки на чужденци в Чешката република за периода 2013 – 2023 г., като специално внимание е отделено на трудови злополуки с фатален край, за които е направен подробен анализ на отделни показатели (пол и възраст на пострадалия, отрасъл, източник, причина, професия на пострадалия, място на злополуката, вид злополука). В този блок е включено и описание на протичането на злополуката за 25 избрани трудови злополуки на чужденци с фатален изход, случили се през периода. Неразделна част от тематична област 1 е приложеният **xlsx** файл с изходни данни под формата на таблици и графики.

2. Тематична област 2 – Въведение в ЗБУТ

Тематична област 2 е най-обемна, затова е разделена на 7 подкатегории: Права и задължения на работника, Задължения на работодателя, Обучения по ЗБУТ, Самостоятелно заети лица, Забрана за употреба на алкохол и тютюнопушене на работното място, Медицински прегледи на служителите, Знаци, цветове и сигнали за безопасност. При някои подкатегории е посочен линк към видеоклип с героя Напо² – това е поредица от анимационни филми, създадени в копродукция с малка група европейски организации с цел представяне на важни теми, свързани с осигуряването за здравословни и безопасно условия на труд, в запомняща се и лековата форма. Във видеоклиповете не се използва реч, така че няма езикова бариера, която да трябва да се преодолява. При тях обаче е необходимо да се посочват линковете и логата на консорциума автори; по-подробна информация е посочена до всеки отделен линк към видео. Приложението във формат **png** към подкатегория 2.7. (Знаци и сигнали за безопасност) представлява серия от илюстрации на сигнали, подавани с ръце, създадени за този проект на SP ČR.

3. Тематична област 3 – Работа на работниците юноши/работа на бременни и кърмещи служителки, служителки до деветия месец след раждането

Тематична област 3 съдържа две подкатегории с обобщение на условията на труд и закрилата на работещи юноши, бременни и кърмещи жени и родилките до деветия месец след раждането.

² Това се отнася и за другите тематични области.

4. Тематична област 4 – Съобщаване за трудови злополуки, установяване на професионални болести, обезщетение за трудови злополуки

Тематична област 4 включва основна информация относно терминологията на трудовите злополуки и професионалните болести, процедурата при възникване на трудова злополука, задълженията на работниците и работодателите във връзка с трудова злополука, процедурата за признаване на професионални болести и информация за условията, при които възниква право на обезщетение за трудови злополуки и професионални болести.

5. Тематична област 5 – Лични предпазни средства

Тематична област 5 съдържа основна терминология във връзка с личните предпазни средства, информация за това кога те се предоставят от работодателя, въпроси, свързани със заплащането на ЛПС, задълженията на работника във връзка с ЛПС и др. Към тематична област 5 има приложение, съдържащо илюстративни снимки на избрани лични предпазни средства за защита на отделни части на тялото във формат jpg или png.

6. Тематична област 6 – Първа помощ на работното място

Тематична област 6 съдържа информация за основните принципи на оказване на първа помощ на работното място и процедурите за оказване на първа помощ в следните ситуации: спиране на дишането и загуба на съзнание (кардиопулмонална ресусцитация, кардиопулмонална ресусцитация с използване на АЕД), обилно кръвотечение, загуба на съзнание, изгаряния, фрактури, автомобилна катастрофа, задушаване с чужд предмет. Текстовете са придружени от връзки към видеоклипове, онагледяващи процедурите за оказване на първа помощ в тези ситуации. В рамките на проекта на SP ČR към видеоклиповете бяха създадени субтитри на следните езици: английски, украински, полски, румънски и български. Субтитрите са включени във файла с формат xlsx.

7. Тематична област 7 – Здравословни и безопасни условия на труд на строителни обекти

В рамките на тематична рубрика 7 е изготвена основна информация за осигуряване на безопасност при изпълнението на определени трудови дейности в строителния отрасъл, който е класифициран като високорисков по отношение на злополуките. Това включва работа на височина и над открити ями, работа върху преносими стълби, събаряне, складиране на материали и изкопни работи. В рамките на проекта на SP CR бяха създадени поредица от илюстрации за подкатегиите: работа на височина; стълби; събаряне; складиране. Илюстрациите са във формат png. формат с прозрачен фон и във векторен формат EPS. Към подкатегиите „Изкопни работи“ предлагаме да се приложат

иллюстрации от вече приключилия проект³, но е необходимо навсякъде да се посочва предназначението на проекта, както е показано по-долу.

Освен основните тематични области текстът съдържа още следните глави:

- 8. Избрани рискови фактори на условията на труд** – За проекта SP CR бяха създадени серия от плакати за повишаване на осведомеността в pdf формат във връзка с избраните рискови фактори.
- 9. Материал за доставчика на уебсайта** – Това е предложение на Изследователския институт по безопасност на труда (VÚBP), съдържащо възможни имена на домейни за бъдещия уебсайт, възможно графично представяне на материалите в уебсайта, структура и подредба на категориите в бъдещия уебсайт. Окончателното решение и графичният дизайн трябва да бъдат консултирани и избрани заедно с избрания доставчик на уебсайта.

Последното приложение, изготвено за проекта на SP CR, което не е споменато по-горе, е Тест за упражнения по ЗБУТ във формат docx, който съдържа обща част по ЗБУТ (10 въпроса) и част, отнасяща се ЗБУТ на строителни площадки (10 въпроса). След като бъдат преведени, могат да бъдат създадени електронни версии на съответните езици, например в приложението Google Forms.

Виж **Seznam příloh**..

³ Става въпрос за [Проект № TIRSMPSV701 „Иновативни решения за група от нужди в областта на оптимизирането на нормативната уредба, процедурите и мерките за ЗБУТ, включително мерки за разпространение“](#) финансиран с държавна подкрепа от Технологичната агенция на Чешката република в рамките на проекта BETA.

1 Тематична област 1 – ТРУДОВИ ЗЛОПОЛУКИ НА ЧУЖДИ ГРАЖДАНИ В ЧЕШКАТА РЕПУБЛИКА (2013 – 2023)

Разпределяне по категории в рамките на сайта: [bozp-cizinci.cz/Pracovni úrazy cizinci v ČR](https://bozp-cizinci.cz/Pracovni_úrazy_cizinci_v_ČR)

Табличната и графичната част са във файла xls. Трудови злополуки на чужденци.⁴ Методологията е представена в лист 1 на горепосочения xls файл.

Текстова (описателна) част към табличната и графичната част:

1.1 Абсолютни показатели – общ брой трудови злополуки с чужденци за периода 2013 – 2023 г. (лист 1)

Общият брой на трудовите злополуки с чужденци в периода между 2013 и 2023 г. се е увеличил почти 2,5 пъти (таблица 1.1, графика 1.1). Това нарастване е свързано с непрекъснато увеличаващия се брой чужденци в Чешката република (виж глава 1.2). През 2020 г. и 2021 г. се наблюдава временен спад в общия брой на трудовите злополуки, вероятно свързан със спада в икономическата активност по време на пандемията от covid-19. От друга страна, през следващата 2022 г. общият брой на трудовите злополуки с чужденци рязко се увеличава.

Разглеждайки по-подробно тенденциите по отделните видове трудови злополуки, можем да видим, че броят на трудовите злополуки с фатален край (таблица 1.1., графика 1.2.) от 2017 г. досега се движи между 14 и 17 трудови злополуки с фатален край годишно с изключение на 2018 г., когато се отбелязва отклонение (31 трудови злополуки с фатален край), но през тази година се случва голяма авария в мина, при която за един ден загиват 12 миньори от полска националност.

В периода между 2013 г. и 2023 г. се случват средно 67,7 сериозни трудови злополуки с чужденци годишно (таблица 1.1, графика 1.3). Най-малък брой злополуки са регистрирани през 2021 г., а най-голям – през 2014 г. Тенденцията в броя на останалите трудови злополуки (таблица 1.1, графика 1.4) следва тенденцията в общия брой трудови злополуки с чужденци.

⁴ Файлт в Excel съдържа както изходни данни под формата на таблици, така и графично представяне под формата на различни видове графики. Препоръчваме в уебсайта да се представят само графиките, придружени от текст, а не таблиците с изходните данни. Графичният дизайн на уебсайта трябва да се обсъди с доставчика на уебсайта.

1.2 Относителни показатели – честота на трудовите злополуки с чужденци (лист 2)

Относителният показател за честотата на трудовите злополуки показва броя на трудовите злополуки на 100 000 заети чужденци (граждани на други държави от ЕС + граждани на трети държави извън ЕС), регистрирани от бюрата по труда, като не са включени предприемачите. Данните са налични от 2015 г. нататък. Кривата на честотата на всички трудови злополуки (таблица 2.1, графика 2.1) и на останалите трудови злополуки (таблица 2.1, графика 2.3) на 100 000 заети чужденци е относително стабилна в периода между 2015 г. и 2023 г., с лек спад през 2020 г. и 2021 г. по време на пандемията covid-19. Това показва, че въпреки че абсолютният брой на трудовите злополуки с чужденци непрекъснато нараства, процентното отношение спрямо броя на наетите чужденци не се променя значително. От 2019 г. насам броят на трудови злополуки с фатален край на 100 000 заети чужденци е между 2,0 и 2,5. През 2018 г. честотата нараства скокообразно до 5,45, като причината за това е гореспоменатата авария в мината (таблица 2.1, графика 2.2).

1.3 Дял на чужденците в общия брой трудови злополуки с фатален край в Чешката република (лист 3)

През 2023 г. на чужденците се падат повече от 23% от общия брой трудови злополуки с фатален край в Чешката република. (таблица 3.1, графика 3.1). От 2017 г. насам този дял непрекъснато нараства, като през 2018 г. се наблюдава рязко увеличение поради гореспоменатата авария в мина с голям брой смъртни случаи. Напротив, през 2020 г. се наблюдава спад.

1.4 Националност на чужденците, засегнати от трудови злополуки (лист 4)

През периода 2013 – 2023 г. най-голям брой трудови злополуки с неработоспособност над 3 календарни дни (без злополуките с фатален изход) се падат на граждани на Украйна и Словакия (над 28%). На трето място са гражданите на Полша (над 15%), следвани от гражданите на България и Румъния (таблица 4.1, графика 4.1).

Трудовите злополуки с фатален край през наблюдавания период се срещат при същите националности, но значително преобладават украинските граждани, на които се падат 35% от всички трудови злополуки с фатален край с чужденци (таблица 4.2, графика 4.2). Относителният показател за честотата на трудовите злополуки показва броя на трудовите злополуки на 100 000 заети чужденци от съответната националност,

регистрирани от бюрата по труда, като не са включени предприемачите. (таблица 4.3, графика 4.3). Честотата на трудовите злополуки с неработоспособност над 3 календарни дни (без злополуките с фатален край) е най-висока сред полските граждани, следвани от украинските (таблица 4.4, графика 4.4). В периода между 2015 и 2023 г. честотата на фаталните трудови злополуки за различните националности варира, като през 2023 г. е най-висока при гражданите на Украйна (таблица 4.5, графика 4.5).

1.5 Подобен анализ на трудовите злополуки с фатален край при чужденци (лист 5)

1.5.1. Пол и възраст на работника, претърпял трудова злополука – таблица 5.1, таблица 5.2, графика 5.2

Работниците, претърпели трудова злополука с фатален край, са предимно мъже (през наблюдавания период по-малко от 2% от трудовите злополуки с фатален край са с жени). Преобладаващата възрастова група е 46 – 55 години, следвана от 36 – 45 години, като тези две възрастови групи заедно заемат повече от 50% от всички трудови злополуки, завършили със смърт на чужденци. Делът на младите работници на възраст под 25 години е по-малко от 10% от трудовите злополуки, завършили със смърт.

1.5.2. Основна дейност по класификацията на икономическите дейности (CZ-NACE), при която е настъпила трудовата злополука, завършила със смърт – таблица 5.3, таблица 5.4, графика 5.3, графика 5.4

Отрасълът по CZ-NACE, в който през наблюдавания период най-често са регистрирани трудови злополуки на чужденци с фатален изход, е F – Строителство (почти 35% от трудовите злополуки, завършили със смърт). Следват В – Добив на полезни изкопаеми, С – Преработваща промишленост и Н – Транспорт и складиране. На тези 4 отрасли се падат почти 70% от всички смъртни трудови злополуки през разглеждания период. Другите отрасли по CZ-NACE са представени в по-малка степен. По отношение на по-подробната разбивка по отрасли на CZ-NACE най-често срещаните отрасли са 41 – Строителство на сгради, 43 – Специализирани строителни дейности и 05 – Добив и обработка на черни и кафяви въглища.

1.5.3. Дейност, при която е настъпила трудовата злополука, завършила със смърт – таблица 5.5, графика 5.5

Процентуално най-голям дял сред дейностите заема „Боравене, манипулиране и преработка на материални предмети, живи растения и животни“ – общо 33,5% от случаите. Следват дейностите „Ходене пеша“ и „Превоз на стоки“.

1.5.4. Източник на трудовата злополука, завършила със смърт – таблица 5.6, диаграма 5.6

Най-честият източник на трудови злополуки с фатален край на работното място през разглеждания период са сгради, конструкции, повърхности над нивото на земята (вътре и навън) – 22,8% от случаите. В процентно изражение следват материали, изделия, продукти, компоненти, машини и превозни средства, отломки, прах (18%), наземни превозни средства (12%) и физически явления и природни стихии (10,8%).

1.5.5. Причина за трудовата злополука с фатален край (защо е настъпила злополуката) – таблица 5.7, графика 5.7

В повече от 50% от случаите причината за трудовата злополука, завършила със смърт, е лоша или недостатъчна оценка на риска. Дългосрочните статистически данни показват, че работодателите най-често посочват в регистрите на злополуките тази причина. В почти 17% от случаите причината не е установена. Използването на опасни процедури или методи на работа, включително действия без правомощия, забранени действия, престой в опасното пространство са посочени като причина в 12,6% от случаите.

1.5.6. Класификация на професията на работника, претърпял трудова злополука с фатален край, съгласно CZ-ISCO/KZAM⁵ – таблица 5.8, графика 5.8

В почти 30% от случаите професията е класифицирана като Майстори и квалифицирани строителни работници (без електротехници). В 14% професията е неизвестна. Следват професиите Шофьори и оператори на подвижни съоръжения и Помощни работници в минното дело, строителството, производството, транспорта и свързаните с тях професии. Двете професии са записани по идентичен начин в 13,2% от случаите.

⁵ Държавната инспекция използва класификацията CZ-ISCO за статистическо отчитане от 2019 г. В периода 2012 – 2018 г. се използва старата класификация KZAM. Класификациите на KZAM са преобразувани в новите CZ-ISCO.

1.5.7. Място на трудовата злополука, завършила със смърт – таблица 5.9, графика 5.9

В една трета от случаите мястото на трудова злополука, завършила със смърт, е промишленият отрасъл. Строителните обекти, откритите кариери и откритите мини също са били мястото на трагични трудови злополуки в почти 30% от случаите. Общественото пространство (което включва и транспортни средства и зони, постоянно отворени за обществен транспорт) е било мястото на злополуките в 15,6% от случаите. Вид на произшествието, довело до трудова злополука с фатален край – таблица 5.10, графика 5.10

Най-често трудовата злополука, завършила фатално, е падане от височина/в дълбочина/на равна повърхност (27% от случаите). Следват падане на предмет от височина (преобръщане върху човек) в 15,6% от случаите, пътнотранспортно произшествие (10,8%) и авария в мина (9%).

1.5.8. Примерен модел на трудова злополука, завършила със смърт, на чужденец

Въз основа на анализа на данните за наблюдавания период 2013 – 2023 г. можем да създадем модел на типичен случай на трудова злополука с фатален край на чужденец:

- Това е мъж на възраст 46 – 55 години с украинско гражданство.
- Основната дейност (CZ-NACE), при която е настъпила трудовата злополука с фатален край, е раздел F – Строителство, подраздел 41 – Строителство на сгради.
- Професията на пострадалия е класифицирана като „Майстори и квалифицирани строителни работници (без електротехници)“ (CZ-ISCO).
- Дейността, при която е настъпила трудовата злополука с фатален край е „Обработка, манипулиране и преработка на материални предмети, живи растения и животни“.
- Източникът на трудовата злополука е „Сгради, конструкции, повърхности над нивото на земята (вътре и вън)“.
- Мястото на трудовата злополука е в промишления отрасъл.
- Причина за злополуката става лошата или недостатъчна оценка на риска.
- Видът на произшествието се класифицира като падане на човек от високо / в яма / на равна повърхност.

1.6 Протичане на злополуки и последици при избрани трудови злополуки с фатален край на чужди граждани в Чешката република в периода 2013 – 2023 г.⁶⁷

1.6.1. Падане от височина

Работник от Украйна (†46) извършва работа на височина в близост до ръба, от който може да се падне. Не носи каска, нито дадените му лични предпазни средства (система за задържане при падане). Работникът пада от височина 5 метра, при което наранява фатално главата си, удряйки се в стоманена конструкция.

1.6.2. Падане през люк на покрива

Работник от украинска националност (†18) извършва почистване на плосък ламаринен покрив. По неизвестни причини той се откачва от предпазното въже и измества плочата, която покрива мястото, предвидено за поставяне на люк на покрива. Работникът пада в халето от височина 14 метра. Причинените наранявания на главата и тялото са несъвместими с живота.

1.6.3. Прегазване от мотокар

Работник от украинска националност (†58) върви навън по тротоара и внезапно навлиза в пътното платно, където в този момент преминава мотокар, който го блъска и повлича на вилиците. Множеството големи по площ наранявания не са съвместими с живота.

1.6.4. Високо напрежение

Шофьор от Полша (†34) вдига каросерията на ремарке, което закача жиците на високоволтов електропровод, под който е спряло превозното средство. Шофьорът слиза и докосва земята, с което образува верига с ремаркетото и електропроводите, водеща до фатални наранявания на шофьора на превозното средство.

1.6.5. Падане от мостова конструкция

Работник от Украйна (†48) и други негови колеги изливат бетон в горната част на стълб за мостова конструкция. Работниците са транспортирани до горната част на стълба с помощта подежник с окачена клетка, предназначен за транспортиране на хора. След приключване на бетонирането пострадалият работник решава да не чака клетката и своеволно се спуска по скелето, издигнато в близост до стълба. Между скелето

⁶ Препоръчваме изобразяване на сайта тип „въртележка (*carousel*)“ под формата на интерактивен елемент, който позволява показването на няколко елемента (често използвано за рецензии) в ограничено пространство чрез последователното им превъртане или преместване. Този елемент може да бъде настроен така, че елементите да се сменят автоматично през определен период от време или да позволява на потребителите ръчно да превключват между елементите.

⁷ Източник на информация: База данни за трудови злополуки на Изследователския институт по безопасност на труда (VÚBP, v. v. i.), където се събират записи за злополуки, изпратени от работодателите.

и мястото на работа в горната част на стълба има разстояние от около 80 см. Жертвата се срутва надолу от височина около 15 метра и получава наранявания, несъвместими с живота. Колегите му само чуват виковете му, докато пада.

1.6.6. Падане при излизане от подежник с макари

Работник от Словакия (†51) и други работници трябва да монтират термодатчици върху стоманената конструкция на стелаж. За транспортиране се използва подежник (платформа) с макари. При излизане от асансьора с ролки пострадалият стъпва върху най-външната стоманена ламарина, която не е носеща. Ламарината се огъва под краката му, а противотежестта на другия крак избутва подежника, при което образува пролука, през която пострадалият пада от височина около 20 метра върху бетонния под на халето. Нараняванията са несъвместими с живота. Работникът не е използвал предпазното въже на екипировката, за да предотврати падане от височина.

1.6.7. Затрупване в неукрепен изкоп

Работник от Украйна (†38) извършва ръчно почистване на изкоп. Изкопан е машинен изкоп с размери 2 x 3 м и дълбочина около 2,5 м. Трябва да се извърши ремонт на противопожарен тръбопровод. Работникът влиза в изкопа, който не е укрепен, след което стената на изкопа се срутва и затрупва работника. Затрупването причинява наранявания, несъвместими с живота.

1.6.8. Падане от скеле

По време на демонтаж на временна строителна конструкция (подпорно скеле), част от конструкцията се разхлабва и повлича работник от конструкцията от височина около 3 метра. При падането работникът от Словакия (†35) се удря в главата, което е води до фрактура на черепа със смъртоносни последици.

1.6.9. Падане по време на почистване на покрив

Работник от Словакия (†19) извършва довършителни и почистващи дейности след поставяне на топлоизолация на покрив. По време на почистването той не носи лични предпазни средства като седалка и въже и не е привързан към опорна точка. След това се спъва в монтиран покривен прозорец и пада на долния етаж. Не оцелява след падането.

1.6.10. Изхвърляне под товарен автомобил

Служител с украинско гражданство (†59) извършва фрезование на пътната настилка. Пътната фреза „засяда“ в платното и отскача назад като изхвърля пострадалия в лявата пътна лента, където е закачен от преминаващ товарен автомобил. Получените наранявания са несъвместими с живота.

1.6.11. Опасно спускане

Пострадалият работник от Украйна (†30) извършва почистващи и довършителни дейности. По неизвестни причини пострадалият се прехвърлил през кофража на стената на третия етаж и започнал да слиза по кофражната конструкция, която вече не била прикрепена (била демонтирана и трябвало да бъде преместена на друг бетонен строителен обект). Една дъска се преобръща заедно с него, като чупи парапета на строителната площадка и пострадалият пада върху бетонния под на нивото на първия надземен етаж, а кофражната дъска пада върху него. Останалите работници отстраняват дъската с помощта на кулокрана и започват да оказват първа помощ, но за съжаление реанимацията не е успешна дори след идването на бърза помощ и работникът почива от раните си.

1.6.12. Роботизиран манипулатор

Работник със словашко гражданство (†47) навлиза в работната зона на роботизиран ротационен манипулатор, след което главата му е притисната от въртящото рамо на робота към поточната линия. В резултат на това служителят претърпява нараняване, водещо до смърт.

1.6.13. Падане на материали в изкоп

Шофьорът не обезопасява правилно верижния багер на мокър склон. Багерът срутва самоволно и избутва 2,5-тонна газова тръба в изкопа, където се намира пострадалият работник със словашко гражданство (†52). Той е затиснат от тръбата и получава наранявания, несъвместими с живота.

1.6.14. Премахване на парапети на скеле

По време на работа по полагане на чакъл по фасадата на жилищна сграда работник от Украйна (†53) премахва страничния парапет на скелето и пада от шестия етаж на тротоара от височина 13 метра. Не оцелява след падането.

1.6.15. Падане на тежест

Пострадалият работник от Румъния (†38) извършва преместване на 14-метрова стоманена греда странично с помощта на верижен подежник в позиция за окачване на стълб. По време на преместването гредата губи стабилност и пада върху работния под, на който се намира пострадалият. Гредата притиска пострадания към пода като му причинява фатални наранявания.

1.6.16. Преобръщане на мотокар

Пострадалият работник от Украйна (†34) работи в завод за сортиране на отпадъци като при работата си използва мотокар. В резултат от неправилно използване на мотокара той

се преобръща настрани, като притиска в областта на главата и шията. Пострадалият получава наранявания, несъвместими с живота, от които почива на място.

1.6.17. Падане от ръба на покрив

След като се връща от обяд работник със словашка националност (†37) се качва на покривна конструкция, където заедно с колегите си монтира покривни листове ламарина. Той не се закача за опорната точка, след което отива до ръба на конструкцията, за да вземе оставената там акумулаторна бормашина, след което по неизвестни причини пада от ръба на покрива.

1.6.18. Падане от скеле под влияние на алкохол

Пострадалият работник от Словакия (†35 г.) пада от строителна конструкция на земята от височина около 7 метра. В последствие се установява, че по време на произшествието починалият е бил под влияние на алкохол, като нивото на алкохол в кръвта му е 3,0 промила.

1.6.19. Токов удар при бране на хмел

Работничка от България (†22 г.) бере хмел в хмелова градина, когато влиза в контакт с проводник – тел за хмел – и е ударена от ток с фатални последици.

1.6.20. Експлозия в мина по време на работа в изкоп

Работник от Словакия (†49) иска да отстрани стърчаща метална част от дъното на изкоп в строителен обект с помощта на шлайфмашина. Металната част обаче се оказва невзривени военни боеприпаси и по време на рязането е избухва. Нараняванията са несъвместими с живота.

1.6.21. Контакт с високо напрежение

Пострадалият словашки гражданин (†47) трябвало да разреже конструкцията на стара ограда и да изкопае ръчно основи за стълбовете на нова ограда. По време на планираното прекъсване на електрозахранването обектът е празен. В нарушение на инструкциите той се качва на багера и вероятно при работа с него докосва високоволтов електропровод. По-късно е открит на пътя до багера без признаци на живот. Пострадалият е страдала от епилепсия, но инцидентът е станал без свидетели, така че точните обстоятелства на смъртта са неизвестни.

1.6.22. Притискане от стоманени рамки

Служител на друга фирма доставя стоманени рамки, при което редица от около 6 еднакви рамки, стоящи една след друга, се преобръща. Тази тежест притиска пострадалия работник от Украйна към рамката на транспортъора, която се използва като защитен елемент в случай на преобръщане на въпросните рамки. Пострадалият си е направил

временно работно място от рамката на транспортъора, като по време на злополуката е бил вътре в рамката и заварявал. Нанесените наранявания са несъвместими с живота.

1.6.23. Движение в пространство, предвидено за мотокари

По време на почивката оператор от България (†42) отива до мястото за пушене пред производственото хале. В нарушение на инструкциите той не използва за придвижване пътеката, предвидена за пешеходци, а си съкращава пътя през ъгъла, предвиден за движение на мотокари. По това време работник от склада извършва на това място маневра с мотокар. Той проверява пространството зад мотокара и започва маневрата. Точно в този момент иззад ъгъла се появява пострадалият работник, който е ударен от мотокара и паднал на земята с главата надолу. Дори повиканата спешна медицинска помощ не успява да спаси пострадалия.

1.6.24. Падане на траверса върху човек

При транспортиране на 12-метрова траверса с мотокар, траверсата пада от височина около 3 метра върху работник. Работникът транспортира траверсата върху мотокар, повдигната на височина около 6 метра. При внезапно и рязко натискане на педала на спирачката мотокарът се преобръща и траверсата се изплъзва от вилиците и при падането си засяга работник от Сърбия (†24) и му причинява смъртоносни наранявания.

1.6.25. Падане от стълба

Пострадалият, румънски гражданин (†48 г.), извършва спомагателни дейности на строителна площадка под надзора и указанията на квалифицирани работници. Той има за задача да разчисти материали от първия надземен етаж на сградата и за придвижване да използва стълбището в обекта. По неизвестни причини той използва за качване на терасата на 2-ри надземен етаж опряната алуминиева стълба. При слизане от терасата с помощта на тази стълба тя се подхлъзва и пострадалият пада от височина около 2,9 метра с фатални последици.

2 Тематична област 2 – ВЪВЕДЕНИЕ В ЗБУТ

Разпределяне по категории в рамките на уебсайта: bozp-cizinci.cz/BOZP_pro_cizince/ZAKLADY_BOZP

2.1 Права и задължения на работниците

2.1.1. Въвеждащо видео Напо – общи рискове

<https://www.youtube.com/watch?v=U4b8lKtsFew>

Още филми с героя Напо са достъпни на адрес <https://www.napofilm.net/cs/napos-films/films?films=all>.

Понастоящем консорциумът Напо се състои от осем членове

– **AUVA** (Австрия), **CIOP** (Полша), **DGUV** (Германия), **EU-OSHA** (Билбао, Испания), **INAIL** (Италия), **INRS** (Франция), **SUVA** (Швейцария) и **TNO** (Нидерландия).⁸



2.1.2. Какво трябва да направя преди да започна работа в Чешката република?

Най-важно е да работите в Чешката република (ЧР) в съответствие с законовите разпоредби и да проверите законността на престоя си в Чешката република. Не е достатъчно да пребивавате в Чешката република въз основа на валидно разрешение за пребиваване, но трябва да имате и право да извършвате трудова дейност в Чешката република. Извършването на нелегална работа крие редица рискове не само за работодателя, но и за нелегалния работник (например за граждани на държави извън ЕС има опасност от експулсиране от Европейския съюз). Не бива да разчитате единствено на информация от страна на работодатели, посредници или други лица, тъй като тази информация понякога може да бъде подвеждаща и да създаде погрешна представа, че сте законно в Чешката република и имате право да работите тук. Препоръчваме ви да проверите дали пребивавате в Чешката република въз основа на валидно разрешение за пребиваване и да се запознаете с правата и задълженията, свързани с него.

- Искате да научите повече за условията за влизане на територията на Чешката република и за работа в съответствие със законовите разпоредби?

⁸ Изследователският институт по безопасност на труда (VÚBP, v. v. i.) има сключено споразумение с консорциума, произвеждащ филмите Напо, за използване на филмите и героя Напо. До всички видеоклипове трябва да се посочва информация за консорциума, включително логата на институциите, участващи в консорциума.

- Искате да знаете какви са рисковете ако работите незаконно в Чешката република?
- Не сте сигурни дали работите в Чешката република в съответствие със законодателството?
- Търсите информация за правата на чужденците в областта на здравеопазването (включително участието в общественото здравно осигуряване) и социалното осигуряване?

Ако сте гражданин на трета страна извън Европейския съюз: www.praceczincuz.cz

Ако сте гражданин на друга държава от ЕС или член на семейството на гражданин на друга държава от ЕС: www.eu-citizens.cz

2.1.3. Защо изобщо трябва да се интересувам от здравословните и безопасни условия на труд (ЗБУТ)?

Защото става въпрос за вашият живот и здраве – най-ценното, което имате.

Всяка работа крие определени рискове и могат да се създадат опасни ситуации, независимо дали седите пред компютъра в офиса, или управлявате багер на строителна площадка. Действията ви могат да изложат на риск не само вас, но и други хора около вас. През последните три години повече от 1500 чужденци са получили травми по време на работа в Чешката република – някои от тях сериозни, а други никога повече не са се върнали на работа. Повече информация можете да намерите в раздела **Трудови злоупотреби на чужденци в Чешката република⁹**

2.1.4. Ако съм чужденец, важат ли за мен в Чешката република същите правила за ЗБУТ като за чешките граждани?

Да.

Чужденците имат същите права и задължения, свързани със ЗБУТ, като чешките граждани.

Като работник имате право на здравословни и безопасни условия на труд. Това е задължение на работодателя по отношение на вас като служител. Можете да научите повече за другите си права и задължения в следните често задавани въпроси (FAQ).

[§ 106, ал. 1 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

2.1.5. Работодателят ми иска от мен да върша работа, за която съм убеден, че е опасна и застрашава здравето ми. Мога ли да откажа?

Да.

⁹ Вмъкнете хипервръзка към всеки раздел на страницата.

Като служител имате право да откажете да извършвате работа, за която основателно смятате, че представлява непосредствена и сериозна заплаха за вашия живот или здраве или за живота или здравето на други лица (напр. колеги, минувачи и др.). В такива случаи отказът за извършване на работа не се явява неизпълнение на трудовите задължения.

[§ 106, ал. 2 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

2.1.6. Не съм получавал(а) никаква информация от работодателя си за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд. Това нормално ли е?

Не.

Като служител имате право да бъдете информирани за рисковете, свързани с работата ви. Вашият работодател трябва също така да ви информира какви мерки е предприел, за да ви предпази от рискове. Информацията трябва да е разбираема за вас. Това означава, че ако изобщо не говорите чешки или имате проблеми с общуването на чешки език, работодателят ви трябва да направи така, че да разберете информацията, като я преведе на родния ви език или на друг език, който владеете добре. Важно е да разберете представената информация в пълен обем. Повече информация ще намерите в раздел

Обучения по ЗБУТ¹⁰

[§ 106, ал. 1 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

2.1.7. Имам ли също така някакви задължения, свързани със защита на здравето и безопасността на труда?

Да.

Основни задължения на работника в областта на безопасността и здравето при работа:

- Да спазва законовите и други разпоредби за ЗБУТ, свързани с изпълнението на работата, с които е надлежно запознат.
- Доколкото е възможно да се погрижи за собствената си безопасност и здраве.
- Доколкото е възможно да се погрижи за безопасността и здравето на другите (напр. колеги, външни лица).
- Да спазва установените работни и технологични процедури, с които е надлежно запознат.
- По време на работа да използва лични предпазни средства и защитни устройства (няма право своеволно да променя или да извежда от експлоатация предпазните устройства).

¹⁰ Вмъкнете хипервръзка към всеки раздел на страницата.

- Да докладва на началника за всички пропуски и дефекти в областта на ЗБУТ и да участва в отстраняването им.
- Да не употребява алкохолни напитки или други психотропни вещества на работното място и да не започва работа под тяхно влияние.
- Да спазва на забраната за тютюнопушене на работното място.
- Да участва в обученията по ЗБУТ.
- Да се подложи на медицински преглед на служителите, или на преглед или ваксинация, свързани с работата, на която сте разпределени.
- Да се подложи на тест за наличие на алкохол или други психотропни вещества.
- Ако състоянието му го позволява да уведоми началника си, че е претърпял трудова злополука. Ако стане свидетел на злополука с колега или друго лице, също е длъжен незабавно да съобщи за това на своя ръководител. Освен това е длъжен да съдейства за изясняване на причините за произшествието.

По-подробна информация относно **обучението по ЗБУТ, медицинските прегледи за работници, трудовите злополуки, забраната за употреба на алкохол и тютюнопушене на работното място и личните предпазни средства,** ще намерите в отделните теми.¹¹

[§ 106, ал. 4 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

2.1.8. Как стои въпросът с отговорностите за ЗБУТ, ако заемам ръководна длъжност?

Работодателят носи отговорност за безопасността на труда. Грижата за ЗБУТ е също така неразделна част от служебните задължения на ръководителите на всички нива на управление в обхвата на работните места, на които работят. Следователно ако сте на ръководна позиция, вие носите отговорност за ЗБУТ на вашето работното място или в работния сектор и сте длъжни да създавате благоприятни условия на труд и да осигурявате безопасността и защитата на здравето по време на работа.

Ръководителят е отговорен за безопасността на труда не само на своите подчинени, но и на всички физически лица, които се намират на работното място с негово знание. Не забравяйте, че като ръководен служител носите и наказателна отговорност.

[§ 101, ал. 2 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

[§ 101, ал. 5 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

[§ 302, ал. 1, буква с\) от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

¹¹ Вмъкнете хипервръзка към всеки раздел на страницата.

2.1.9. Мога ли като работник да участвам по някакъв начин въпроси, свързани със ЗБУТ на работното място, и да отправям към работодателя си възраженията и опасенията си относно осигуряване на ЗБУТ?

Да.

Вие имате не само правото, но и задължението да допринасяте за създаването на безопасна и здравословна работна среда. За тази цел трябва да спазвате всички мерки на работодателя. Можете да участвате в разрешаването на проблеми, свързани със ЗБУТ, с вашия работодател чрез професионалната организация или представител по въпросите на ЗБУТ или направо в качеството си на работник. Работодателят трябва да ви позволи (на вас или на професионалната организация или на представител по въпросите на ЗБУТ) да присъствате на срещи, касаещи ЗБУТ или да предостави информация от такива срещи. Той е длъжен също така да се вслушва във вашата информация, коментари и предложения относно ЗБУТ. Освен това той е длъжен да обсъди с вас редица въпроси, свързани със ЗБУТ: например мерките, които е предприел, оценките на риска, организирането на обучение по ЗБУТ, определяне на компетентно лице за предотвратяване на рискове, избор на доставчик на услуги по трудова медицина, избор на служители, отговорни за оказване на първа помощ и др.

[§ 106, ал. 3 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

[§ 108, ал. 2 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

2.2 Задължения на работодателя

2.2.1. Какви са задълженията на работодателя в областта на ЗБУТ?

в Чешката република работодателите трябва да изпълняват редица задължения в областта на ЗБУТ. Всеки работодател, дори ако има само един служител, е длъжен да осигури здравословни и безопасни условия на труд. Задълженията се отнасят както за юридически, така и за физически лица. Ако дадено физическо лице предприемач има служители, то се счита за работодател и за него важат съответните задължения.

Избрани основни задължения на работодателя, произтичащи от Кодекса на труда:

1. Осигуряване на ЗБУТ

- да осигури ЗБУТ за всички служители с оглед на възможните рискове за живота и здравето им, които могат да бъдат причинени по време на изпълнение на работата им;

- Задължението за осигуряване на ЗБУТ се отнася за всички физически лица, които се намират на работното място на работодателя със знанието на работодателя.

[§ 101, ал. 1 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

2. Служители на друг работодател

- Когато служители на двама или повече работодатели изпълняват задачи на едно и също работно място, работодателите трябва да се информират взаимно в писмена форма за рисковете и предприетите мерки;
- да координират дейностите на своите служители, така че служителите на другия работодател също да бъдат защитени.

[§ 101, ал. 3 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

3. Разходи за ЗБУТ

- Да покрива разходите за осигуряване на ЗБУТ. Работодателят не бива пряко или непряко да ги прехвърля върху работника.

[§ 101, ал. 6 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

4. Превенция на рискове

- Да създава безопасна и здравословна работна среда и условия на труд;
- Превенцията на рискове се основава на мерките, произтичащи от законови и други разпоредби за осигуряване на ЗБУТ, както и на мерките, предприети от работодателя за предотвратяване, отстраняване или минимизиране на рисковете, ако те не могат да бъдат отстранени;
- систематично да търси опасности в работния процес и условия, да установява причините и източниците им и въз основа на това да търси и извършва оценка на рисковете и да предприема мерки за минимизиране на тези рискове.

[§ 102 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

5. Извънредни случаи, първа помощ

- Да вземе мерки за справяне с извънредни ситуации (напр. аварии, пожари, наводнения и др.) и евакуация на служителите;
- Да гарантира оказване на първа помощ на служителите;
- да определи и да осигури необходимия брой служители, които организират оказването на първа помощ, грижат се за повикването на интегрираната система за действие при спешни случаи (спешна медицинска помощ, пожарна, полиция);
- да обучи и оборудва тези служители по подходящ начин и да работи с доставчик на услуги по трудова медицина.

[§ 102, ал. 6 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

[§ 103, ал. 1, буква j\) от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

6. Забранена работа, медицинска годност, ваксинация в определени случаи

- Да не допуска работникът да извършва забранена работа или работа, чиято трудност не съответства на неговите способности и медицинска годност;
- Да гарантира, че в случаите, предвидени от специалното законодателство, работа извършват само служители, които са ваксинирани или имат документ за имунитет срещу болестта.

[§ 103, ал. 1, буква а\) от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

[§ 103, ал. 1, буква с\) от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

7. Категории труд

- Да информира служителя за категорията, в която е класифицирана извършваната от него работа.

[§ 103, ал. 1, буква b\) от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

8. Услуги по трудова медицина

- Да уведоми работниците кой е доставчикът на услуги по трудова медицина и на какви видове ваксинации и профилактични прегледи и изследвания, свързани с работата, трябва да се подложат;
- Да даде възможност на работниците да се подложат на такива ваксинации, прегледи и изследвания в обема, предвиден от специалното законодателство или с решение на компетентния орган по защита на общественото здраве.

Повече информация ще намерите в раздел **Медицински прегледи на служителите**.

[§ 101, ал. 1, буква d\) от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

9. Временно наети служители, служители на агенции, служители младежи

- Да предостави на работниците и по-специално на работниците, назначени на срочен трудов договор, на служителите на агенции по заетост, временно разпределени на работа при друг работодател, и на работниците младежи достатъчна и подходяща информация и инструкции за ЗБУТ в съответствие с нуждите на извършваната работа.

[§ 103, ал. 1, буква f\) от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

10. Бременни служителки, кърмещи служителки, служителки след раждане

- Ако работата предполага излагане на рискови фактори, които вредят на плода в утробата на майката, информирайте за това работничките;
- Да информира за рисковете бременните работнички, кърмещите работнички и работничките майки до края на деветия месец след раждането и да предприеме

необходимите мерки (намаляване на риска от психическа и физическа умора и други видове психическо и физическо натоварване, свързани с извършваната работа, толкова дълго, колкото е необходимо за защита на тяхната безопасност или здравето на детето);

- да осигури на бременните служителки, кърмещите служителки и служителките майки до края на деветия месец след раждането зони за почивка на работното място.

Повече информация ще намерите в раздел **Служители младежи, бременни и кърмещи служителки и служителки след раждане.**

[§ 103, ал. 1, буква h\) от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

[§ 103, ал. 4 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

11. Начин на възнаграждаване

- Да не се стимулират финансово служителите да извършват работа, която ги излага на повишен риск от увреждане на здравето им и която при повишаване ефективността на работата би довела до риск за безопасността и здравето на служителите.

[§ 103, ал. 1, буква k\) от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

12. Забрана за тютюнопушене

- Да се гарантира спазването на забраната за тютюнопушене на работното място, предвидена в специалното законодателство.

Повече информация ще намерите в раздел **Забрана за употреба на алкохол и тютюнопушене на работното място.**

[§ 103, ал. 1, буква l\) от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

13. Предоставяне на информация и инструкции

- Да се предоставят информация и насоки при всяко наемане на служител, преместване, преназначаване или промяна на условията на труд, промени в работната среда, внедряване или промяна на средства за работа, технологии и работни процедури;
- работодателят е длъжен да води документация за информацията и инструкциите.

[§ 103, ал. 1, буква l\) от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

14. Обучения по ЗБУТ

- Да се осигури обучение на служителите относно правните и другите разпоредби за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд.

Повече информация ще намерите в раздел **Обучения по ЗБУТ.**

[§ 103, ал. 2 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

15. Служители с увреждания

- Да осигури за своя сметка технически и организационни мерки за служителите с увреждания, по-специално да адаптира на условията на труд, работното място, да запазва работното място, да осигури обучение или инструктаж на такива служители и повишаване на тяхната квалификация при изпълнение на редовните им работни задължения.

[§ 103, ал. 5 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

16. Лични предпазни средства

- Да осигури на работниците лични предпазни средства ако рисковете не могат да бъдат отстранени или намалени в достатъчна степен чрез колективна защита или мерки за организация на работата.

Повече информация ще намерите в раздел **Лични предпазни средства**.

17. Трудови злополуки

- Да изясни причините и обстоятелствата на трудовата злополука;
- Да не променя състоянието на мястото на злополуката без сериозни причини до изясняване на причините и обстоятелствата на трудовата злополука;
- Работодателят е длъжен без неоправдано забавяне да уведоми другия работодател за трудова злополука на работник друг работодател, да му даде възможност да участва в изясняването на причините и обстоятелствата за настъпването на трудовата злополука и да го запознае с резултатите от това изясняване;
- Да регистрира всички трудови в книга за регистриране на трудови злополуки;
- Да изготвя протоколи и да води документация за всички трудови злополуки, довели до нараняване на служител с неработоспособност за повече от 3 календарни дни или до смърт на служител.

Повече информация ще намерите в раздел **Какво да правим при трудови злополуки, професионални болести и обезщетения**

[§ 105 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

18. Професионални болести

- Да води регистър на служителите, за които е установено, че страдат от професионални болести, възникнали на неговото работно място;
- да прилага такива мерки за отстраняване или свеждане до минимум на рисковите фактори, които водят риск от поява на професионални болести или професионални болести.

Повече информация ще намерите в раздел [Какво да правим при трудови злополуки, професионални болести и обезщетения](#)

[§ 105, ал. 6 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

19. Участие на служителите в решаване на въпроси, свързани със ЗБУТ

- Работниците не трябва да бъдат лишавани от правото си да участват в решаването на въпроси, свързани със ЗБУТ, посредством своя професионална организация и представител по въпросите на ЗБУТ.

[§ 108 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

20. Проверки по ЗБУТ

- Да организира проверки по ЗБУТ на всички работни места и съоръжения на работодателя поне веднъж годишно.

[§ 108, ал. 5 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

2.2.2. Какви са другите задължения на работодателя?

В предишните често задавани въпроси (FAQ) бяха изброени само на основните задължения на работодателя в областта на ЗБУТ. Съществуват обаче и много други задължения в зависимост от вида на извършваната работа, опасностите, свързани с нея, рисковите фактори на условията на труд, използваното работно оборудване и т.н. Задълженията произтичат от законови и други разпоредби за осигуряване на ЗБУТ:

- разпоредби за защита на живота и здравето,
- хигиенни и протиепидемични разпоредби,
- технически предписания,
- технически документи и технически стандарти,
- строителни правилници,
- правилници за движение,
- правила за противопожарна защита,
- специални разпоредби, касаещи работа с химикали и препарати, експлозиви, запалими вещества, радиоактивни вещества и др.

2.2.3. Какво грози работодателя в случай на нарушаване на задълженията за осигуряване на ЗБУТ?

В Чешката република [Държавният инспекторат по труда](#) или регионалните инспекторати по труда са оправомощени да извършват проверки за спазването на задълженията за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд. Възможните глоби варират в зависимост от конкретното нарушение, но при най-тежките нарушения в областта на

ЗБУТ може да бъде наложена глоба в размер до 2 милиона чешки крони. Глоби могат да бъдат налагани както на юридически, така и на физически лица предприемачи.

[§ 17, Закон № 251/2005 Сб., за инспекцията по труда](#)

Контролният орган по отношение на хигиената на труда са [Областните хигиенни станции \(KHS\)](#). Те изпълняват функциите на държавен здравен надзор. Областната хигиенна станция може да извършва проверки в следните основни области: защита на здравето при работа; хигиена на храните и предметите за обща употреба; епидемиология; обща и общинска хигиена; хигиена на децата и подрастващите. Ролята на хигиената на труда в рамките на държавния здравен контрол е да проверява дали икономическият субект спазва законовите задължения и изисквания в областта на защитата на здравето при работа.

[§ 78 от Закон № 258/2000 Сб., за защита на общественото здраве и за измененията на някои свързани закони](#)

Работодателят (или ръководният служител) носи също така наказателна отговорност. Ако грубото нарушение на законите за безопасност на труда доведе до смърт на човек, то може да бъде квалифицирано като престъпление убийство по непредпазливост, за което се предвижда наказание до 8 години лишаване от свобода (или 10 години, ако са загинали двама или повече души).

[§ 143, ал. 3 от Закон № 40/2009 Сб., Наказателен кодекс](#)

2.3 Обучения по ЗБУТ

2.3.1. Видео Напо – Приключенията на Напо, безопасно начало

<https://www.youtube.com/watch?v=7LjTvVKLWik&t=62s>

Още филми с героя Напо са достъпни на адрес <https://www.napofilm.net/cs/napos-films/films?films=all>.

Понастоящем консорциумът Напо се състои от осем членове

– **AUVA** (Австрия), **CIOP** (Полша), **DGUV** (Германия), **EU-OSHA** (Билбао, Испания), **INAIL** (Италия), **INRS** (Франция), **SUVA** (Швейцария) а **TNO** (Холандия).



2.3.2. Каква е целта на обучението по ЗБУТ?

Обучението по ЗБУТ ви помага да разберете как да изпълнявате работата си безопасно и без риск от нараняване. То ще ви даде информация и практически умения, които са ви необходими, за да избегнете опасни ситуации по време на работа. Някои неподходящи навици на работа могат да доведат до трудови злополуки или професионални болести. Обучението трябва да ви научи как да работите безопасно и да опазвате здравето си. Обучението трябва да изхожда от оценка на рисковете на конкретното работно място, мерките, предприети от работодателя за защита от рисковете, инструкциите за работа с машините и оборудването, вътрешните правила за ЗБУТ и др.

2.3.3. Каква информация трябва да получа от работодателя си при постъпване на работа?

Работодателят ви трябва да ви информира за рисковете, свързани с работата ви, и да ви каже какви мерки е предприел, за да ви предпази от тях. При постъпване на работа трябва да сте запознати с правилника на труда, както и със законовите и други разпоредби за здравословни и безопасни условия на труд, които трябва да спазвате на работното място. Вашият работодател трябва също така да ви запознае с колективния трудов договор и вътрешните правила. Обучението трябва да се провежда на език, който владеете добре.

[§ 106, ал. 1 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

[§ 37, ал. 5 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

2.3.4. Трябва ли да преминавам обучение по ЗБУТ?

Да.

Обучението по ЗБУТ е задължително за всички служители и вие трябва да участвате в него.

[§ 106, ал. 4, буква а\) от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

2.3.5. Кога трябва да премина обучение по ЗБУТ?

Първоначалното обучение по ЗБУТ трябва да преминете в първия ден на новата си работа през работно време. Не бива да започвате да извършвате работа ако не сте преминали обучение по ЗБУТ.

Но докато сте на работа ще преминавате и други обучения по ЗБУТ в следните ситуации:

- при промяна на позицията или вида на работата ви,
- при въвеждане на нова технология или промяна на производствените и работните средства,
- при промяна в технологията или работните процедури,
- в други случаи, които могат да повлияят на безопасността и защитата на здравето на работното място (напр. при сериозен инцидент във вашата компания),
- повторно (периодично) обучение.

2.3.6. Ще се повтаря ли обучението по ЗБУТ?

Да, ако естеството на риска на работно място и неговата сериозност го изискват, работодателят ви трябва периодично да повтаря обучението. Честотата на обучението е по преценка на работодателя. Обичайният срок за повтаряне на обучението е две години.

[§ 106, ал. 3 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

2.3.7. Безплатно ли е за мен обучението по ЗБУТ?

Да.

Разходите за осигуряване на обучение по ЗБУТ се покриват от работодателя.

[§ 101, ал. 6 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

2.3.8. Получавам ли заплащане за времето, прекарано в обучение по ЗБУТ?

Да.

Ако обучението е организирано през работно време, то се явява възпрепятстване от работа от страна на работника, за което имате право на обезщетение или заплата. В случай че по оперативни причини работодателят не може да организира провеждане на обучението в работно време, това третира като извънреден труд. В такъв случай за участие в обучението имате право на заплата и надбавка за извънреден труд в размер на поне 25% от средното ви възнаграждение или по договорка с работодателя на компенсиране на времето на извънредния труд.

2.3.9. Как протича обучението по ЗБУТ?

Точният начин на протичане на обучението зависи от вашия работодател, който е отговорен за определяне на съдържанието, обхвата, честотата, формата и метода на обучението, за проверка на знанията ви и за водене на документация за обучението. Обучението може да бъде организирано в присъствена, дистанционна или комбинирана форма. В днешно време все по-често можете да се срещнете с онлайн формата на общата част на обучението чрез електронно обучение.

Първоначалното обучение при постъпване на работа трябва да бъде разделено на следните части:

1. Общ раздел, който трябва да ви запознае със следното:
 - със законовите и други разпоредби за осигуряване на ЗБУТ,
 - с предвидимите рискове, свързани с работата, и мерките, предприети от работодателя
 - с информацията и инструкциите на работодателя относно ЗБУТ, които трябва да спазвате по време на работата си.
2. Инструктажът на работното място ще бъде насочен конкретно към вашето работното място и работната дейност, която ще извършвате:

Месторабота и работно място

- Организация на работното място?
- Къде се намират пътищата за достъп и аварийните пътища изходи?
- Къде са изключвателите за електрическа енергия, газ и т.н.?
- Какво означават звуковите и светлинните сигнали, използвани в предприятието?
- Къде мога да намеря пункт за първа помощ и аптечка?
- Към кого да се обърна ако открия неизправности или опасни ситуации? Кои са важните телефонни номера?

Работни и технологични процедури, обслужване на конкретната машина или оборудване

- Какви са работните и технологичните процедури и изискванията за осигуряване на ЗБУТ при обслужване на машината или оборудването, използваните материали и др.
- Какви лични предпазни средства са предназначени за тази работа и как да ги използвам правилно?
- Кои непозволени и опасни работни действия са забранени на машината?

Следващият раздел на обучението представлява запознаване с принципите на безопасна работа с електрическото оборудване:

- обслужване на електроуреди,
- дефиниране на разрешените работи с електроуредите за лица без електротехническа квалификация,
- забрана за боравене с електроуреди, други принципи на ЗБУТ в зависимост от преобладаващата работа.

За работа с някои уреди се изисква специална професионална квалификация.

[§ 103, ал. 3 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

2.3.10. Мога ли да бъда подложен на проверка на знанията си по ЗБУТ?

Да, вашият работодател определя начина на проверка на знанията ви по ЗБУТ.

Проверката на знанията се извършва например чрез устно интервю, писмен тест след обучението или изпит. Документът за проверка на знанията на разпоредбите за ЗБУТ се съхранява в личното досие на служителя.

[§ 103, ал. 3 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

2.4 Самостоятелно заети лица без наети лица и ЗБУТ

2.4.1. Какво е положението ако съм самостоятелно заето лице и работя „за себе си“?

Работодателят е длъжен да осигури здравословни и безопасни условия на труд на своите служители.

Ако притежавате лиценз за упражняване на предприемаческа дейност, т.е. ако сте самостоятелно заето лице (и не наемате никого на работа), отговаряте за ЗБУТ сам пред себе си. Трябва да изпълнявате задълженията си по начин, който е безопасен вас и другите лице, които могат да бъдат застрашени от вашите действия. За вас ЗБУТ е неразделна част от вашия бизнес.

2.4.2. Какви задължения по в областта на ЗБУТ се прилагат за самостоятелно заети лица без наети лица?

За вас важат някои от задълженията, посочени в Кодекса на труда, дефинирани в [§ 101 ал. 1 и 2; § 102; § 104 и § 105](#). Това са например задълженията за предотвратяване на рискове, използване на лични предпазни средства, както и задължения в случай на трудови злополуки и професионални болести. Касаят ви и други задължения, произтичащи от разпоредбите на [§ 2 до 11 от Закон № 309/2006 Сб.](#) с оглед на

извършваната от вас дейност, както и задълженията, произтичащи от законови и други разпоредби за осигуряване на ЗБУТ, например директиви на правителството.

[§ 12 ал. 1 буква б\) от Закон № 309/2006 Сб., за осигуряване на други условия за здравословни и безопасни условия на труд](#)

2.4.3. Кой задължения в областта на ЗБУТ не се отнасят за самостоятелно заети лица без работници?

За вас не са задължителни медицинските прегледи на служителите. Внимание! Изключение представляват водачите, за които управлението на моторно превозно средство е предмет на предприемаческата дейност съгласно Закона за предприемачеството. Те трябва да се подлагат на редовни медицински прегледи. За вас също така не важи задължението за извършване на категоризация на труда. Също така не се очаква да обучавате сам себе си по ЗБУТ. Възможно е обаче вашият възложител да изисква обучение (както и медицинска годност), например в строителния бранш.

[§ 53 и следващите от Закон № 373/2011 сб., за специфичните здравни услуги](#)

[§ 87, ал. 1, буква. с\) от Закон № 361/2000 Сб., за движение по пътищата](#)

[§ 37 от Закон № 258/2000 Сб., за защита на общественото здраве](#)

2.4.4. Какво се случва ако в ролята на подизпълнител и се движа на територията на друга фирма? Не познавам обстановката и не знам какво ме очаква там.

Работодателят е длъжен да осигури здравословни и безопасни условия на труд за всички физически лица (т.е. не само за работниците), които се намират на негова територия с негово знание. Ако влизате на територията на друга фирма, преди да влезете, трябва да се запознаете с рисковете и правилата за движение на територията, както и с мерките за предотвратяване на опасни събития. Това запознаване трябва да бъде документирано. Ако ще посещавате фирмата многократно запознаването може да се проведе веднъж и не е необходимо да се повтаря, освен ако, разбира се, не настъпи значителна промяна по отношение на безопасността. Важно е обаче да влизате в територията със съгласието и знанието на съответната фирма.

[§ 101, ал. 5 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

2.5 Забрана за употреба на алкохол и пушене на работното място

2.5.1. Видео Напо – Белите дробове на работа

<https://www.youtube.com/watch?v=e3kimLAtPzg>

Още филми с героя Напо са достъпни на адрес <https://www.napofilm.net/cs/napos-films/films?films=all>.

Понастоящем консорциумът Напо се състои от осем членове

– **AUVA** (Австрия), **CIOP** (Полша), **DGUV** (Германия), **EU-OSHA** (Билбао, Испания), **INAIL** (Италия), **INRS** (Франция), **SUVA** (Швейцария) и **TNO** (Нидерландия).



2.5.2. Мога ли да пия алкохол на работното място?

Не.

В Чешката република като работник сте длъжни да не консумирате алкохолни напитки и да не злоупотребявате с други психотропни вещества (напр. тютюн, марихуана, опиати, пълен списък ще намерите [тук](#)) на работното място на работодателя. Същата забрана важи, ако сте извън работното място на работодателя си през работно време (например в командировка).

[§ 106, ал. 4, буква е\) от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

2.5.3. Какво ще стане, ако съм пил алкохол преди работно време?

Не бива да влизате на работното място на работодателя под въздействието на алкохол (или други пристрастяващи вещества).

[§ 106, ал. 4, буква е\) от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

2.5.4. Какъв е случаят с тържествата след края на работното време? Разрешен ли е алкохолът там?

Не.

Забраната за консумация на алкохолни напитки на работното място важи и извън работно време. Това се отнася например за празненства, провеждани на работното място

след края на работното време, които на практика много ръководители толерират. Това обаче е в противоречие със законодателството на ЧР.

[§ 106, ал. 4, буква е\) от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

2.5.5. Има ли изключение от забраната за употреба на алкохол на работното място?

Да, има две изключения.

Служителите които работят при неблагоприятни микроклиматични условия (напр. при силна горещина в доменните пещи) могат да консумират бира с намалено съдържание на алкохол. Алкохол може да се консумира и от служители, за които това е част от служебните им задължения (например сомелиери, дегустатори и др.).

[§ 106, ал. 4, буква е\) от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

2.5.6. Началникът ме кара да духам в дрегер, за да установи дали не съм употребил алкохол. Трябва ли да се подчиня?

Да.

Работникът е длъжен да се подложи на проверка за алкохол или други упойващи вещества по указание на упълномощен служител на ръководна длъжност, определен писмено от работодателя. Тестването може да бъде извършено директно от ръководителя или от друго лице, упълномощено от него, например професионално квалифицирано лице в областта на превенцията на рискове (в Чехия често наричано „*служител по безопасността*“ на чешки „*bezpečák*“).

[§ 106, ал. 4, буква i\) от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

Лице, за което има основателни съмнения, че е употребило алкохол или друго пристрастяващо вещество, и което извършва или е извършвало дейност, с която може да застраши своя живот или здраве или живота и здравето на друго лице, или да причини щета имущество, трябва да се подложи на ориентировъчен преглед и професионален медицински преглед. Работодателят също има право да призове лицето да изпълни задълженията си да се подложи на преглед. Ако откажете ориентировъчния преглед (или ако той не може да бъде извършен или завършен), ще бъде извършен професионален медицински преглед. Ако откажете и това, се счита, че сте употребили алкохол или друго вещество, предизвикващо зависимост.

[§ 20 от Закон № 65/2017 Sb., за защита на здравето от вредното въздействие на вещества, предизвикващи зависимост](#)

2.5.7. Какво ще стане ако откажа проверка за алкохол или ако се установи, че съм употребил алкохол?

Ако откажете проверка без основателна причина или ако се установи, че на работното място сте били под въздействие на вещество, причиняващо зависимост, може да получите предупреждение за уволнение. Работодателят може да прекрати трудовото ви правоотношение незабавно. Зависи от обстоятелствата и от работодателя какво ще предприеме във връзка с вашето прегрешение. Положителният резултат от теста невинаги означава толкова съществено нарушение на служебните задължения, което може да се квалифицира като сериозно нарушение на служебните задължения, за което работодателят може да прекрати незабавно трудовото правоотношение.

[§ 52, ал. 1, буква g\) от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

2.5.8. Какво ще стане ако претърпя трудова злополука на работното си място в нетрезво състояние?

Ако претърпите трудова злополука в нетрезво състояние (или под въздействието на други вещества, предизвикващи зависимост) и нетрезвото състояние е единствената причина за това, вашият работодател може да бъде напълно освободен от отговорност да ви обезщети за щети или неимуществени вреди, причинени от трудовата злополука. Казано по-просто: няма да получите компенсация. Повече информация ще намерите в раздел [Компенсация за трудови злополуки](#)¹²

[§ 270, ал. 1, буква b\) от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

2.5.9. Как стои въпросът с тютюнопушенето на работното място?

Тютюнопушенето е заплаха за човешкото здраве и може да доведе до произшествия (напр. пожар). Като служител сте длъжни да не пушите на работното място и на други места, където на въздействието на цигарите са изложени и непушачи. На практика с оглед на непушачите свободното пушене на работното място е почти изключено.

Всяко физическо лице трябва да действа по такъв начин, че с действията си да не предизвикат пожар – пушенето е особено рисково в среда, в която се работи със запалими материали или взривоопасни вещества.

Вашият работодател трябва осигури забрана за тютюнопушене на определени работни места, където има контакт с външни лица (напр. в отворени за свободен достъп закрити помещения, в превозни средства и спирките на обществения транспорт, в училищата,

¹² Поставете хипертекстова връзка на мястото на сайта.

в закритите помещения на ресторантите, в здравните заведения, на детските площадки и т.н.).

Следователно работодателят ви може да забрани изцяло тютюнопушенето на работното място или да създаде строително обособени зони за пушене (т.нар. „пушални“).

За повече информация вижте:

[§ 106, ал. 4, буква е\) от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

[§ 8, ал. 1 от Закон № 65/2017 Сб., за защита на здравето от вредното въздействие на вещества, предизвикващи зависимост](#)

[§ 17, ал. 1 а\) от Закон № 133/1985 Сб.](#)

2.5.10. Мога ли да пуша по време на почивката?

Да, извън територията на работодателя.

Почивките за хранене и отдих, предоставени на работното място, не се считат за работно време и обикновено можете да напуснете територията на работодателя. Работодателят ви не може да ви забрани да пушите извън територията на работа.

2.6 Медицински прегледи на служителите

2.6.1. Каква е целта на медицинските прегледи за служители?

Целта на медицинските прегледи за служители е да се установи дали сте медицински годен за извършване на конкретната трудова дейност. С други думи: лекарят по трудова медицина определя дали здравословното ви състояние в момента ви позволява да извършвате дадената работа или дали имате определени заболявания или ограничения, които биха ви попречили да я извършвате. Например, ако страдате от епилепсия, работата на височина няма да е подходяща за вас, тъй като в случай на пристъп може да се случи сериозно нараняване. За всяка работна позиция има различни изисквания за здравословното състояние на служителя. Работодателят е отговорен за това да не допусне да извършвате работа, която не отговаря на способностите ви и здравната ви годност.

[§ 103, ал. 1 буква. а\) от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

2.6.2. Длъжен ли съм да се подложа на медицински преглед за служители?

Да.

Като служител сте длъжни да се подлагате на медицински прегледи за служители, изследвания или ваксинации, предписани от специфичното законодателство.

[§ 106, ал. 4, буква б\) от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

2.6.3. Ще научи ли работодателят ми подробности за моето здравословно състояние?

Не.

Работодателят получава медицинско заключение от прегледа, в което е посочено дали сте медицински годен за работа или не, или че сте медицински годен с определени условия, или че сте медицински негоден за продължителен период от време. Причината за вашата непригодност или вашите заболяванията и здравословните ви проблеми, които не са свързани с работата ви, не са включени в заключението. Лекарите, който предоставят услуги по трудова медицина, също трябва да спазват медицинска тайна.

[§ 43, ал. 3 от Закон № 373/2011 сб., за специфичните здравни услуги](#)

2.6.4. Кога се извършва първоначалният преглед?

Преди да постъпите на новата си работа, ще бъдете подложени на *входящ преглед*.¹³ Вашият работодател трябва да ви изпрати на прегледа преди началото на трудовите ви правоотношения (т.е. преди датата, посочена в трудовия ви договор като ден на постъпване на работа). При споразумения за извършване на работа без трудови правоотношения (еквиваленти на граждански договор – споразумение за трудова дейност, споразумение за извършване на работа) прегледът се извършва ако работата е рискова или ако законът предвижда условия за медицинска годност за извършване на тази работа. Първоначален медицински преглед трябва да преминете също така в следните случаи:

- в случай, че бъдете преместени на друго работно място;
- в случай, че настъпи промяна в условията на работа, напр. рисковете на работата ви се увеличат или започнете да извършвате рискова работа.

[§ 10 от Наредба № 79/2013 Сб. за службите по трудова медицина и някои видове становища за грижи](#)

2.6.5. Кога се извършва периодичният преглед?

Целта на *периодичните медицински прегледи* е да се провери дали все още сте медицински годен за изпълняване на вашата работа. Периодичните прегледи са задължителни за рискови работи (работи, класифицирани в категории на риск 2, 3 и 4) и за работници, които извършват работа или дейности, включващи професионални рискове. Служителите се подлагат на периодични прегледи в срокове, определени в

¹³ Има предложение, съгласно което от 2025 година трябва да бъдат премахнати входящите медицински прегледи за работа от категория 1. Преминаването им ще остане на доброволна основа от страна на работодателя и работника. Към момента (август 2024 г.) поправката още не е влязла в сила, затова формулировката на въпрос 2.6.4. следва да се коригира в съответствие с действащото законодателство.

зависимост от категорията им на работа. За работите от категории 1 и 2 също има определени срокове, но извършването на прегледите не е задължително. То се извършва при поискване от страна на работника или работодателя.

Категории труд	Срокове на периодичните прегледи					Професионален риск
	1	2	2 риска.	3	4	
Възраст до 50 години	веднъж на 6 години	веднъж на 4 години	веднъж на 2 години	веднъж на 2 години	веднъж годишно	веднъж на 4 години
Възраст над 50 години	веднъж на 4 години	веднъж на 2 години	веднъж на 2 години	веднъж на 2 години	веднъж годишно	веднъж на 2 години

Горепосочените срокове не се прилагат, ако в друг нормативен акт или в [приложението към Наредба № 79/2013 Сб.](#) са определени други срокове.

[§ 11 от Наредба № 79/2013 Сб. за службите по трудова медицина и някои видове становища за грижи](#)

2.6.6. Кога се извършва извънреден преглед?

Извънреден преглед се извършва, ако съществува риск от загуба или промяна на медицинската ви годност за работа. Това може да е ситуация, когато работата е била прекъсната за продължителен период от време:

- поради заболяване за повече от 8 седмици,
- след злополука с тежки последици,
- по друга причина, продължила повече от 6 месеца.

Трябва да се подложите на извънреден преглед в рамките на 5 работни дни след като сте върнали отново на работа. Извънредният преглед се извършва и ако условията на труд са се влошили и рискът от работата ви се е увеличил. Вие, както и вашият работодател можете също така да поискате извънреден преглед по своя инициатива.

[§ 12 от Наредба № 79/2013 Сб. за службите по трудова медицина и някои видове становища за грижи](#)

2.6.7. Кога се извършва изходен преглед?

Изходният преглед се провежда след приключване на работа за работодателя си в следните случаи:

- ако сте извършвали опасна работа (работа, класифицирана като рискова категория 2, 3 и 4),

- ако докато сте работили за настоящия си работодател сте били диагностицирани с професионална болест или риск от професионална болест,
- ако сте претърпели трудова злополука при този работодател, поради която многократно сте били нетрудоспособни,
- в други случаи.

Вместо медицинско становище от изходящия преглед ще ви бъде издадено удостоверение за извършване на изходящ преглед. При прекратяване на трудовите правоотношения както вие, така и работодателят можете да поискате извършване на изходящ медицински преглед.

2.6.8. Кога се извършва последващ преглед?

Проследяващи прегледи се извършват, за да се установят своевременно евентуални промени в здравословното ви състояние с цел осигуряване на необходимите здравни грижи или обезщетение. Обикновено това се случва, ако по време на работа сте влезли в контакт с опасни вещества като азбест, силициев диоксид или канцерогени. В такива случаи здравословните проблеми могат да се появят и няколко години след експозицията. Нито вие, нито вашият работодател можете да поискате последващ преглед. Решението за извършването му се взема от органа за защита на общественото здраве (в Чешката република – Областните хигиенни станции) или е предвидено в други правни разпоредби. За последващия преглед не се издава медицинско заключение.

[§ 14 от Наредба № 79/2013 Сб. за службите по трудова медицина и някои видове становища за грижи](#)

2.6.9. Мога ли да си подложка на медицински преглед за служители при личния лекар, при когото съм регистриран?

Да, ако вашият работодател ви изпрати там и ако извършвате работа от първа категория (нерискова работа). Възможно е обаче вашият работодател да е сключил договор за предоставяне на услуги по трудова медицина с друг конкретен лекар и да ви изпрати при него.

[§ 59, ал. 1 и 2 от Закон № 373/2011 Сб., за специфичните здравни услуги](#)

2.6.10. Кой трябва да плати разходите за първоначалния медицински преглед?

Разходите за първоначалния медицински преглед се поемат от лицето, кандидатстващо за работа. След това работодателят ви ще ви възстанови разходите, ако сключите трудов договор или влезете в други аналогични правоотношения. Можете да се договорите разходите ви за прегледа да бъдат възстановени дори ако не постъпите на работа. На

практика се случва някои работодатели да се опитват да сключат с работника споразумение за възстановяване на разходите за първоначалния преглед едва след изтичане на изпитателния срок. Подобна процедура обаче противоречи на законодателството. Входящият медицински преглед за оценка на медицинската годност за нощен труд задължително се плаща от работодателя.

[§ 59, ал. 2 от Закон № 373/2011 сб., за специфичните здравни услуги](#)

2.6.11. На медицинския преглед за служители трябва да донесе извлечение от медицинското досие, но аз не съм регистриран при практикуващ лекар в Чешката република. Как да процедирам в тази ситуация?

Извлечението от медицинското досие съдържа информация за досегашното развитие на вашето здравословно състояние и всички заболявания, прекарани до момента. То служи като важен източник на информация за вашето здраве за лекаря, който извършва медицинския преглед на служителите. Но в Чешката република няма законово задължение да имате регистриращ лекар. Така че, ако не можете да предоставите извлечение от медицинската си документация, това ще бъде записано в лекарската документация, която е част от медицинския преглед на служителите и прегледът ви ще бъде по-подробен, за да може лекарят да получи необходимата информация за здравословното ви състояние.

[§ 7, ал. 2, буква d\), точка 2 от Наредба № 79/2013 Сб. за службите по трудова медицина и някои видове становища за грижи](#)

2.6.12. Не съм съгласен с медицинското заключение, мога ли да го обжалвам?

Да.

Вие и вашият работодател получавате медицинското заключение. Медицинското заключение включва информация относно възможността за подаване на искане за преразглеждането му, както и за отказа от правото на преразглеждането му. Ако смятате, че изводите на медицинското заключение са неверни, до 10 работни дни от датата, на която ви е връчено, можете да поискате от доставчика, който заключението, да го преразгледа.

[§ 46, ал. 1 от Закон № 373/2011 Сб., за специфичните здравни услуги](#)

2.7 Знаци, цветове и сигнали за безопасност

2.7.1. Видео Напо – Историята на най-добрата маркировка

<https://youtu.be/tYjM84YZgV4?si=Pq1biBGOBFcGgmR->

Още филми с героя Напо са достъпни на адрес <https://www.napofilm.net/cs/napos-films/films?films=all>.

Понастоящем консорциумът Напо се състои от осем членове

– AUVA (Австрия), CIOP (Полша), DGUV (Германия), EU-OSHA (Билбао, Испания), INAIL (Италия), INRS (Франция), SUVA (Швейцария) и TNO (Нидерландия).



2.7.2. За какво служат знаците, цветовете и сигналите за безопасност?

Знаците за безопасност (или звуковите и светлинните сигнали ако има такива) се поставят и използват на работни места, където има опасност от увреждане на здравето ви. Знаците дават инструкции и информация, важни за вашата безопасност и здраве. Те могат да ви предупреждават за забрана на определено поведение, да ви предупреждават за опасност, да ви нареждат да направите нещо или да ви информират относно безопасността (напр. аварийен изход, маршрут за евакуация и др.). Предимството им е, че са лесно разбираеми дори без думи. За тяхното разполагане и използване отговаря вашият работодател, който е длъжен да ви запознае с тях.

2.7.3. Как изглеждат забранителните знаци?

Знаците за забрана имат кръгла форма с черна пиктограма (изображение) на бял фон, **червена гранична ивица** и диаметрално разположена лента. Черната пиктограма, червената гранична ивица и диаметралната лента трябва да покриват най-малко 35% от площта на знака.



Изображение 1: ЗАБРАНА ЗА ТЮТЮНОПУШЕНЕ – ЗАБРАНА ЗА ОТКРИТ ОГЪН – ЗАБРАНА ЗА ПРЕМИНАВАНЕ НА ПЕШЕХОДЦИ



Изображение 2: ЗАБРАНА ЗА ГАСЕНЕ С ВОДА – ВОДАТА ДА Е НЕГОДНА ЗА ПИЕНЕ – ВХОД ЗА ВЪНШНИ ЛИЦА ЗАБРАНЕН



Изображение 3: ЗАБРАНА ЗА РАБОТА – ПРЕМИНАВАНЕ НА МОТОКАРИ – НЕ ПИПАЙ

2.7.4. Как изглеждат предупредителните знаци?

Предупредителните знаци са с триъгълна форма с черна пиктограма на **жълт фон** с черна гранична ивица. Черната пиктограма с черна гранична ивица трябва да покрива най-малко 50% от площта на знака.



Изображение 4: ВНИМАНИЕ, ПОЖАРООПАСНИ ВЕЩЕСТВА – ВНИМАНИЕ, ОПАСНОСТ ОТ ЕКСПЛОЗИЯ – ВНИМАНИЕ, РИСК ОТ ТОКСИЧНОСТ



Изображение 5: ВНИМАНИЕ, ОПАСНОСТ ОТ КОРОЗИЯ ИЛИ ИЗГЯРЯНЕ – ОПАСНИ РАДИОАКТИВНИ ВЕЩЕСТВА – ВНИМАНИЕ, ОКАЧЕНИ ТОВАРИ



Изображение 6: ОПАСНОСТ ОТ СЪЛЪСЪК С ЕЛЕКТРОКАР – ВНИМАНИЕ ЕЛЕКТРИЧЕСКИ ТОК – ВНИМАНИЕ ОПАСНОСТ, ОБЩА ОПАСНОСТ



Изображение 7: ОПАСНО ЛЪЧЕНИЕ – ОПАСНИ ОКИСЛИТЕЛИ – ОПАСНО НЕЙОНИЗИРАЩО ЛЪЧЕНИЕ



Изображение 8: ВНИМАНИЕ – СИЛНО МАГНИТНО ПОЛЕ – ОПАСНОСТ ОТ СПЪВАНЕ – ОПАСНОСТ ОТ ПАДАНЕ



Изображение 9: ОПАСНОСТ-БИОЛОГИЧНА ОПАСНОСТ – ОПАСНОСТ-НИСКА ТЕМПЕРАТУРА – ОПАСНОСТ-ВЗРИВООПАСНА СРЕДА

2.7.5. Как изглеждат задължителните знаци?

Задължителните знаци са кръгли с бяла пиктограма на син фон; бялата пиктограма заема най-малко 50% от площта на знака.



Изображение 10: ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ЗАЩИТНИ ОЧИЛА – ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ЗАЩИТНА КАСКА – ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ЗАЩИТА НА СЛУХА



Изображение 11: ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА РЕСПИРАТОР – ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ЗАЩИТА НА КРАКАТА – ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ЗАЩИТА НА РЪЦЕТЕ



Изображение 12: ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ЗАЩИТНО РАБОТНО ОБЛЕКЛО – ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ПРЕДПАЗНИ СРЕДСТВА ЗА ЛИЦЕ – ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ПРЕДПАЗНИ КОЛАНИ



Изображение 13: ЗАДЪЛЖИТЕЛЕН ПЪТ ЗА ПЕШЕХОДЦИ – ОБЩ ЗАДЪЛЖИТЕЛЕН ЗНАК (ДЕЙСТВИЕ ИЛИ СЪСТОЯНИЕ)

2.7.6. Как изглеждат аварийните знаци?

Аварийните знаци за обозначаване на безопасност /аварийен изход / първа помощ, са с правоъгълна или квадратна форма с бяла пиктограма на **зелен фон**; бялата пиктограма заема най-малко 50% от площта на знака.



Изображение 14: АВАРИЕН ИЗХОД (НАЛЯВО, НАДЯСНО, НАДОЛУ)



Изображение 15: АВАРИЕН ИЗХОД / МАРШРУТ ЗА ЕВАКУАЦИЯ



Изображение 16: ПОСОКА НА ДВИЖЕНИЕТО (НАДОЛУ, НАЛЯВО, НАДЯСНО, НАГОРЕ) КЪМ УСТРОЙСТВО ЗА ПОВИКВАНЕ НА ПЪРВА ПОМОЩ



Изображение 17: ПУНКТ ЗА ПЪРВА ПОМОЩ – НОСИЛКА – ПРЕДПАЗЕН ДУШ – ПРОМИВКА НА ОЧИТЕ



Изображение 18: АВАРИЕН ТЕЛЕФОН ЗА ПЪРВА ПОМОЩ ИЛИ ЕВАКУАЦИЯ

Аварийните знаци за средства за противопожарна защита, съоръжения за пожарна безопасност и посоката на движение към тях са с правоъгълна или квадратна форма с бяла пиктограма на **червен фон**; бялата пиктограма заема най-малко 50 % от площта на знака.



Изображение 19: ПРОТИВОПОЖАРЕН МАРКУЧ – ПРОТИВОПОЖАРНА СЪЛБА – ПОЖАРОГАСИТЕЛ – ТЕЛЕФОН ПРИ ПОЖАР



Изображение 20: ПОСОКА КЪМ ПОЖАРОГАСИТЕЛНИ ТЕХНИЧЕСКИ СРЕДСТВА (НАДОЛУ, НАЛЯВО, НАДЯСНО, НАГОРЕ)



Изображение 21: ПОЖАР АСАНСЬОР

2.7.7. Как изглеждат знаците, указващ опасност от сблъсък на хора с препятствия или опасност от падане на хора и предмети?

Тези знаци представляват редуващи се червени и бели или жълти и черни ивици с еднакъв размер, разположени под ъгъл от 45 градуса. Вместо жълт цвят (особено в случаи на намалена видимост) може да се използва фотолуминесцентен материал с жълто-зелен цвят.



2.7.8. Как се използват светлинните и звуковите сигнали?

Светлинните и звуковите сигнали определят кога трябва да се започне и спре дадена дейност (напр. затваряне и отваряне на врата с дистанционно управление, пускане на машина или линия с недобра видимост и т.н.) и се подават по време на цялата дейност.

Прекъснатата светлина се използва в случай на по-висока степен на опасност или по-спешна необходимост от действие или намеса. Звуковият сигнал с променлива честота се използва за сигнализиране на по-високо ниво на опасност или за по-спешна необходимост от действие или намеса. Сигналят за напускане на зоната е непрекъснат.

2.7.9. Как се използват гласовите сигнали?

Гласовите сигнали се използват за изразяване на необходимост от дейност/действие. Общуването се осъществява под формата на прости, разбираеми кратки думи или изречения. Гласовият сигнал трябва да бъде правилно произнесен на език, който слушателят разбира, и да бъде достатъчно силен.

Примери и значение на гласовите сигнали:

СТАРТ – Започни дейността.

СТОП – Прекрати, спри да се движиш.

КРАЙ – Прекрати дейността.

НАГОРЕ – Вдигай товара.

НАДОЛУ – Спускай товара.

НАПРЕД, НАЗАД, ВДЯСНО, ВЛЯВО – Указва посоката в комбинация със сигнал с ръка.

СТОП – Аварийно спиране.

БЪРЗО – Ускори движението, има опасност.

БАВНО – Намали скоростта, приближава препятствие / има опасност.

2.7.10. Как се използват сигналите, давани с ръце?

Сигналите, давани с ръце трябва да са точни, прости и недвусмислени. Сигналистът е обърнат към получателя и извън опасното пространство. Трябва да е снабден с отличителни знаци (каска, жилетка, ръкавици, ленти за ръка или знамена).

Изображенията са посочени в Приложение 2 към настоящия документ.

Общи сигнали:

- A. Начало – внимание – начало на командата (*vložit obr. obrazová příloha\signalny-rukou-001*)¹⁴
- B. Спри – прекъсване – край на контролираното движение (*vložit obr. obrazová příloha\signalny-rukou-002*)
- C. Край на операцията (*vložit obr. obrazová příloha\signalny-rukou-003*)

Вертикално преместване:

- D. Нагоре (*vložit obr. obrazová příloha\signalny-rukou-004*)
- E. Надолу (*vložit obr. obrazová příloha\signalny-rukou-005*)
- F. Вертикално разстояние (*vložit obr. obrazová příloha\signalny-rukou-006*)

Хоризонтално преместване:

- G. Движение напред (*vložit obr. obrazová příloha\signalny-rukou-007*)
- H. Движение назад (*vložit obr. obrazová příloha\signalny-rukou-008*)
- I. Вдясно от сигналиста (*vložit obr. obrazová příloha\signalny-rukou-009*)
- J. Вляво от сигналиста (*vložit obr. obrazová příloha\signalny-rukou-010*)
- K. Хоризонтално разстояние (*vložit obr. obrazová příloha\signalny-rukou-011*)

Опасност:

- L. Стоп – аварийно спиране (*vložit obr. obrazová příloha\signalny-rukou-012*)
- M. Бързо: всички движения да се извършат по-бързо
- N. Бавно: всички движения да се извършат по-бавно

[Наредба на правителството № 375/2017 Сб., относно външния вид, местоположението и изпълнението на знаците и маркировката за безопасност и въвеждането на сигнали](#)

¹⁴ Текстът в скоби в курсив не се превежда.

3 Тематична област 3 – РАБОТА НА РАБОТНИЦИ ЮНОШИ, РАБОТА НА БРЕМЕННИ И КЪРМЕЩИ СЛУЖИТЕЛКИ И НА СЛУЖИТЕЛКИ-МАЙКИ ДО ДЕВЕТИЯ МЕСЕЦ СЛЕД РАЖДАНЕТО

Разпределяне по категории в рамките на уебсайта: тъй като това е по-кратка тематична област, препоръчваме да бъде включена в [bozp-cizinci.cz/BOZP pro cizince/ZÁKLADY BOZP](http://bozp-cizinci.cz/BOZP_pro_cizince/ZAKLADY_BOZP)

3.1 Служители младежи

3.1.1. При какви условия могат да работят младежите в Чешката република?

Младежи са лица на възраст до 18 навършени години. Непълнолетно лице, което е навършило 15-годишна възраст и е завършило задължителното училищно образование, може да се наеме на работа. Наемането на работа на младежи, по-млади от петнадесет навършени години, които не са завършили задължителното си училищно образование е забранено. То е разрешено само ако става въпрос за художествена, културна, рекламна или спортна дейност при условията, предвидени в други правни норми.

[§ 350, ал. 2 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

[§ 35, ал. 1 от Закон № 89/2012 Сб., Граждански кодекс](#)

[§ 121 и следващите от Закон № 435/2004 Сб., за заетостта](#)

3.1.2. Какви задължения има работодателят по отношение на работата на служители младежи?

Работодателят е длъжен:

- да възлагат на младежите работа, адаптирана към тяхното физическо и умствено развитие;
- да им осигури по-голяма грижа и подходящ надзор;
- да създава благоприятни условия за всестранно развитие на физическите и умствените способности на служителите младежи, включително чрез специални корекции на условията им на труд;
- да предостави на работниците младежи достатъчна и подходяща информация и инструкции за БЗБУТ в зависимост от нуждите на извършваната работа.

Задълженията на работодателя при наемане на работници младежи са свързани и с ограниченията на работното време, забраната за извършване на определени работи, медицинските прегледи на младежите и ограниченията за вдигане на товари (виж

следните често задавани въпроси). Работодателят е длъжен да води списък на наетите от него работници младежи.

[§ 243, ал. 1 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

[§ 103, ал. 1, буква ф\) от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

[§ 246, ал. 5 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

3.1.3. Трябва ли служителите младежи да преминат първоначален медицински преглед?

Да.

Служителите младежи трябва да бъдат прегледани от специалист по трудова медицина:

- преди възникване на трудовото правоотношение и преди преместване на друга работа,
- периодично при необходимост, но поне веднъж годишно.

Работниците по договори за извършване на работа без трудови договори, включително младежите, са длъжни да преминат първоначален преглед само в случаите, посочени в специалното законодателство – когато работата е опасна (2-ра и по-висока категория труд – опасна) или работата включва дейности, за чието изпълнение приложимото законодателство налага условия за медицинска годност. Работодателят може да изиска първоначален медицински преглед ако има съмнения относно здравословното състояние на лице, кандидатстващо за работа, дори ако работата не е опасна.

[§ 247 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

[§ 59, ал. 1, буква б\) точка 2 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

3.1.4. Какво работно време може да имат служителите младежи?

За служител под 18-годишна възраст:

- продължителността на смяната за всеки ден не бива да превишава 8 часа;
- при няколко основни трудови правоотношения седмичното работно време не бива да надвишава общо 40 часа седмично;
- почивката между смените трябва да бъде най-малко 12 часа в рамките на 24 последователни часа;
- при служителите младежи непрекъснатата почивка за една седмица не може да бъде по-малка от 48 часа.

[§ 79а от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

[§ 88, ал. 1 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

[§ 90, ал. 1 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

[§ 92, ал. 2 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

3.1.5. Какви видове труд са забранени за работници младежи?

Някои видове труд са напълно забранени за работници младежи:

- работа под земята при добив на полезни изкопаеми или при прокопаване на тунели и шахти;
- извънреден труд и нощен труд (младежите над 16-годишна възраст могат по изключение да полагат нощен труд с продължителност не повече от 1 час, ако това е необходимо за обучението им за професията при условията, предвидени в Кодекса на труда);
- работа, която е неподходяща, опасна или вредна за здравето на младежите с оглед на техните анатомични, физиологични и психологически особености на тази възраст;
- работа, която ги излага на повишен риск от нараняване или при изпълнението на която биха могли сериозно да застрашат безопасността и здравето на други служители или други физически лица;
- работа в контролирана зона, установена от работодателя за работа с опасни вещества и биологични агенти;
- обслужване на специално техническо оборудване.

Работите и работните места, които са забранени за работници младежи, както и условията, при които работниците младежи могат по изключение да извършват такава работа с цел подготовка за професия, се определят [с наредба на Министерството на здравеопазването](#). Става въпрос например за рискова работа, работа, извършвана с наложено темпо, работа с източници на йонизиращо лъчение, работа при производството и обработката на взривни вещества, работа, свързана с излагане на определени химически вещества, работа на височина над 1,5 м и над свободна дълбочина над 1,5 м и др.

[§ 246 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

[§ 11 ал. 2 буква б\) от Закон № 309/2006 Сб., за осигуряване на други условия за здравословни и безопасни условия на труд](#)

3.1.6. Има ли някакви ограничения за вдигане на товари от служители младежи?

Да.

Работниците младежи имат ограничени хигиенни лимити при работа с товари. Теглото на товара не трябва да надвишава:

- 20 кг за момчета при спорадична манипулация, 15 кг за честа манипулация (4,5 кг при често вдигане и пренасяне в седнало положение);
- 15 кг за момичета при спорадична манипулация, 10 кг за честа манипулация (2,5 кг при често вдигане и пренасяне в седнало положение);
- общото тегло на ръчно пренасяния товар за една средна смяна не трябва да надвишава 5500 кг за момчетата и 4000 кг за момичетата.

[§ 5, ал. 1, буква с\) от Наредба № 180/2015 Сб. за забранените работи и работни места](#)

3.2 Бременни и кърмещи служителки, служителки майки, до края на деветия месец след раждането

3.2.1. Кога трябва да уведомя работодателя си за бременността си?

В законодателството на Чешката република не е предвидено задължение или срок за уведомяване на работодателя за бременност. По принцип е препоръчително бременността да се обяви, когато вече е стабилна, т.е. след края на първия триместър. Докато не уведомите работодателя си за бременността си, не можете да използвате законовите мерки за защита на бременни жени.

Ако извършвате работа, която е забранена за бременни жени, трябва да информирате работодателя си веднага след като установите бременността. Извършването на тази работа може да изложи на риск вас и нероденото ви дете.

3.2.2. Какви са задълженията на работодателя по отношение на работата на бременни и кърмещи служителки и служителки до края на деветия месец след раждането?

Работодателят е длъжен:

- ако работата предполага излагане на рискови фактори, които вредят на плода в утробата на майката, да информира за това работничките;
- да информира бременните и кърмещите служителки и служителките майки до деветия месец след раждането за рисковете и техните възможни последици за бременността, кърменето или тяхното здраве;
- да предприеме необходимите мерки за тези служителки, включително мерки за намаляване на риска от психическа и физическа умора и други видове психическо и физическо натоварване;
- да пригоди за тях места за почивка на работното място.

[§ 103, ал. 1, буква h\) от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

3.2.3. Какви дейности са забранени за бременни жени, кърмещи служителки, служителки до края на деветия месец след раждането?

Забранено е да се наемат:

- служителки за работа, която излага на риск майчинството им;
- бременни служителки, служителки кърмачки и служителки майки до края на деветия месец след раждането за работа, за която те не са годни според медицинско заключение.

работите и работните места, които са забранени за такива служителки, са определени в [с наредба на Министерството на здравеопазването](#).

[§ 240 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

3.2.4. Разбрах, че съм бременна, а работата, която извършвам, е забранена за бременни жени. Какво да правим?

Работодателят ви трябва да ви премести на друга работа в следните случаи:

- извършвате работа, забранена за бременни жени;
- извършвате работа, която според медицинско заключение застрашава бременността ви;
- полагате нощен труд и молите работодателя си да ви назначи на дневна работа.

Ако работодателят ви не разполага с друга подходяща работа, на която можете да бъдете прехвърлени, това се третира като пречка от страна на работодателя. В този случай бременната жена остава вкъщи с компенсиране на заплатата в пълен размер.

[§ 41, ал. 1, буква с\) от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

[§ 41, ал. 1, буква g\) от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

3.2.5. Може ли бременна жена да работи извънредно?

Не.

Бременните служителки не могат да бъдат наемани да работят извънредно. Също така работодателят не може да нареди извънреден труд на служителки и служители, които се грижат за дете под 1 година.

[§ 240, ал. 3 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

3.2.6. Мога ли да кърмя бебето си на работа?

За служителка, която кърми детето си, работодателят е длъжен в допълнение към почивките на работното място да осигури специални почивки за кърмене, които се считат за работно време и за които служителката има право на обезщетение или заплата в размер на средното ѝ трудово възнаграждение.

Ако работите на фиксирано седмично работно време, имате право на:

- 2 половинчасови почивки за всяко дете до навършване на 1 година, и
- 1 половинчасова почивка на смяна през следващите 3 месеца.

Ако работите с по-кратко работно време, но поне половината от седмичното работно време, имате право на 1 половинчасова почивка за всяко дете на възраст до 1 година.

[§ 242 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

3.2.7. Има ли някакви ограничения за вдигане на товари за бременни служителки, служителки кърмачки и служителки майки до края на деветия месец след раждането?

Да, хигиенните лимити за манипулация с товари са определени [с наредба на Министерството на здравеопазването](#).

4 Тематична област 4 – СЪОБЩАВАНЕ ЗА ТРУДОВИ ЗЛОПОЛУКИ, УСТАНОВЯВАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНИ БОЛЕСТИ, ОБЕЗЩЕТЕНИЕ ЗА ТРУДОВИ ЗЛОПОЛУКИ

Разпределяне по категории в рамките на уебсайта: bozp-cizinci.cz/BOZP pro cizince/JAK NA PRACOVNÍ ÚRAZY, NEMOCI Z POVOLÁNÍ A ODŠKODŇOVÁNÍ

4.1 Трудови злополуки и професионални болести

4.1.1. Какво представлява трудовата злополука?

Трудовата злополука е увреждане на здравето или смърт на работник, настъпили независимо от волята на работника поради:

- краткотрайно, внезапно и насилствено излагане на външни въздействия
- *при изпълнение на служебни задачи или в пряка връзка с тях*. Обяснение на тези термини можете да намерите в раздела с често задавани въпроси по-долу.
- За трудова злополука ще се счита също така злополука, случила се *поради изпълнение на служебните задължения* (като пример се посочва обикновено чиновник на държавна работа, нападнат от недоволен клиент извън работното време и работното място на работодателя по причини, свързани с работата му).

Пример за трудова злополука може да бъде падане от стълба при изпълнение на служебни задачи и последваща фрактура на ръката на служителя.

Всичко зависи от оценката на обстоятелствата в конкретната ситуация и не може да се каже предварително дали дадено произшествие ще бъде окачествено като трудова злополука.

[§ 271k от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

4.1.2. Какво да направя, ако претърпя трудова злополука или стана свидетел на трудова злополука с колега (или на злополука с друго лице)?

В случай на трудова злополука, независимо дали се е случила на вас или на някой друг, е необходимо да направите следното:

- ако станете свидетел на злополука, трябва да окажете първа помощ на пострадалото лице, да се обадите на спешния телефон (155 – спешна медицинска помощ / 112 – в случай, когато е необходима намеса на повече от един елемент на интегрираната система за действие при спешни случаи; в случай на пътнотранспортни произшествия, пожари, промишлени аварии), виж раздел **Първа помощ на работното място**;
- ако здравословното ви състояние позволява, незабавно информирайте за злополуката прекия си ръководител;
- съобщете незабавно за злополука с друг служител или друго физическо лице, на която сте станали свидетел;
- да сътрудничите при разследването на причината за трудовата злополука.

[§ 106, ал. 4, буква h\) от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

4.1.3. Какво се разбира под „при изпълнение на служебни задачи“ при трудова злополука?

Трудовата злополука е злополука при изпълнение на служебни задачи, която включва:

- изпълнението на задължения, произтичащи от трудовото ви правоотношение или от споразумения за работа, извършвана извън трудовото правоотношение (еквиваленти на граждански договор – споразумение за трудова дейност, споразумение за извършване на работа);
- друга дейност, която извършвате по нареждане на работодателя;
- дейност, която е предмет на работна командировка;
- дейност, извършвана за работодателя по инициатива на синдикална организация (или съвета на служителите, или представител по въпросите на ЗБУТ) или на други служители;

- дейности, които извършвате за работодателя си по собствена инициатива, освен ако не се нуждаете от специално разрешение, за да ги извършвате като служител;
- доброволна помощ, организирана от работодателя.

[§ 273 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

4.1.4. Какво се разбира под „в пряка връзка с изпълнение на служебни задачи“ при трудова злополука?

Трудовата злополука е злополука, възникнала в пряка връзка с изпълнението на служебни задачи. Те включват:

- действия, необходими за изпълнение на работата;
- действия, обичайни по време на работа или необходими преди започване на работата или след приключването ѝ;
- действия, обичайни по време на почивките за хранене и отдих, провеждани в обекта на работодателя;
- изследвания от доставчик на здравни услуги, извършвани по нареждане на работодателя,
- изследвания във връзка с нощен труд;
- преглед за първа помощ и пътя до и от него.

За такива действия обаче не се смятат пътуването до и от работното място, храненето (т.е. самото консумиране на храна по време на почивката за хранене и отдих на работното място), изследвания или преглед от доставчик на здравни услуги или пътуването до и от него, освен ако не се извършва в обекта на работодателя.

В пряка връзка с изпълнението на служебните задачи означава също така:

- обучение на служителите, организирано от работодателя или от профсъюзна организация, или от орган, който е по-висшестоящ от работодателя, с цел подобряване на професионалната им подготовка.

[§ 274 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

4.1.5. Смята ли се за трудова злополука злополука, станала на път за и от работа? Не.

Пътуване до и от работното място е пътуването от мястото ви на пребиваване (нощувка) до мястото на влизане в обекта на работодателя или друго място, предназначено за изпълнение на служебните задачи, и обратно. Ако работите в горското стопанство, селското стопанство и строителството, това е и пътят до и от определения сборен пункт.

Ако обаче работодателят ви изпрати в командировка ситуацията е различна. Пътуването от населеното място, където живее служителът, до работното място или мястото за настаняване в друго населено място, което е цел на командировката (ако то не е същевременно и населено място на постоянното му работно място), и обратно се третира като необходимо действие преди или след започване на работа (т.е. пряко свързано с изпълнението на служебните задачи).

[§ 274а от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

4.1.6. Кой решава дали дадено злополука ще се окачестви като трудова злополука?

Признаването на трудовата злополука е изцяло в правомощията на работодателя, който изяснява причините и обстоятелствата на злополуката, или на съда. Нито вашият лекар, нито застрахователната компания, в която по закон е застрахован работодателят в случай на отговорност за щети в случай на трудови злополуки и професионални болести, не бива да вземат решение по този въпрос.

[§ 105, ал. 1 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

4.1.7. Работодателят ми не признава злополука с мен за трудова злополука. Не съм съгласен с това решение, мога ли да направя нещо по въпроса?

Ако работодателят ви не признае дадена злополука за трудова злополука, можете да се обърнете към съда. Имайте обаче пред вид, че ще трябва да представите на съда доказателства в подкрепа на своето твърдение.

4.1.8. Трябва ли да съобщавам за всяка злополука на работното място, дори ако нараняването е незначително?

Да.

Работодателят е длъжен да води регистър на злополуките под формата на книга за злополуки, в която се вписва всяка злополука, дори и да не е довела до неработоспособност. Във ваш интерес е да съобщите на началника си за трудовата злополука. Дори на пръв поглед малка травма по-късно може да доведе до по-голям здравословен проблем. Със задна дата ще бъде трудно да докажете, че сте претърпели трудова злополука, затова е важно да съобщите за всяко нараняване незабавно и по възможност да си намерите свидетели на злополуката.

[§ 105, ал. 2 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

4.1.9. Какви са задълженията на работодателя в случай на трудова злополука?

При трудова злополука работодателят има множество задължения. Длъжен е най-вече да разследва и регистрира трудовата злополука и да съобщи за нея на съответните органи. В случай на трудова злополука работодателят трябва да направи следното:

- без неоправдано забавяне да **уведоми** за трудова злополука на работник на друг работодател, да му даде възможност да участва в изясняването на причините и обстоятелствата за настъпването на трудовата злополука и да го запознае с резултатите;
- да не променя състоянието на мястото на злополуката до изясняване на причините и обстоятелствата на трудовата злополука;
- да изясни причините и обстоятелствата на трудовата злополука;
- да регистрира злополуката в книгата за злополуки, дори ако злополуката не е довела до временна неработоспособност, надвишаваща 3 календарни дни;
- да докладва за трудовата злополука на съответните органи – във всички случаи на синдикалната организация и на представителя по ЗБУТ, а в определените случаи и на други институции, като например Полицията на Чешката република или Регионалния инспекторат по труда;
- да изготвя и води протокол за злополука в случай на трудови злополуки с фатален край или злополука с неработоспособност за повече от 3 календарни дни. След това протоколът се изпраща на съответните институции – например на Регионалния инспекторат по труда или на здравноосигурителното дружество на работника;
- да предприеме и приложи мерки за предотвратяване на повторение на злополуката.

[§ 105 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

4.1.10. Длъжен ли е работодателят ми да ми връчи протокола от злополуката?

Да.

В случай на трудова злополука с неработоспособност за повече от 3 календарни дни, за която е съставен протокол за злополука, работодателят е длъжен да предостави на пострадалия работник един екземпляр от протокола за злополука. В случай на трудова злополука с фатален край протоколът се предава на членовете на семейството на починалия.

[§ 105, ал. 3 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

4.1.11. Какво е професионална болест?

Професионалните болести са професионални заболявания, които се появяват в резултат от неблагоприятното въздействие на химични, физични, биологични или други вредни въздействия (напр. прах, шум, вибрации, едностранно претоварване, инфекциозни

кожни заболявания и др.) и остри отравяния с химикали. В същото време заболяването трябва да е включено в [списъка на професионалните болести](#) и да са изпълнени условията, посочени в списъка за това заболяване.

[§ 1, ал. 1 от Наредба на правителството № 290/1995 Сб., с която се определя списъкът на професионалните болести](#)

4.1.12. Какво е рискът от професионална болест?

В някои случаи дадено професионално заболяване не достига нивото на сериозност, необходимо за установяването ѝ като професионална болест, но може да бъде установена като риск от професионална болест.

[§ 347, ал. 1 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

4.1.13. Каква е процедурата за оценка и установяване на професионалните болести?

Ако вашият лекар има съмнение, че страдате от професионална болест, той е длъжен да ви насочи към доставчика на услуги по трудова медицина, който да оцени здравословното ви състояние ви във връзка с професионална болест (риск от професионална болест). Същото задължение има и работодателят ви, а също така и вие като служител можете да се обърнете към него. Само т.нар. [центрове по професионални болести](#), с разрешителни от Министерството на здравеопазването на Чешката република, имат право да признават професионални болести въз основа на своята териториална компетентност.

За да бъде признато дадено заболяване за професионална болест, трябва да са изпълнени следните условия:

1. Болестта да е част от [списъка на професионалните болести](#) или да може да се включи в някоя от позициите в списъка.
2. Здравословното състояние на оценяваното лице трябва да отговаря на диагнозата и състоянието трябва да е с необходимата степен на тежест.
3. Трябва да се провери дали въпросното лице е работило при условията, които водят до професионалната болест.

Повече информация за процедурата за оценяване и установяване на професионални болести можете да намерите [тук](#).

4.2 Обезщетение за трудови злополуки и професионални болести

4.2.1. Имам ли право на обезщетение за трудова злополука или професионална болест?

Задължителната по закон застраховка „Отговорност за вреди поради трудови злополуки и професионални болести“ се отнася за всички служители, независимо от тяхната националност. Задължителната по закон застраховка „Отговорност за вреди поради трудови злополуки и професионални болести“ се отнася за трудови злополуки и професионалните болести на служителите, които са в трудови правоотношение въз основа на трудов договор или споразумения за работа, извършвана извън трудовото правоотношение (еквиваленти на граждански договор – споразумение за трудова дейност, споразумение за извършване на работа).

Задължителната застраховка не се отнася за членовете на надзорните съвети, уставните органи, управителите и съдружниците.

Трудови злополуки: Работодателят е длъжен да обезщети служителя за вреди или нематериални щети, причинени от трудова злополука, ако тя е настъпила по време на изпълнение на служебни задачи или в пряка връзка с тях.

[§ 269, ал. 1 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

Професионални болести: Работодателят е длъжен да обезщети служителя за щети или неимуществени вреди, причинени от професионална болест, ако преди установяването ѝ служителят е работил за последно при работодателя при условията, при които е възниква професионалната болест.

[§ 269, ал. 2 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

4.2.2. Всички работодатели ли са застраховани по закон?

Да.

Застраховани са всички работодатели, които наемат поне един служител, в една от двете застрахователни компании – Generali Česká pojišťovna a.s. (застраховка към 31 декември 1992 г.) или Kooperativa pojišťovna, a.s. (останалите работодатели). Не е необходимо да проверявате дали работодателят ви е сключил застрахователна полица. Такава не се сключва, застраховката по закон се създава автоматично със сключването на първото трудово правоотношение с работодателя.

4.2.3. Какви видове обезщетения мога да получа в случай на трудова злополука?

- Обезщетение за загуба на доходи по време на неработоспособност;
- Обезщетение за загуба на доходи след неработоспособност;

- Обезщетение за болка и усложнена реализация в обществото;
- Компенсация за целевите разходите, направени във връзка с лечението;
- Обезщетение за материални щети;
- Еднократно обезщетение за неимуществени вреди в случай на особено тежко увреждане на здравето на служител.

4.2.4. Какво означава обезщетение за загуба на доходи по време на неработоспособност?

Това обезщетение компенсира на работника разликата между обезщетението за възнаграждение от работодателя (или болничните след 15-ия ден на неработоспособността) и средния доход преди причиняването на вредата.

Работодателят компенсира работника за загубата на доходи през периода на неработоспособност. Обезщетението е разликата между средното трудово възнаграждение преди увреждането, причинено от трудовата злополука, и пълния размер на обезщетението за трудово възнаграждение съгласно [разпоредбите на § 192 от Кодекса на труда](#) или възнаграждението по договор съгласно [разпоредбите на § 194 от Кодекса на труда](#) и пълния размер на болничните.

Работодателят е длъжен да изплаща обезщетението за загуба на доходи на редовна месечна база, освен ако не е договорен друг начин на плащане.

[§ 271м, ал. 2 от Закон № 262/2006 Sb., Кодекс на труда](#)

4.2.5. Какво представлява обезщетението за загуба на доходи след неработоспособност?

Обезщетението за загуба на доход след края на неработоспособността (т.нар. „рента“) е обезщетение, което компенсира спада на дохода, ако в резултат на злополуката след края на неработоспособността не сте в състояние да получавате първоначалния си доход, напр. вече не можете да изпълнявате първоначалната си работа или можете да я изпълнявате в ограничен обем.

4.2.6. Какво представлява обезщетението за болка и усложнена реализация в обществото?

Това обезщетение се изчислява по „точковата система“, регламентирана в [Наредба на правителството № 276/2015 Сб. относно обезщетението за болка и затруднена реализация в обществото, причинени от трудова злополука или професионална болест, в актуалната му редакция.](#)

Лекуващият ви лекар ще изготви *Заключение за болката*, в което болката и затруднената реализация в обществото се оценяват с точки. Предайте заключението за болката на работодателя си. Тази компенсация се предоставя еднократно. Обезщетението за болка може да се търси и за трудови злополуки, при които не се съставя протокол за злополуката, т.е. дори за леки наранявания.

4.2.7. Какво представлява компенсацията на целевите разходи, свързани с лечението?

Целевите разходи, свързани с лечението могат да бъдат например разходи за лекарства, превръзки или рехабилитация, които не се покриват от здравните осигуровки, разходи за специална диета, разходи, свързани с пътуване до лекаря и др. Условието е разходите да се изразходват целево. Разходите се възстановяват на лицето, което ги е направило (т.е. не е задължително това да е само пострадалият работник).

[§ 271d от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

4.2.8. Какво представлява обезщетението за материални щети?

Материални щети могат да бъдат например повредени дрехи или часовник, които служителът е носил по време на злополуката и в резултат на злополуката са унищожени или повредени. Служителът обаче няма право на обезщетение ако за изпълнение на работата е използвал например транспортно средство или инструменти без съгласието на работодателя.

[§ 271e от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

4.2.9. Какво представлява еднократното обезщетение за неимуществени вреди в случай на особено тежко увреждане на здравето на служител.

В случай на особено тежко увреждане на здравето на служител, съпругът, партньорът, детето и родителите му имат право на еднократно обезщетение за неимуществени вреди. На обезщетение имат право и други лица в семейна или подобна връзка, които преживяват увреждането на служителя като свое собствено.

[§ 271f от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

4.2.10. Как се обезщетява трудова злополука с фатален край?

Трудова злополука с фатален край е увреждане на здравето, в резултат от което пострадалият работник умира не по-късно от една година.

В случай на смърт на служител се предоставят следните обезщетения:

- Възстановяване на целевите разходи, свързани с лечението и възстановяване разумни разходи за погребение – изплащат на лицето, което е направило разходите.

[§ 271g от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

- Компенсация за издръжка на наследници – изплаща се на наследници, на които починалият служител е осигурявал или е задължен да осигурява издръжка.

[§ 271h от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

- Еднократно обезщетение за неимуществени вреди на наследниците – изплаща се на съпруга или партньора, детето и родителите на починалия служител.

[§ 271i от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

- Обезщетение за материални щети – изплаща се на наследниците на починалия служител.

[§ 271j от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

4.2.11. В кои случаи се намалява размерът на обезщетението за трудова злополука?

В определени случаи работодателят ви може да бъде освободен напълно или частично от задължението си да ви обезщети за щети или неимуществени вреди.

В кои случаи работодателят е освободен **напълно** от задължението да обезщети служителя за щети или неимуществени вреди:

- ако служителят по своя вина е нарушил законови или други разпоредби или инструкции за осигуряване на ЗБУТ, въпреки че работодателят надлежно го е запознал с тях и последователно е изисквал и контролирал тяхното познаване и спазване;
- ако трудовата злополука на служителя е станала в резултат на нетрезво състояние (или под въздействието на други вещества, водещи до пристрастяване) и работодателят не е могъл да предотврати щетите или неимуществените вреди.

Същевременно тези факти трябва да са единствената причина за щетите или неимуществените вреди. В такъв случай пострадалият служител няма право на никакво обезщетение за възникналите щети или неимуществени вреди.

[§ 270, ал. 1 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

В кои случаи работодателят е освободен **частично** от задължението да обезщети служителя за щети или неимуществени вреди:

- ако работодателят е могъл да се освободи напълно от задължението си, но тези факти не са били единствената причина за щетите или неимуществените вреди;

- ако работникът е действал в нарушение с обичайното поведение по такъв начин, че е видно, че макар и да не е нарушил законови или други разпоредби или инструкции за осигуряване на ЗБУТ, той е действал лекомислено, въпреки че с оглед на своята квалификация и опит е трябвало да знае, че може да си причини увреждане; обикновената небрежност и поведението, произтичащо от риска на работата, не могат да се считат за лекомислено поведение

Ако работодателят се освободи от част от задължението си за компенсация на щетите, той е длъжен да определи частта, която трябва да понесе работникът, в зависимост от степента на неговата вина. В случай на частично освобождаване от задълженията поради лекомислено поведение, той трябва да заплати най-малко една трета от щетите или неимуществените вреди.

Работодателят не може да бъде освободен от задължението да обезщети вредите, ако трудовата злополука е настъпила при предотвратяване на опасност от щети, заплашваща работодателя или на опасност, пряко застрашаваща живота или здравето, освен ако работникът умишлено е причинил това състояние.

[§ 270, ал. 2 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

4.2.12. Към кого да се обърна, за да поискам обезщетение?

Към работодателя си. Ако работодателят или неговата застрахователна компания откажат да платят, ще трябва да се обърнете към съда, тъй като само той може да решава трудови спорове, включително да преценява основателността на иска на работника за обезщетение за трудова злополука или професионална болест.

4.2.13. Трябва ли да представя някакви документи или сертификати за целите на обезщетението?

По-голямата част от документацията, свързана с компенсацията за трудови злополуки, набавя работодателят, но в определени моменти ще има нужда и от вашето съдействие.

Какво трябва да направите?

- Да подпишете *протокола за злополуката* или добавете своето становище към него;
- Да предадете навреме т.нар. решение за временна неработоспособност – *болничен лист* (лекарят трябва да постави отметка в полето „трудова злополука“).
- Застрахователните компании могат да поискат амбулаторни листи, *удостоверения за хоспитализация* и др.

- След приключване на лечението помолете лекаря да попълни *Заключение за болката*. В него лекарят посочва информация за лечението, продължителността на неработоспособността и всички трайни последици, причинени от злополуката. Издаването на заключение за болка може да се таксува съгласно тарифата на лекаря. Вземете разписка за плащането и я предайте на работодателя си заедно със заключението. Таксата ще ви бъде възстановена.
- Ако желаете за възстановяване на разходи, направени за лечение (превръзки, лекарства и др.), пазете касовите бележки за покупката, за да ви бъдат възстановени разходите.

4.2.14. Какво се случва, ако в резултат на трудовата злополука загубя здравната си годност за извършване на работа за дълго време?

Ако в рамките на медицинския преглед (обикновено извънреден) е издадено медицинско заключение с извода, че в резултат на трудова злополука сте загубили здравната си годност за изпълнение на работа за продължителен период от време, не можете да продължите да изпълнявате за работодателя си договорения вид работа. Работодателят ви е длъжен да ви премести на друга работа.

[§ 41, ал. 1 буква. а\) от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

Това е и едно от основанията за прекратяване на трудовия договор от страна на работодателя. При прекратяване на трудовото правоотношение ще имате право на обезщетение в размер на най-малко 12 пъти средното ви месечно възнаграждение (ако работодателят е освободен изцяло от задължението си да ви обезщети за щети или неимуществени вреди в резултат на трудовата злополука, няма право на обезщетение).

[§ 52, ал. 1 буква. d\) от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

[§ 67, ал. 2 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

4.2.15. Как се обезщетяват професионалните болести?

По подобен начин както трудовите злополуки.

Работодателят е длъжен да обезщети служителя за щети или неимуществени вреди, причинени от професионална болест, ако служителят е работил при работодателя при условията, при които е възниква дадената професионална болест. като професионална болест подлежи на обезщетяване и болест, появила се не по-късно от три години преди включването ѝ в [Списъка на професионалните болести](#).

Ако на работника е установена професионална болест, той има право на следните обезщетения:

- обезщетение за загуба на доход по време на неработоспособността: разликата между средния доход преди професионалната болест и пълния размер на болничния

[§ 271a от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

- обезщетение за загуба на доход след края на неработоспособността или при установяване на инвалидност: покрива разликата между средния доход преди увреждането и дохода след установяване на професионална болест (включително инвалидната пенсия, получавана поради същата причина, ако има такава).

[§ 271b от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

- обезщетението за болка и затруднена реализация в обществото: точкуването се прилага едва в момент, когато здравословното състояние на служителя е стабилно; затруднената реализация в обществото се точкува обикновено едва след изтичане на една година от увреждането на здравето от професионална болест и когато е очевидно, че е налице трайно увреждане на здравето.

[§ 271c от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

- възстановяване на целевите разходи за лечение: напр. лекарства, свързани с професионалната болест, които не се покриват от общественото здравно осигуряване.

[§ 271d от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

- обезщетение за материални щети.

Също както в случаите на трудова злополука, работникът, който според медицинско заключение вече не бива да работи поради професионална болест или опасност от професионална болест, има право на обезщетение в размер на поне 12 пъти средната месечна заплата.

[§ 52, ал. 1 буква. d\) от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

5 Тематична област 5 – ЛИЧНИ ПРЕДПАЗНИ СРЕДСТВА (ЛПС)

5.1.1. Видео Напо – Пазете си кожата

<https://www.napofilm.net/cs/napos-films/napo-protect-your-skin>

5.1.2. Видео Напо – Носете защитна каска

<https://www.napofilm.net/cs/napos-films/best-signs-story/safety-helmet-must-be-worn>

Още филми с героя Напо са достъпни на адрес <https://www.napofilm.net/cs/napos-films/films?films=all>.

Понастоящем консорциумът Напо се състои от осем членове

– **AUVA** (Австрия), **CIOP** (Полша), **DGUV** (Германия), **EU-OSHA** (Билбао, Испания), **INAIL** (Италия), **INRS** (Франция), **SUVA** (Швейцария) и **TNO** (Нидерландия).



5.1.3. Какво представляват личните предпазни средства (по-нататък само ЛПС)?

Работодателят е длъжен да осигури на работниците лични предпазни средства (ЛПС), ако рисковете не могат да бъдат отстранени или намалени в достатъчна степен чрез средства за колективна защита (напр. монтиране на предпазни ограждения, абсорбиране на вредните вещества и др.) или чрез мерки в областта на организацията на труда (напр. ротация на работниците, корекция на режима на работа и др.).

Личните предпазни средства са защитни средства, които служат, за да предпазват служителите от опасности, те не бива да застрашават здравето им, да им пречат при изпълнението на работата им и да отговарят на изискванията, определени в пряко приложим регламент на Европейския съюз ([Регламент на ЕП и Съвета \(ЕС\) 2016/425](#))

Личните предпазни средства винаги трябва да имат маркировка CE.

5.1.4. Работодателят ми е предоставил лични предпазни средства (ЛПС). Задължен ли съм да ги използвам на работа?

Да.

Това е задължение, наложено на работника от Кодекса на труда. Работникът е длъжен да използва ЛПС и предпазни средства (напр. капаци) по време на работа и не бива своеволно да ги променя или и изважда от употреба. Служителят трябва да е доказано запознат с използването на ЛПС (например като част от обучението, протокол от което

подписва). Работодателят е длъжен да поддържа ЛПС в състояние, годно за употреба, и да контролира използването им.

[§ 106, ал. 4 буква. d\) от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

[§ 3, ал. 3 от Наредба на правителството № 390/2021 Сб., за по-подробните условия за предоставяне на лични предпазни средства, препарати за миене, почистване и дезинфекция](#)

[§ 104, ал. 4 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

5.1.5. Какъв е рискът за мен, ако не използвам ЛПС, предоставени ми от работодателя?

На първо място, излагате на риск собствената си безопасност и здраве. Работникът е длъжен да използва ЛПС, а работодателят е длъжен да следи за тяхното използване. Вашият работодател може да бъде глобен от органите на инспекцията по труда („ОИТ“). Неизползването на предоставените ЛПС представлява нарушение на задълженията на работника съгласно Кодекса на труда, което в крайна сметка може да доведе до прекратяване на договора от страна на работодателя.

[§ 106, ал. 4 буква. d\) от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

5.1.6. Мога ли сам да си избира ЛПС?

Не.

Работодателят разпределя ЛПС на служителите по свой списък, изготвен въз основа на оценка на риска и конкретните условия на труд. Начинът, условията и продължителността на използване на ЛПС се определят от работодателя въз основа на честотата и сериозността на съществуващите рискове, естеството и вида на работата и работното място и с оглед на характеристиките на ЛПС.

Използването на ЛПС се регулира от Наредба на правителството № 390/2021 Сб. От голямо значение са преди всичко приложенията към наредбата, които заедно представляват „инструкции“ за използване на ЛПС:

- [Приложение 1 към Наредба на правителството № 390/2021 Сб.](#) съдържа примерна таблица, според която работодателят следва да извърши оценка на риска за избор и използване на ЛПС.
- [Приложение 2 към Наредба на правителството № 390/2021 Сб.](#) съдържа демонстративен списък на отделните видове ЛПС.
- [Приложение 3 към Наредба на правителството № 390/2021 Сб.](#) определя по демонстративен начин примери за дейности, отрасли и специалности, за които

може да се изисква осигуряване на ЛПС във връзка с рисковете и въз основа на тяхната оценка.

[§ 104, ал. 5 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

5.1.7. Работното облекло и обувки представляват ли ЛПС?

В среда, в която облеклото или обувките са подложени на извънредно износване или замърсяване по време на работа или изпълняват защитна функция, работникът има право да получи от работодателя работно облекло или обувки като ЛПС.

[§ 104, ал. 2 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

5.1.8. Какво не са ЛПС?

- обикновено работно облекло и обувки, които не са предназначени за защита на здравето на работниците от опасности и които не са подложени на необичайно износване или замърсяване по време на работа,
- оборудването и съоръженията на спасителните служби и службите, които извършват дейности съгласно друг закон,
- специални лични предпазни средства, използвани във въоръжените сили на Чешката република, Военната полиция, Военното разузнаване или спасителните служби,
- оборудване и съоръжения, използвани при движение по пътните комуникации,
- спортни съоръжения и оборудване,
- средство за самозащита,
- средство за откриване и сигнализиране на опасности и замърсители на работното място.

[§ 2, ал. 1 от Наредба на правителството № 390/2021 Сб., за по-подробните условия за предоставяне на лични предпазни средства, препарати за миене, почистване и дезинфекция](#)

5.1.9. Работодателят ми е дал ЛПС, които не отговарят на пропорциите на тялото ми / използването му ми причинява здравословни проблеми / не може да се използва с другите ЛПС, които са ми дадени и др. Какво да правя в такава ситуация?

Личните предпазни средства трябва:

- да бъдат ефикасни срещу съществуващите опасности докато се носят, и употребата им не бива да създава допълнителни рискове
- да отговарят на условията на работното място,

- да са съобразени с физическите предпоставки на служителя и
- да са съобразени с ергономичните изисквания и здравето на служителя.

Ако е необходимо да се използват повече от едно ЛПС на работното място, те трябва да са съвместими помежду си.

ЛПС трябва да бъдат изработени по такъв начин, че да осигуряват защита на работниците, но да не ги ограничават в извършването на дейността, при която са изложени на опасност. Материалите, от които са изработени ЛПС, не бива да оказват неблагоприятно въздействие върху здравето или безопасността (например като предизвикват алергични реакции) или да причиняват прекомерно дразнене или нараняване. От друга страна трябва да бъдат възможно най-леки, възможно най-малко да ограничават лицето, очите, зрителното поле и дихателната система. Ако е необходимо, те трябва да са снабдени и със средство против замъгляване.

Ако по някакви причини предоставените ви ЛПС са неподходящи за вас, обърнете се към работодателя си или към лице, квалифицирано да изпълнява задачи по предотвратяване на риска (в практиката това лице често се нарича „служител по безопасността“, на чешки „bezpečák“), към доставчика на услуги по трудова медицина, към синдикалната организация или към представител на служителите по въпросите на ЗБУТ, за да намерите подходящо решение.

[§ 3, ал. 1 от Наредба на правителството № 390/2021 Сб., за по-подробните условия за предоставяне на лични предпазни средства, препарати за миене, почистване и дезинфекция](#)

[Регламент на ЕП и Съвета \(ЕС\) 2016/425 за личните предпазни средства](#)

5.1.10. Може ли работодателят ми да изисква от мен да плащам за ЛПС?

Не.

Личните предпазни средства, препаратите за миене, почистване и дезинфекция, както и защитните напитки се предоставят безплатно от работодателя по списък, изготвен въз основа на оценка на риска и конкретните условия на труд. Работодателят не може да замени осигуряването на ЛПС с финансова компенсация (т.е. работодателят не може да ви даде парична сума с уговорката да закупите ЛПС по свое усмотрение).

[§ 104, ал. 5 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

5.1.11. При прекратяване на трудовото правоотношение върнах използваните ЛПС на работодателя си. Въпреки това работодателят ми удържа определена сума от заплатата за тези използвани ЛПС. Коректна ли е тази практика на работодателя?

Не, освен ако върнатите ЛПС не са били прекалено повредени (несъответстващо на времето на употреба).

Съгласно Кодекса на труда ЛПС, препаратите за миене, почистване и дезинфекция, както и защитните напитки се предоставят безплатно от работодателя на служителите по списък, изготвен въз основа на оценка на риска и конкретните условия на труд.

Служителят има задължение да върне използваните ЛПС. Работодателят решава как да процедира по-нататък с използваните ЛПС. При спазване на условията, посочени в [Наредба на правителството № 390/2021 Сб.](#) (работодателят трябва да се погрижи за хигиената, когато предоставя ЛПС на друг служител), и ако срокът на годност на ЛПС не е изтекъл, те могат да се използват за други служители.

5.1.12. Може ли работодателят да иска от мен обезщетение за невърнати ЛПС при прекратяване на трудовия договор?

Да.

При прекратяване на трудовото правоотношение или при прекратяване на споразумението за работа, извършвана извън трудовото правоотношение, работникът е длъжен да върне използваните ЛПС. Работодателят ви може да поиска финансова компенсация, ако не върнете ЛПС или ако те са прекалено повредени (несъответстващо на времето на употреба). Можете също така да се споразумеете с работодателя си да ги откупи за остатъчната цена.

5.1.13. Започнах нова работа, но ЛПС ще ми бъдат предоставени едва след изтичане на изпитателния срок. Коректна ли е тази практика на работодателя?

Не.

Ако сте постъпили на работа, за която са регламентирани ЛПС, вашият работодател трябва да ви осигури тези ЛПС веднага след постъпване на работа, т.е. преди започване на работа, за която се изискват ЛПС. Не е редно ЛПС да се осигуряват едва след изтичането на пробния период.

5.1.14. Какво представляват защитните напитки и кога работодателят е длъжен да ги осигури на работниците?

Работодаателят е длъжен да осигури на работниците защитни напитки на работните места с незадоволителни микроклиматични условия в обема и при условията, определени в [приложимото законодателство](#).

На служителите се осигурява защитна напитка с цел предпазване от въздействието на висока или ниска температура. Защитната напитка трябва да е безопасна за здравето и да не съдържа повече от 6,5 тегловни процента захар от теглото, но може да съдържа вещества, които повишават устойчивостта на организма. Количеството на алкохола в него не бива да надвишава 1 тегловен процент. Защитната напитка за служители младежи обаче не бива да съдържа алкохол.

[§ 104, ал. 3 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

[§ 8, ал. 1 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

5.1.15. Какви са условията за осигуряване на защитни напитки при натоварване от висока температура?

Защитна напитка, предпазваща от висока температура се осигурява в количество, еквивалентно на поне 70% от загубата на течности и минерали чрез потта и дишането за осемчасова смяна.

Оценката на правото на защитна напитка се основава на определяне на температурата на работното място и класа на извършваната работа. Наредба на правителството № 361/2007 Сб. разделя служителите на т.нар. [класове](#) в зависимост от физическата трудност на полагания труд. Има осем класа – клас I, IIa, IIb, IIIa, IIIb, IVa, IVb и V. Видовете работа, категоризирани в класове, са само за ориентир на работодателите (списъкът е ограничен). Работодаателят трябва сам да класифицира служителя в съответния клас труд. Работодаателят ви трябва да ви информира в кой клас сте зачислен.

Правото на предоставяне на защитна напитка произтича в следните случаи:

- за работа, при която изразходваната енергия надвишава 106 W.m^2 , а температурата е по-висока от **26 °C** (например заварчици, работници в горещи производства, металурзи и др.),
- ако измерването показва, че чрез пот и дишане по време на съответната работа работникът губи повече от 1,25 литра течност,
- при постоянна работа в условия на топлинно натоварване, класифицирано като категория 4 съгласно Закона за опазване на общественото здраве.

Служителите, които извършват по-лека работа (напр. работа в офис, канцеларска работа), имат право на защитна напитка, ако температурата на работното място надвишава **34 °C**.

Като защитна напитка се предоставя натурална минерална вода, слабо минерализирана, изворна вода или вода, отговаряща на подобни микробиологични, физични и химични изисквания (за класове труд I – IIIa), или натурална вода със средна минерализация (за класове труд IIIb – V). При лека работа питейната вода, осигурена от работодателя на работното място, също отговаря на тези параметри.

[§ 8 от Наредба на правителството № 361/2007 Сб., за условията за защита на здравето на работното място](#)

5.1.16. Какви са условията за осигуряване на защитни напитки при натоварване от ниска температура?

Осигурява се топла защитна напитка, която предпазва от натоварване от ниска температура, в количество най-малко половин литър на осемчасова смяна.

Защитна напитка, предпазваща от натоварване от ниска температура се осигурява при следните видове работа:

- на неоткрито работно място, където има технологично изискване да се поддържа температура **под 4 °C**,
- на работно място на открито, където коригираната температура на въздуха е **под 4 °C**.

[§ 8, ал. 5 от Наредба на правителството № 361/2007 Сб., за условията за защита на здравето на работното място](#)

5.1.17. Кога работодателят трябва да предостави на служителите препарати за миене, почистване и дезинфекция?

Работодаателят е длъжен да предостави на служителите препарати за миене, почистване и дезинфекция в зависимост от степента на замърсяване на кожата и облеклото.

За работници, които влизат в контакт с вещества, които могат да предизвикат дразнене на кожата или замърсяване на работника, работодателят трябва да осигури измиващи и почистващи препарати или регенериращи кремове и мехлеми в зависимост от вида на веществото.

Видовете труд от гледна точка на замърсяването и препоръчителните количества миешки и почистващи препарати са изброени в [Приложение 4 към Наредба на правителството № 390/2021 Сб.](#) Ако в санитарните помещения на работното място има постоянно наличен

препарат за миене или почистване, [Приложение 4](#) не се прилага за този миещ или почистващ препарат; това не се отнася за текстилните кърпи, предоставени на работник, който извършва много мръсна или мръсна работа.

[§ 104, ал. 3 от Закон № 262/2006 Сб., Кодекс на труда](#)

[§ 5, ал. 2 от Наредба на правителството № 390/2021 Сб., за по-подробните условия за предоставяне на лични предпазни средства, препарати за миене, почистване и дезинфекция](#)

5.1.18. Илюстративни примери за лични предпазни средства:

ЛПС за защита на главата

- Каска (vložit **obr. OOPP-1**)

ЛПС за защита на слуха

- Защитни тапи за уши (vložit **obr. OOPP-2**)
- Външни наушници (vložit **obr. OOPP-3**)

ЛПС за защита на очите и лицето

- Шлем за лице (vložit **obr. OOPP-4**)

ЛПС за защита на дихателните пътища

- Филтърна полумаска (vložit **obr. OOPP-5**)
- Респиратор с клапан (vložit **obr. OOPP-6**)

ЛПС за защита на ръцете

- Защитни ръкавици (vložit **obr. OOPP-7**)

ЛПС за защита срещу падане от височина

- (vložit **obr. OOPP-8; OOPP-9; OOPP-10**)

Източник на снимката: Depositphotos.com¹⁵

6 Тематична област 6 – ПЪРВА ПОМОЩ НА РАБОТНОТО МЯСТО

6.1.1. Какво е първа помощ?

Първата помощ е незабавната помощ, която се оказва на ранен или болен човек, преди контакта с професионален медик. Това е съвкупност от действия, служещи за спасяване на живота, намаляване на усложненията при злополука или внезапен колапс на здравето,

¹⁵ Посочете източника на снимките.

както и за намаляване на болката на пострадалия. Първата помощ може да се окаже ефективно и от laik без медицинско образование и специално оборудване.

6.1.2. Длъжен ли съм да окажа първа помощ на друг човек?

Да.

Всеки е длъжен да окаже първа помощ на лице, което е застрашено от смърт или което показва признаци на сериозно разстройство на здравето или друго сериозно заболяване, освен ако по този начин не застрашава себе си или някой друг.

В Чешката република неоказването на първа помощ може да бъде третирано като престъпление. Всеки трябва да може да окаже основна първа помощ на друго лице. С животозастрашаващи състояния може да се сблъскате не само на работното място, но и в личния живот.

6.1.3. Кога да повикате бърза помощ?

1. при животозастрашаващи състояния (пострадалият не диша, в безсъзнание е, силно кърви);
2. при сериозни наранявания на главата, гръбначния стълб, гръдния кош, корема и таза;
3. при пътнотранспортни произшествия, при които са ранени хора;
4. при внезапен колапс (остър инфаркт на миокарда, инсулт, тежка алергична реакция и др.);
5. при тежки или обширни изгаряния;
6. пострадалият не е в състояние да ходи, изпитва непоносима болка.

6.1.4. Какъв е телефонният номер на бърза помощ в Чешката република?

Бърза помощ = 155 → Обадете се, ако имате нужда само от медицинска помощ.

Линия за спешни повиквания = 112 → Обаждайте се в случаи, когато е необходима намеса на повече от един елемент на интегрираната система за действие при спешни случаи (спешна медицинска помощ, пожарна, полиция), например при пътнотранспортни произшествия, промишлени аварии, масови бедствия.

Обажданията на спешните телефони са безплатни.

6.1.5. Не говоря чешки, как да се разбера с оператора на спешния телефон?

Ако на място има друг човек, който говори чешки, препоръчително е той да се обади на спешния телефон. Ако няма такава възможност и сте сами на мястото на инцидента, за предпочитане е да се свържете със спешния номер 112, където операторите говорят и международни чужди езици (обикновено английски или немски).

6.1.6. Има ли в Чешката република мобилно приложение за повикване на бърза помощ?

Да, приложението [Záchranka \(Бърза помощ\)](#).

Приложението предлага:

- въвеждане на точни GPS координати;
- обаждане на спешния телефон с натискане на бутон;
- функцията „Не мога да говоря“ с изпращане на SMS с данни;
- карта на автоматичните външни дефибрилатори (AED) в Чешката република;
- информация за първа помощ в мобилния телефон;
- приложение за Iphone, Android, Huawei (за изтегляне вижте QR кода).



Източник на снимката: <https://www.zachrankaapp.cz/>

6.1.7. Каква информация трябва да съобща на оператора на телефона за спешни случаи и в какъв ред?

След като се представите, съобщете на оператора:

КЪДЕ?

Посочете къде се е случил инцидентът в следния ред:

- град / община;
- улица, номер, вход, етаж;
- ориентири (напр. номера на стълбовете на уличното осветление, номера на жп прелези, километрични маркери на магистралите и скоростните пътища).

КАКВО?

Посочете какво се е случило с пострадалия:

- в съзнание / в безсъзнание;

- диша / не диша;
- кърви / не кърви;
- други симптоми.

С КОГО СЕ Е СЛУЧИЛО?

Посочете подробности за пострадалия:

- възраст;
- пол;
- тежки обстоятелства.

! Никога не приключвайте първи разговора с линията за спешни повиквания.

Операторът остава с вас на линия до пристигането на медиците и ви дава инструкции как да окажете първа помощ!

6.1.8. Как да окажем първа помощ на човек, който е в безсъзнание и не диша?

Видео:

<https://www.youtube.com/watch?v=pJgKAnVvAyU&t=6s>

Видеоклипът е заснет като част от проект, финансиран EC Safety training for practical life, Erasmus+ 2022-2-SK01-KA210-ADU-000095920. За чужденците са направени субтитри към видеоклиповете на английски, украински, полски, румънски и български език¹⁶. В YouTube можете да го включите в настройките на видеото чрез символа .

Причини за състоянието:

- сърдечни (инфаркт, увреждане на сърцето, камерно мъждене);
- несърдечни (удавяне, задушаване, масивно кървене).

Основна процедура за оказване на първа помощ – кардиопулмонална ресусцитация („КПР“):

- [1] БЕЗОПАСНОСТ. Провери ситуацията наоколо – погрижи се за собствената си безопасност. Пази се от възможни източници на нараняване – остри предмети, осколки, опасни хора, превозни средства, електрически ток и др.
- [2] ОБРЪЩЕНИЕ. Извикай на висок глас пострадалия, разтърси го силно за раменете.
- [3] НАВЕЖДАНЕ НА ГЛАВАТА НАЗАД Наведи главата на пострадалия назад (постави ръката си на челото, а пръстите на другата ръка под брадичката, наведи главата назад и издърпай долната челюст нагоре). Така се отварят дихателните пътища и езикът се отлепва от небцето.

¹⁶ Субтитрите към видеоклиповете са в текстова форма в Excel файл „titulky první pomoc - prelozeno.xls“.

- [4] **ПРОВЕРКА НА ДИШАНЕТО.** Провери дишането: Постави ухото си до устата на пострадалия и наблюдавай гръдния кош. Чувате ли вдишването и издишването? Усеща ли се струята издишан въздух? Повдигат ли се гърдите на пострадалия? Ако не → не диша. Внимание за задъхани (шаранови) вдишвания, пострадалият не диша! Проверявай дишането най-много в продължение на 10 секунди.
- [5] **СПЕШНО ПОВИКВАНЕ.** Обадете се на спешен телефон 155. Пусни телефона на високоговорител и едновременно с това започни компресии на гръдния кош. Никога не прекратявай пръв разговора.
- [6] **КОМПРЕСИИ НА ГРЪДНИЯ КОШ.** Извършвай компресиите на гръдния кош върху твърда повърхност (напр. плоска, твърда земя). Натисни с две ръце центъра на гръдния кош на дълбочина 5 – 6 см (натискай само с ръба на долната длан). Честота на компресия 100 – 120 пъти в минута.
- [7] **ИЗКУСТВЕНО ДИШАНЕ.** След 30 компресии на гръдния кош направи 2 пъти изкуствено дишане. Ако изкуственото дишане се извършва правилно, гръдният кош на пострадалия ще се повдигне. Можеш да използваш маска за ресусцитация или маска от комплекта за първа помощ. Не прави изкуствено дишане, ако пострадалият е повръщал, има кръв в устната кухина или има опасност от инфекция. В такива случаи прави без прекъсване компресия на гръдния кош. Също така не е необходимо да правиш изкуствено дишане ако не си достатъчно обучен и не си сигурен, че ще се справиш. Извършвай без прекъсване компресии на гръдния кош.
- [8] Продължете реанимацията до пристигането на бърза медицинска помощ, смяна с друг спасител или до пълното си физическо изтощение.

6.1.9. Как да окажете първа помощ на човек, който е в безсъзнание и не диша, като използвате автоматичен външен дефибрилатор (AED)?

Видео:

<https://www.youtube.com/watch?v=ZrjkBmo4xFs&t=1s>

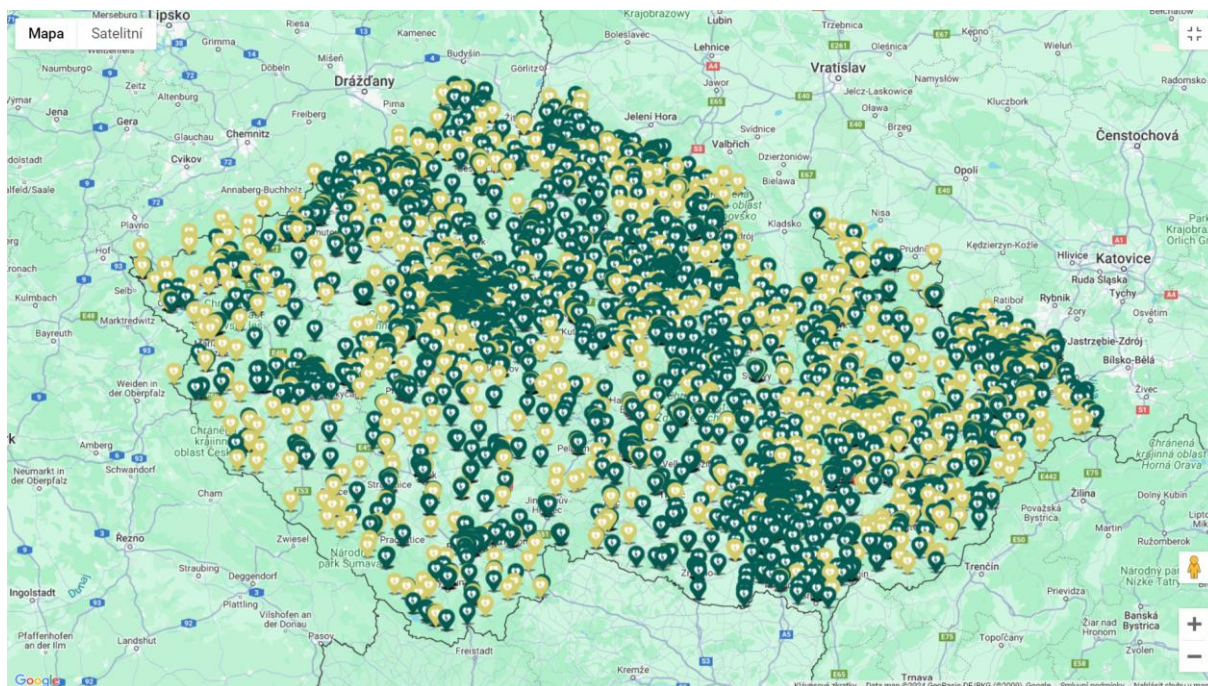
Видеоклипът е заснет като част от проект, финансиран EC Safety training for practical life, Erasmus+ 2022-2-SK01-KA210-ADU-000095920. За чужденците са направени субтитри към видеоклиповете на английски, украински, полски, румънски и български език¹⁷. В YouTube можете да го включите в настройките на видеото чрез символа .

¹⁷ Субтитрите към видеоклиповете са в текстова форма в Excel файл „titulky první pomoc - TEXTY K VIDEÍM.xls“.



Източник на снимката: Проект Safety training for practical life, Erasmus+ 2022-2-SK01-KA210-ADU-000095920.

В Чешката република автоматичните външни дефибрилатори (AED) са на разположение на много места. Виж картата. AED подава на пострадалия контролиран електрически заряд (наречен дефибрилация), който може да възстанови нормалния сърдечен ритъм. Използването на AED в рамките на 3 – 5 минути след внезапния колапс увеличава вероятността за възстановяване на сърдечното кръвообращение до 50 – 75%.

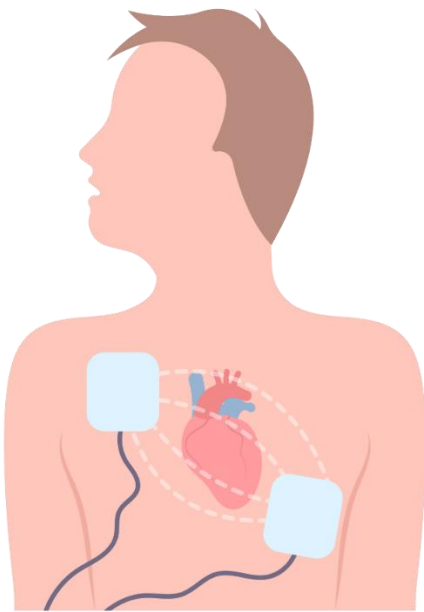


източник на картата: <https://www.zachrankaapp.cz/aed>

Основна процедура за оказване на първа помощ – кардиопулмонална ресусцитация (КПР) с AED:

- [1] БЕЗОПАСНОСТ. Провери ситуацията наоколо – погрижи се за собствената си безопасност. Пази се от възможни източници на нараняване – остри предмети, осколки, опасни хора, превозни средства, електрически ток и др.
- [2] ОБРЪЩЕНИЕ. Извикай на висок глас пострадалия, разтърси го силно за раменете.
- [3] НАВЕЖДАНЕ НА ГЛАВАТА НАЗАД. Наведи главата на пострадалия назад (два пръста под брадичката, ръбът на ръката върху челото). Така се отварят дихателните пътища и езикът се отлепва от небцето.
- [4] ПРОВЕРКА НА ДИШАНЕТО. Провери дишането: Постави дясното си ухо до устата и носа на пострадалия, наблюдавай гърдите. Чувате ли вдишването и издишването? Усеща ли се струята издишан въздух? Повдигат ли се гърдите на пострадалия? Ако не → не диша. Внимание за задъхани (шаранови) вдишвания, пострадалият не диша! Проверявай дишането най-много в продължение на 10 секунди.
- [5] СПЕШНО ПОВИКВАНЕ + ДОНАСЯНЕ НА AED. Обадете се на спешен телефон 155. Използвайте високоговорителя. Операторът може да съобщи, че наблизо има AED, и да даде кода за отваряне на кутията. Донеси или помоли минавачите/някой друг да донесе AED. Включете AED и следвайте инструкциите на устройството.
- [6] ЗАЛЕПВАНЕ НА ЕЛЕКТРОДА. Свали дрехите около гърдите на пострадалия. Залепи електродите върху гола кожа. Увери се, че гърдният кош на лицето е сух или

го подсуши. Окосмяването трябва да се обръсне с бърснач – той е включен в пакета AED. Залепи електродите както е показано на пиктограмите върху електродите – горе вдясно (под ключицата) и долу вляво (под левия гръден мускул) – виж снимката. Електродът не бива да се залепва върху зърната!



Източник на изображението: Проект Safety training for practical life, Erasmus+ 2022-2-SK01-KA210-ADU-000095920.

- [7] АНАЛИЗ НА СЪРДЕЧНИЯ РИТЪМ. AED дава инструкция „Анализ на сърдечния ритъм“. Не докосвай пострадалия, защото анализът може да бъде неточен. Предупреди хората наоколо да не докосват пострадалия.
- [8] ПРЕПОРЪЧИТЕЛЕН ЗАРЯД. Ако AED препоръчва заряд, увери се, че никой не докосва пострадалия. Не позволявай на другите да го докосват с думи или жестове.



Натисни символа за заряд.

- [9] КПР. AED дава инструкция: Започнете КПР (ресусцитация). Притисни гръдния кош и прави изкуствено дишане в съотношение 30:2. Ако не правиш изкуствено дишане, притискай гръдния кош без прекъсване.
- [10] Продължи спасяването според инструкциите на AED до пристигането на бърза помощ.

6.1.10. Как да окажем първа помощ на човек в безсъзнание?

<https://www.youtube.com/watch?v=TpuHxL5kJgI&t=2s>

Видеоклипът е заснет като част от проект, финансиран EC Safety training for practical life, Erasmus+ 2022-2-SK01-KA210-ADU-000095920. За чужденците са направени субтитри към видеоклиповете на английски, украински, полски, румънски и български език¹⁸. В YouTube можете да го включите в настройките на видеото чрез символа .

Причини за състоянието:

- a. нетравматични (натравяне с алкохол, хипогликемия при диабетици, епилептичен припадък, инсулт);
- b. травматични (мозъчно сътресение, натъртване или увреждане на черепа и мозъка).

Основна процедура за оказване на първа помощ – загуба на съзнание:

- [1] БЕЗОПАСНОСТ. Провери ситуацията наоколо – погрижи се за собствената си безопасност. Пази се от възможни източници на нараняване – остри предмети, осколки, опасни хора, превозни средства, електрически ток и др.
- [2] ОБРЪЩЕНИЕ. Извикай на висок глас пострадалия, разтърси го силно за раменете.
- [3] НАВЕЖДАНЕ НА ГЛАВАТА НАЗАД. Наведи главата на пострадалия назад (два пръста под брадичката, ръбът на ръката върху челото). Така се отварят дихателните пътища и езикът се отлепва от небцето.
- [4] ПРОВЕРКА НА ДИШАНЕТО. Провери дишането: Постави дясното си ухо до устата и носа на пострадалия, наблюдавай гръдния кош. Чувате ли вдишването и издишването? Усеща ли се струята издишан въздух? Повдигат ли се гърдите на пострадалия? Да → лицето диша, продължете със следващите стъпки.
- [5] ИЗПРАВЯНЕ + ДЖОБОВЕ. Изправи крайниците на пострадалия. Провери джобовете. Изваждаме ключовете, за да не се нарани човекът и да не лежи неудобно настрани. Търсим инжекции за диабетици, гроздова захар и др. – възможни сигнали, че пострадалият е диабетик. Проверяваме корема – най-често тук се поставя инсулиновата помпа.
- [6] ВСТАБИЛНО ПОЛОЖЕНИЕ. Постави по-близката ръка под прав ъгъл. → Хвани по-далечната ръка за пръстите и я доближи до лицето на човека. → Свий по-далечния

¹⁸ Субтитрите към видеоклиповете са в текстова форма в Excel файл „titulky první pomoci - TEXTY K VIDEÍM.xls“.

крак в колянната става и го хванете. → Издърпай коляното и обърни човека настрани към себе си.

[7] РЕДОВНА ПРОВЕРКА НА ДИШАНЕТО. Увери се, че главата е наведена назад и че лицето все още диша. Проверявай дишането поне веднъж в минута (Постави едната си ръка върху корема → повдига ли се? Другата ръка пред устата → усещаш ли издишания въздух?). Ако човекът спре да диша, незабавно го обърни по гръб и започни да му оказваш КПР.

[8] СПЕШНО ПОВИКВАНЕ. Обадете се на спешен телефон 155.

! Внимание при загуба на съзнание в резултат от травмата. Не поставяй лицето в стабилно положение при автомобилни катастрофи, падане от височина и наранявания с висока енергия (**ЗВ – волан, височина, важно (сериозно) нараняване на главата, гръбначния стълб или таза**). Фиксирай с две ръце главата на земята / на подложка!

6.1.11. Как да окажем първа помощ на човек, с обилно кръвотечение?

<https://www.youtube.com/watch?v=5IDEHQrK3SQ>

Видеоклипът е заснет като част от проект, финансиран EC Safety training for practical life, Erasmus+ 2022-2-SK01-KA210-ADU-000095920. За чужденците са направени субтитри към видеоклиповете на английски, украински, полски, румънски и български език¹⁹. В YouTube могат да се включат в настройките на видеото чрез символа 

Причини за състоянието:

- a. пътнотранспортни произшествия;
- b. сериозни злополуки на работното място (злополуки при работа с трион, циркуляр, машини);
- c. работа с остри предмети;
- d. ампутация;
- e. отворени фрактури.

Основна процедура за първа помощ – обилно кръвотечение:

[1] БЕЗОПАСНОСТ. Провери обстановката наоколо – погрижи се за собствената си безопасност (изключи работещата машина, отстрани острите предмети)! Използвай ръкавици за еднократна употреба или друга алтернатива (найлонова торбичка / плик). Кръвта е потенциално инфекциозен материал, пази се от риск от инфекция, особено при контакт с непознато лице!

¹⁹ Субтитрите към видеоклиповете са в текстова форма в Excel файл „titulky první pomoci - TEXTY K VIDEÍM.xls“.

- [2] ПРИТИСКАНЕ НА РАНАТА С ПРЪСТИ / РЪКА НА ПОСТРАДАЛИЯ. Преди да си сложиш ръкавици / да донесеш аптекката, помоли пострадалия да притисне раната със собствените си пръсти / ръка (в зависимост от размера на раната).
- [3] НАТИСК ВЪРХУ РАНАТА. Натисни директно раната с ръка или пръсти, упражни натиск!
- [4] КОМПРЕСИВНА ПРЕВРЪЗКА. Вземи бинт от аптекката – в идеалния случай един класически хидрофилен бинт и един еластичен бинт. Постави един развързан бинт направо в раната, а с другия превържи, създавайки натиск. Ако през превръзката просмуква кръв, натисни силно с ръце раната през превръзката.
- [5] ПРОТИВОШОКОВИ МЕРКИ. Винаги работи с пострадалия в седнало или легнало положение. Ако на пострадалия му е студено, покрийте го с изотермично фолио от аптекката или с одеяло / яке / анорак.
- [6] ОБАЖДАНЕ НА ТЕЛЕФОНА ЗА СПЕШНИ ПОВИКВАНИЯ Ако човекът е блед, отпаднал, уморен или му се гади, обади се на спешен номер 155.

6.1.12. Как да окажем първа помощ на човек с фрактура?

https://www.youtube.com/watch?v=v_Fei3UfRrg&t=1s

Видеоклипът е заснет като част от проект, финансиран EC Safety training for practical life, Erasmus+ 2022-2-SK01-KA210-ADU-000095920. За чужденците са направени субтитри към видеоклиповете на английски, украински, полски, румънски и български език²⁰. В YouTube могат да се включат в настройките на видеото чрез символа 

Причини за състоянието:

- a. падания;
- b. удари;
- c. пътнотранспортни произшествия;
- d. натиск върху костите, ставите.

Резултатът са отворени / затворени фрактури, изкълчвания.

Основна процедура за първа помощ – фрактури:

- [1] БЕЗОПАСНОСТ. Провери ситуацията наоколо – погрижи се за собствената си безопасност!
- [2] ФИКСИРАНЕ НА КРАЙНИКА. Фиксирай наранения крайник с помощта на другия крайник. Направете поддръжка от триъгълна кърпа ако разполагате с такава.

²⁰ Субтитрите към видеоклиповете са в текстова форма в Excel файл „titulky první pomoc - TEXTY K VIDEÍM.xls“.

[3] ФИКСИРАНЕ НА НАРАНЯВАНИЯ НА ГЛАВАТА, ГРЪБНАЧНИЯ СТЪЛБ И ТАЗА. Прилагай при автомобилни катастрофи, падане от височина и наранявания с висока енергия (**ЗВ – волан, височина, важно (сериозно) нараняване**). Не позволявай на пострадалия да се движи, да става или да си върти главата. Не поставяй лицето в стабилно положение (настрани)! Фиксирай с две ръце главата на земята / постелка, общувай с пострадалия и се обади на спешен номер 155.

6.1.13. Как да окажем първа помощ при изгаряния?

https://www.youtube.com/watch?v=Yi6CM2DxK_U&t=2s

Видеоклипът е заснет като част от проект, финансиран EC Safety training for practical life, Erasmus+ 2022-2-SK01-KA210-ADU-000095920. За чужденците са направени субтитри към видеоклиповете на английски, украински, полски, румънски и български език²¹. В YouTube могат да се включат в настройките на видеото чрез символа .

Причини за състоянието:

- a. огън;
- b. горещи течности, горещи предмети;
- c. пара;
- d. химикали и почистващи препарати;
- e. слънчеви лъчи, лъчение и електрически ток.

Основна процедура за първа помощ – изгаряния:

- [1] БЕЗОПАСНОСТ. Провери ситуацията наоколо – погрижи се за собствената си безопасност (спри източника на топлина)! Използвай ръкавици за еднократна употреба, ако има такива, или алтернативни средства.
- [2] ОХЛАЖДАНЕ. Охлаждай засегнатото място с чиста студена вода от чешмата в **продължение на 20 минути** или докато охлаждането доведе до облекчение.
- [3] ДРЕХИ, ПРЪСТЕНИ, ГРИВНИ. Никога не сваляй залепнали / разтопени дрехи! Сваляй пръстени / часовници / верижки само под студена вода. Не пукай мехурите!
- [4] ПОКРИВАНЕ. След достатъчно охлаждане, покрий изгореното място с незалепващо фолио (напр. за хранителни продукти) и потърси медицинска помощ.
- [5] СПЕШНО ПОВИКВАНЕ. При обширни, дълбоки изгаряния или когато пострадалият е изпаднал в шок (усеща студ, поти се, блед е), се обади на телефона за спешни повиквания 155.

²¹ Субтитрите към видеоклиповете са в текстова форма в Excel файл „titulky první pomoc - TEXTY K VIDEÍM.xls“.

6.1.14. Как да окажем първа помощ при пътнотранспортно произшествие?

<https://www.youtube.com/watch?v=0n93x86rSv4&t=2s>

Видеоклипът е заснет като част от проект, финансиран EC Safety training for practical life, Erasmus+ 2022-2-SK01-KA210-ADU-000095920. За чужденците са направени субтитри към видеоклиповете на английски, украински, полски, румънски и български език²². В YouTube могат да се включат в настройките на видеото чрез символа .

Основна процедура за оказване на първа помощ – пътнотранспортно произшествие:

- [1] БЕЗОПАСНОСТ. Спри автомобила на безопасно място. Издърпай ръчната спирачка. Включи аварийните светлини. Извади ключовете от стартера / изключи двигателя. Облечи си сигналната жилетка. Вземи си автоаптечката и мобилен телефон. Преди да слезеш от колата, огледай се. Отвори и постави предупредителния триъгълник (поне 50 м преди катастрофиралото превозно средство, а на магистрала поне 100 м преди него).
- [2] ОЦЕНКА НА СИТУАЦИЯТА. Провери ситуацията на място. Дали автомобилът не искри? Дали не съществува опасност от пожар? Колко са пострадалите на мястото на инцидента?
- [3] СПЕШНО ПОВИКВАНЕ. Обади се на телефон за спешни повиквания 112.
- [4] ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ПРИОРИТЕТИ. Ако на мястото на инцидента има няколко пострадали, първо окажи първа помощ на тези, които имат обилно кръвотечение.
- [5] Изваждай пострадалите от автомобила само ако има опасност (напр. от възпламеняване на автомобила) или ако пострадалият не диша и трябва да се започне КПП.
- [6] Оказвай помощ и подкрепа до пристигането на бърза помощ.

6.1.15. Как да окажем първа помощ на човек, който се задушава с чужд предмет?

<https://www.youtube.com/watch?v=MYtr7Xa1o-4>

Видеоклипът е заснет като част от проект, финансиран EC Safety training for practical life, Erasmus+ 2022-2-SK01-KA210-ADU-000095920. За чужденците са направени субтитри към видеоклиповете на английски, украински, полски, румънски и български език²³. В YouTube могат да се включат в настройките на видеото чрез символа .

Основна процедура за оказване на първа помощ – задушаване:

²² Субтитрите към видеоклиповете са в текстова форма в Excel файл „titulky první pomoc - TEXTY K VIDEÍM.xls“.

²³ Субтитрите към видеоклиповете са в текстова форма в Excel файл „titulky první pomoc - TEXTY K VIDEÍM.xls“.

- [1] БЕЗОПАСНОСТ. Провери ситуацията наоколо – погрижи се за собствената си безопасност!
- [2] УДАР МЕЖДУ ЛОПАТКИТЕ. Удари пострадалия 5 пъти между лопатките.
- [3] КОРЕМНА КОМПРЕСИЯ. Застани зад пострадалия. Стисни корема на пострадалия 5 пъти с юмрук в областта на пъпа (към себе си и нагоре). Не прави коремна компресия на деца под една година и на бременни жени.
- [4] Ако чуждият предмет и изхвърлен навън от дихателните пътища, сложи лицето да седне и го провери.
- [5] Ако чуждото тяло не излезе, а пострадалият изпадне в безсъзнание и не диша, започнете КПП и се обадете на спешния номер 155.

7 Тематична област 7 – Здравословни и безопасни условия на труд на строителни обекти

7.1.1. Видео Напо – Безопасност на строителната площадка

<https://www.napofilm.net/cs/napos-films/napo-safe-site>

Още филми с героя Напо са достъпни на адрес <https://www.napofilm.net/cs/napos-films/films?films=all>.

Понастоящем консорциумът Напо се състои от осем членове

– AUVA (Австрия), CIOP (Полша), DGUV (Германия), EU-OSHA (Билбао, Испания), INAIL (Италия), INRS (Франция), SUVA (Швейцария) и TNO (Нидерландия).²⁴

²⁴ Изследователският институт по безопасност на труда (VÚBP, v. v. i.) има сключено споразумение с консорциума, произвеждащ филмите Напо, за използване на филмите и героя Напо. До всички видеоклипове трябва да се посочва информация за консорциума, включително логата на институциите, участващи в консорциума.



7.2 РАБОТА НА ВИСОЧИНА И НАД СВОБОДНА ДЪЛБОЧИНА

7.2.1. Какви рискове могат да възникнат при работа на височина и над свободна дълбочина?

Работата на височина и над свободна дълбочина е високорискова дейност, а трудовите злополуки често са тежки и с фатален край. Рисковете включват:

- **падане на хора от височина** от свободните ръбове на покриви, (vložit obr. vysky-6)
- **пропадане на хора през** непокрити отвори или **пропадане на хора през** недостатъчно носеща конструкция,
- **падане на хора** от необезопасени ръбове на строителни конструкции и скелета, (vložit obr. vysky-7 + obr. vysky-8)
- **падане на материали** или предмети върху хора от височина. (vložit obr. vysky-9)

7.2.2. Какво се е случило: трудова злополука на чужденец по време на работа на височина и над свободна дълбочина

Работник от украинска националност (†18) извършва почистване на плосък ламаринен покрив. По неизвестни причини той се откачва от предпазното въже и измества плочата, която покрива мястото, предвидено за поставяне на люк на покрива. Работникът пада в халето от височина 14 метра. Причинените наранявания на главата и тялото са несъвместими с живота.

След като се връща от обяд работник със словашка националност (†37) се качва на покривна конструкция, където заедно с колегите си монтира покривни листове ламарина. Той не се закача за опорната точка, след което отива до ръба на конструкцията, за да

вземе останената там акумулаторна бормашина, след което по неизвестни причини пада от ръба на покрива.

7.2.3. Какво представлява работата на височина и как трябва да бъде защитен работникът?

Работа на височина и над свободна дълбочина: работа и движение на работник, при които той е изложен на риск от падане от височина, в дълбочина, пропадане или срутуване. При тази дейност работникът трябва да бъде обезопасен срещу падане, чрез колективно или индивидуално обезопасяване. За работа на височина се счита работата на всякаква височина, но когато се работи на височина 1,5 м или повече, работодателят трябва да гарантира на служителите защита от падане от височина. (vložit obr. vysky-17)

Колективно обезопасяване: например предпазни парапети и заграждения, капаци, защитни скелета, заграждения или мрежи и временни строителни конструкции като скелета или работни платформи. Изискванията за тях са посочени в съответните технически стандарти (ČSN EN). В допълнение към стандартните изисквания е необходимо да се спазват инструкциите за монтаж и употреба, предоставяни със съответните конструкции, или дори специално разработените технологични процедури.

Индивидуално обезопасяване: лични предпазни средства (ЛПС) срещу падане се използват в случаите, когато естеството на работата не позволява или значително затруднява използването на технически конструкции.

7.2.4. „Десет заповеди“ за безопасност при работа на височина

ЗАЩИТА ОТ ПАДАНЕ

- ✓ Служителите не трябва да бъдат изложени на риск от падане от височина на работното място или на пътека, чийто под е на повече от 0,5 м над околния под или земята. За тази цел трябва да се осигури безопасен достъп.
- ✓ Служителите трябва да бъдат защитени от падане:
 - на всички работни места и пътища за достъп, които се намират **над вода** или други вещества, които в случай на падане могат да застрашат живота или здравето;
 - в други случаи защитата е необходима, ако съществува риск от падане от височина или на дълбочина **повече от 1,5 м**;
 - При работа по **стълби** се изисква защита от падане **от 5 м нагоре**.
- ✓ Ако не е необходимо работникът да се приближава до **ръба на падане** (т.нар. свободен ръб) на **разстояние по-малко от 1,5 m** и **наклонът на повърхността не**

надвишава **10°**, е достатъчно работното място да се ограничи с **обикновена преграда**, която не е необходимо да отговаря на изискванията за натоварване като парапет.

- ✓ Ако на свободния ръб има ниска стена, например таван, тази стена може да се счита за защита от падане от **височина 0,6 м**, при условие че работата е свързана точно с тази стена. (vložit obr. vysky-5)
- ✓ Не е необходимо да се монтира защита от падане по свободните ръбове на отворите, където поне един от размерите не надвишава **0,25 м**.
- ✓ Отворите в пода, чиито размери надвишават **0,25 м** във всички посоки, трябва да бъдат покрити с **капаци** с достатъчна товароносимост, защитени от изместване, или да бъдат обезопасени с техническо средство за защита от падане, напр. **предпазен парапет или заграждение**. (vložit obr. vysky-1 + obr. vysky-2)
- ✓ Отвори в стени с размери, по-големи от **0,3 м х 0,75 м**, и с долен ръб, по-нисък от **1,1 м**, трябва да бъдат обезопасени, ако съществува опасност от падане на повече от **1,5 m** надолу.
- ✗ За повдигане на работното място или за изкачване не бива да се използват **нестабилни предмети** или предмети, предназначени за други цели (напр. столове, маси, кофи и др.)! (vložit obr. vysky-4)
- ✗ При **неблагоприятни метеорологични условия** работата на височина трябва да се **преустанови**! Неблагоприятни метеорологични условия:
 - видимост по-малка от 30 м;
 - ветрове със скорост над 11 м/сек.;
 - при работа върху подвижно скеле, стълби над 5 м, окачени платформи и при работа върху въжета дейността трябва да бъде преустановена при скорост на вятъра от 8 м/сек;
 - бури, дъжд, снеговалежи и поледици;
 - температура на околната среда под -10 °C.

ПАРАПЕТИ

- ✓ **Височината на парапета** трябва да бъде **най-малко 1,1 m**, освен ако в специалното законодателство не е посочено друго. Европейските стандарти (ČSN EN) допускат минимална височина от **1,0 м** за временни строителни конструкции (напр. скеле).
- ✓ Неразделна част от парапета е **ограничител на пода** с височина **най-малко 0,15 м**.

- ✓ Ако височината на пода над нивото на околната среда е по-голяма от 2,0 м, парапетът трябва да бъде снабден с една или повече **централни пръчки**, предотвратяващи пропадането на хора, или друго подходящо запълване.
- ✓ Защитна парапет на скеле в съответствие с изискванията на Наредба на правителството № 362/2005 Сб. и ČSN 73 8106: (vložit obr. vysky-10)

РАБОТА НА ПОКРИВ

- ✓ При **работа на покрив**, е необходимо служителите да бъдат защитени от:
 - падане от покривната обшивка по свободните ръбове;
 - подхлъзване от покрива, когато наклонът на покрива е над 25°;
 - пропадане през покривната конструкция.
- ✓ Ако **наклонът на покрива надвишава 45°**, работниците винаги трябва да носят **лични предпазни средства** срещу падане.

СКЕЛЕ

- ✓ За всяко скеле трябва да е налична **техническа документация**, включително **инструкции за монтаж и демонтаж**.
- ✓ По време на монтажа, експлоатацията и демонтажа на скелето трябва да се осигури **безопасно движение** в непосредствена близост до него, включително движението на пешеходци по прилежащите комуникации.
- ✓ Скелето може да се издига само върху **достатъчно носещ терен**, който ще понесе натоварването, наложено от скелето и бъдещата му експлоатация.
- ✓ Скелето трябва да бъде **достатъчно твърдо** в надлъжна, напречна и хоризонтална равнина, като твърдостта се осигурява в съответствие с документацията чрез диагонални укрепващи елементи, рамки и др.
- ✓ Скелето трябва да бъде **правилно закрепено**; местоположението на анкерите и тяхната товароносимост трябва да съответстват на документацията; неправилното закрепване е най-честата причина за злополуки.
- ✓ Всички работни **етажи на скеле на ниво над 2 м** трябва да бъдат снабдени с **парапет от два пръта с ограничител**. (vložit obr. vysky-18).
- ✓ Ако работният под е на височина между **1,5 и 2 м** над съседната зона, парапетът може да бъде с един прът.
- ✓ Подовите части на скелето трябва да са **нехлъзгави, обезопасени** от повдигане и изместване.

- ✓ Ако разстоянието между пода на скелето и стената на обекта е по-голямо от 0,25 м, **парапет** трябва да има и **на вътрешния ръб**; ако ширината на пролуката е по-малка от 0,4 м, парапетът може да бъде само с един прът без ограничител на пода.
- ✓ **Стълбите за качване на скеле** трябва да са изнесени над крайното ниво **поне с 1 м**. Изнесената част на стълбата може да се замени със стабилна част от конструкцията, за която човек може надеждно да се хване; качването на издадената част от стълбата е забранено.
- ✓ Минималната **светла височина на пода на скелето** в точката на напречната връзка е 1,75 м, в останалите части – 1,9 м; в приземния подлез за пешеходци светлата височина е най-малко 2,1 м.
- ✓ Скелето може да се използва само след като е **напълно завършено и предадено в писмен вид**.
- ✓ Скелето се **проверява преди започване на работа** и на интервали, посочени в документацията му; **специализираните проверки** се извършват обикновено **веднъж месечно**.
- ✓ **Материалите, инструментите и работното оборудване** за работа на височина трябва да се съхраняват по такъв начин, че да **се предотврати неволното им събаряне или подхлъзване**.
- ✗ Материалът **не бива да претоварва** съответната конструкция! (**vložit obr. vysky-3**)

ОПАСНО ПРОСТРАНСТВО

- ✓ Уверете се, че **сте обезопасили пространството под работната зона**! Това може да стане например чрез отклоняване на движението на мястото на работа; чрез изграждане на конструкция на мястото на работа или точно под нея; чрез ограждане на опасност пространство с предпазен парапет с височина 1,1 м; или чрез охраняване на опасното пространство от специално определено лице.
- ✓ **Ширината на опасното пространство** от свободния ръб на работното място зависи от височината на работното място:

Височина на работното място	Минимална ширина на защитеното пространство
От 3 м до 10 м	1,5 м
Над 10 м до 20 м	2 м
Над 20 м до 30 м	2,5 м
Над 30 м	1/10 от височината на обекта

При работа върху повърхности с наклон, по-голям от 25°
ширината на рисковата зона се увеличава с 0,5 м!

(vložit obr. vysky-11)

ЛИЧНИ ПРЕДПАЗНИ СРЕДСТВА

- ✓ Избраните ЛПС срещу падане от височина трябва да са подходящи за естеството на работата, рисковете и метеорологичните условия и да позволяват безопасно придвижване. Могат да се използват само лични предпазни средства, които отговарят на изискванията на Наредба на правителството № 21/2003 Сб.

Вид на личните предпазни средства	Описание	Пример за използване	Изображение
За позициониране при работа и предотвратяване на падане <u>(системи за позициониране при работа)</u>	На служителите се забранява да влизат в зоната, където има риск от падане (на 1,5 м от свободния ръб).	Позициониращият колан, допълнен от въже с определена дължина, позволява на работника да има достъп само до определената зона.	Vložit obr. vysky-12
<u>(системи за позициониране при работа)</u>	Служителят е поддържан в работно положение , така че да се предотврати падане от височина.	Работникът работи в опънато състояние или окачен по такъв начин, че да се предотврати свободно падане.	(vložit obr. vysky-13)
Срещу падане от височина <u>(системи за улавяне при падане)</u>	Падането се улавя безопасно и уловеният работник може да бъде освободен незабавно и безопасно или транспортиран на безопасно място; улавянето на падането трябва да се случи на	Произвеждат се различни видове колани, подходящи за различни дейности на височина. Предпазните колани се използват заедно с въжета с различна дължина, обикновено в комбинация с други	(vložit obr. vysky-14 + vysky-15 + vysky-16)

достатъчна височина над препятствието.	допълнителни средства, като например абсорбатори на енергия при падане, спирачки за въжета и др.
--	--

- ✓ ЛПС трябва да имат маркировка „СЕ“ и да са придружени от **инструкции**, съдържащи всички изисквания за употреба, регулиране, проверка, поддръжка, съхранение и т.н.; оборудването трябва да се използва в съответствие с тези инструкции.
- ✓ Разработчикът на технологичната процедура или работникът, който ръководи работата на височина, е длъжен да определи **точката на закрепване на личните средства** за обезопасяване. Точката на закрепване трябва да бъде достатъчно устойчива на натоварване.
- ✓ Преди всяка употреба и след употреба работникът трябва да извършва **визуална проверка на използваните ЛПС**.
- ✓ **Техническите прегледи и функционалните тестове на използваните ЛПС** се извършват в съответствие с изискванията на инструкциите на производителя.
- ✓ Работодателят трябва да осигури на служителите достатъчно по обхват **обучение по ЗБУТ при работа на височина и над свободна дълбочина**, по-специално когато става въпрос за **работа на височина над 1,5 м**, когато служителите не могат да работят от стабилни и безопасни работни подове, когато работят на подвижни работни платформи, **на стълби на височина над 5 м**, както и обучение за **използване на ЛПС**. Обучението трябва да включва и информация за това какво да правите при падане от височина и за необходимостта от освобождаване на пострадалия.
- ✓ Работникът трябва да е **медицински годен** да работи на височина и над свободна дълбочина, като използва ЛПС. В [Наредба № 79/2013 Сб.](#) е посочен списък със заболявания, които изключват медицинска годност за тази работа. Това е работа, свързана с професионален риск, подлежаща на по-строги условия, включително периодични проверки.

По-подробни изисквания за безопасност при работа на височина и над свободна дълбочина можете да намерите тук:

[Наредба на правителството № 362/2005 Сб., относно подробни изисквания за безопасност и защита на здравето при работа на работни места с опасност от падане от височина или в дълбочина](#)

[Точка 3.3.4 от приложението към Наредба на правителството № 101/2005 Сб. относно по-подробните изисквания за работните места и работната среда](#)

[Наредба № 79/2013 Сб. за службите по трудова медицина и някои видове становища за грижи\)](#)

Технически стандарти CSN EN

7.3 РАБОТА ВЪРХУ СТЬЛБИ (ПРЕНОСИМИ)

7.3.1. Какви рискове могат да възникнат при работа върху стълба?

Става въпрос предимно за **падания от височина**. Наранявания със сериозни или дори фатални последици могат да настъпят не само при падане от високи конструкции, но и от много по-малки височини, например от стълби, когато се използват неправилно. Падането от стълба може да има много причини – от неправилен избор на стълба до неспазване на основните правила за безопасност при работа върху стълба.

7.3.2. Какво се е случило: трудова злополука на чужденец с фатални последствия при слизание по стълба

Работник от Румъния (†48 г.), извършва спомагателни дейности на строителна площадка под надзора и указанията на квалифицирани работници. Той има за задача да разчисти материали от първия надземен етаж на сградата и за придвижване да използва стълбището в обекта. По неизвестни причини той използва за качване на терасата на 2-ри надземен етаж опряната алуминиева стълба. При слизание от терасата с помощта на тази стълба тя се подхлъзва и пострадалият пада от височина около 2,9 метра с фатални последици.

7.3.3. Къде са посочени изискванията за стълбите?

Техническите изисквания към стълбите са посочени в стандарт ČSN EN 131 Стълби. Изискванията за безопасност при използване на стълби са определени в [Наредба на правителството № 362/2005 Сб., относно подробни изисквания за безопасност и защита на здравето при работа на работни места с опасност от падане от височина или в дълбочина](#)

7.3.4. „Десет заповеди“ за безопасност при работа на стълби

- ✓ Използвайте стълбата само за **краткотрайна, лека физическа работа** с използване на прости инструменти.
- ✗ Не извършвайте работа върху стълбата, използвайки **опасни инструменти или приспособления** (преносими верижни триони, пневматични инструменти и др.)!
- ✗ **Не използвайте стълбата върху хлъзгави повърхности** (лед, гладки повърхности) или прекалено замърсени повърхности (разлято масло), освен ако не са взети ефективни мерки за предотвратяване на хлъзгането на стълбата.
- ✓ За работа, която изисква **двете ви ръце да са над главата ви**, използвайте друго по-безопасно оборудване за работа на височина (напр. работна платформа, стълба с платформа, подвижно скеле и др.). (vložit obr. zebriky-11 + obr. zebriky-12)
- ✓ Поставете стълбата на пода (земята), така че да има достатъчна **стабилност** през цялото време на използването ѝ. **Обезопасете стълбата** срещу преместване, плъзгане, странично отклонение, преобръщане или разтваряне. (vložit obr. zebriky-1)
- ✓ Когато слизате и се качвате по стълбата, се дръжте здраво за нея. Спазвайте **принципа на трите точки на досег**. (vložit obr. zebriky-2)
- ✓ Двата **горни края на страниците** на единичните стълби трябва да са опрени здраво на вертикална повърхност.
- ✗ Изравняването на неравности с **импровизирани подложки** (тухли, цокли и др.) е забранено!
- ✓ Стълбите, използвани за изкачване, трябва да са **изнесени най-малко на 1,1 м над горното ниво на изкачване**; изнесената част на стълбата може да се замени със стабилна част от конструкцията, за която човек може надеждно да се хване; качването на издадената част от стълбата е забранено. (vložit obr. zebriky-3 + obr. zebriky-4)
- ✓ **Свободното пространство зад стъпалата** трябва да бъде най-малко **0,18 м**.
- ✓ **В подножието на стълбата откъм страната за достъп** трябва да се запази разстояние от най-малко **0,6 м**.
- ✓ При телескопични, многофункционални и двойни стълби се уверете, че **куките, ключалките и другите елементи за защита** са функционални и в правилна позиция. Използвайте стълбите само в комбинацията, посочена от производителя.
- ✓ **Наклонът на стълбата** не трябва да е по-малък от **2,5:1**, т.е. около 68° от хоризонталата. Наклонът на единичните и двойните стълби с пръчки (в разгънато състояние) съгласно ČSN EN 131 трябва да бъде $65^\circ - 75^\circ$, а на стълбите със стъпала – $60^\circ - 70^\circ$ от хоризонталата. (vložit obr. zebriky-10)

- ✓ При **телескопичните стълби** трябва да се осигури достатъчно припокриване на отделните части в съответствие с инструкциите на производителя.
- ✗ Не превишавайте **максималното натоварване на** стълбата, посочено от производителя!
- ✗ Не използвайте стълбата като **мост за преминаване**, освен ако тя не е специално предназначена за това от производителя.
- ✓ Когато се качвате, слизате и работите по стълбата, бъдете **обърнати с лице към нея!** Трябва да можете да се държите с две ръце. (vložitobr. zebriky-5)
- ✗ **Забранена е** едновременната работа на **повече от един човек един над друг** на стълбата! По стълбата може да се качва, да слиза и да работи само един човек. (vložitobr. zebriky-6)
- ✗ При работа на стълбата, **не се накланяйте настрани или назад** – има опасност да загубите стабилност и да паднете! (vložitobr. zebriky-7)
- ✗ Не използвайте **опорна или двойната стълба** за достъп до по-високо ниво! (vložitobr. zebriky-8)
- ✗ **Не вдигай** (и не спускай) по стълбата товари с тегло над **15 kg!**
- ✓ Съхранявайте **спомогателните материали, инструментите** (други помощни средства, необходими за работата) в чанта, в колан, предназначен за тази цел, или закрепени на стълбата, така че да не се губи стабилността на стълбата или на работника.
- ✓ Когато работите на стълба, стойте на безопасно разстояние **от горния край на стълбата** (най-малко 0,8 m за единични стълби и 0,5 m от края на стълбата за двойни стълби).
- ✓ Винаги спазвайте **инструкциите на** производителя на стълбата.
- ✗ Внимавайте при работа и пренасяне на **метални стълби в близост до части под напрежение!** Спазвайте безопасно разстояние! Обезопасете незащитените електропроводи в работната зона, преди да започнете работа. (vložitobr. zebriky-9)
- ✓ При работа на стълби, където краката на работника са **на височина повече от 5 м.**, използвайте лични предпазни средства за защита от падане (ЛПС).
- ✗ Не използвайте **преносими дървени стълби, по-дълги от 12 м.**
- ✓ При издаване от склада, приемането обратно и преди всяка употреба извършете **визуална проверка на стълбата.**
- ✓ Работодателят гарантира, че **стълбите се проверяват** в съответствие с инструкциите за употреба.

По-подробни изисквания за безопасност при използване на стълби можете да намерите тук:

[Приложение към Наредба на правителството № 362/2005 Сб., относно подробни изисквания за безопасност и защита на здравето при работа на работни места с опасност от падане от височина или в дълбочина](#)

ČSN EN 131 Стълби

7.4 ДЕЙНОСТИ ПО СЪБАРЯНЕ

7.4.1. Какви рискове могат да възникнат по време на работа по събаряне на строителен обект?

Работата по събаряне е една от най-рисковите дейности на строителната площадка, при която съществува риск **от затрупване на хора от съборените части**. Всяко премахване на част от сградата може да повлияе на статиката на сградата, чието поведение след това е непредсказуемо. Неспазването на технологичната процедура неправилната ѝ разработка крие голям риск. Трябва да се внимава и при комбинирането на ръчно и механично събаряне. От изключителна важност е определянето на подходящата **технологична процедура** въз основа на подробен оглед на сградата. Мястото за събаряне трябва да бъде **обезопасено срещу достъп на външни лица**. Технологичната процедура трябва да бъде определена по такъв начин, че да не се нарушава стабилността на другите части на обекта. Необходимо е да се изключат всички **разводки** (вода, електричество, газ) които са част от съборената сграда. Затворените съдове и зоните, в които са се съхранявали опасни вещества, трябва да се проветряват. В случай на **компрометиране на статиката на обекта**, в него вече не може да се влиза и придвижването в близост до него е опасно. Затова събарянето трябва да се извършва на етапи и постоянно да се проверява дали са спазени изискванията, определени в технологичната процедура.

7.4.2. Какво се е случило: трудова злополука на чужденец с фатални последствия при дейности по събаряне

Двама работници събарят ъглова тухлена стена на втория етаж на една от сградите на територията на дружеството с електрически чукове за събаряне, всеки от различна страна. Предвиждало се е стената да се срути контролирано към вътрешността на сградата, но вместо това разрушената конструкция се срутва навън, в резултат на което 50-годишен работник от Украйна е затрупан и загива.

7.4.3. Какви мерки трябва да предприеме изпълнителят, преди да започне работа по събаряне?

1. Работите по събаряне, които засягат носещите елементи на строителната конструкция, трябва да се извършват само съгласно **технологичната процедура**, посочена в документацията за работите по събаряне.
2. За работи по събаряне, за които не се изготвя документация за събаряне, да се осигури изготвяне на технологичната процедура въз основа на извършено **проучване на състоянието на обекта** по отношение на статиката, използваните материали, техническото оборудване, осигуряване на разпределителни възли и проводници, определяне на състоянието на засегнатите съседни сгради и др.
3. **Запълнете или обезопасете по друг начин** подземните пространства, установени при проучването (напр. кухни, кладенци, други подземни обекти). Ако по оперативни причини вътрешните разводки и инсталации в реконстриращата се сграда не могат да бъдат изключени, изпълнителят взема мерки за осигуряване на безопасната им експлоатация по време на работата по разрушаването.
4. **Изключете и обезопасете** срещу използване **вътрешните разводки и инсталации**, вградени в събаряната постройка.
5. Осигурете **временно електрическо съоръжение**, отговарящо на стандартните изисквания, за осигуряване на електрическо захранване за работите по събаряне. Обезопасете това оборудване срещу повреда, както и временно водоснабдяване за пръскане.
6. Определете **сигнал за** незабавно напускане на работното място. Сигналът се подава от лицето, определено от изпълнителя да ръководи работите по събаряне в случай на непосредствена заплаха. Този сигнал трябва да бъде съобщен на всички физически лица, до които се отнася.
7. Определете **опасно пространство** и го обезопасете **срещу влизане на външни лица**. Обезопасете надеждно входовете към събаряната сграда и към отделните работни места и предприемете необходимите мерки за защита на обществения интерес, който може да бъде застрашен от тези работи. (vložit **obr. bourani-5**)
8. **Постоянният надзор се осъществява от** физическо лице, упълномощено за това от изпълнителя в следните случаи:
 - събаряне на сгради по-високи от едноетажни,
 - събаряне на вертикални конструкции височина 3 и повече метра,
 - събаряне на стълбища и издадени части,

- събаряне, когато структурната безопасност на сградата е променена,
- механично събаряне,
- събаряне по специфичен начин (рязане с кислород),
- когато работата по събарянето се извършва едновременно на две или повече места в рамките на една и съща сграда, която се събаря.

9. Физическото лице, на което е възложен **постоянният надзор**, наблюдава определеното работно място, изпълнението на работата и движението на физическите лица на него през целия период на постоянния надзор, не напуска работното място и не извършва друга дейност, освен надзор.

10. Работите по събаряне могат да започнат едва въз основа на **писмена заповед на висшестоящ ръководител** и ако **работното място** е оборудвано със спомагателни конструкции, материали и пособия, определени в технологичната процедура.

7.4.4. „Десет заповеди“ за безопасност при работи по събаряне

- ✓ Събарянето трябва да се извърши по такъв начин, че да не се нарушава **стабилността на околните обекти**, или съседните сгради трябва да бъдат обезопасени по начина, посочен в документацията.
- ✓ **Събарянето на покривна конструкция** или на покривните греди с помощта на въжета и машини за изтегляне е разрешено само ако са взети мерки за стабилизиране на останалата част от конструкцията.
- ✓ **Събаряне на арки** чрез освобождаване на част от конструкцията, която го осигурява, може да се извърши само с машина и ако е гарантирано, че събарянето на арката няма да застраши физически лица. (vložit **obr. bourani-1**)
- ✓ Ако **носецата способност на събаряната конструкция** не е осигурена, събарянето трябва да се извърши от отделна спомагателна конструкция.
- ✓ При събаряне на стени, които стабилизират изпъкнали конструкции, като **балкони или еркери**, е необходимо тези конструкции да се обезопасят, за да не се стига до нежелателна загуба стабилността им.
- ✓ **Елементи от конструкцията** могат да бъдат отстранени при ръчно разрушаване само ако не са натоварени.
- ✓ Ръчното събаряне на носещи вертикални конструкции трябва да се извършва единствено в **посока отгоре надолу**, така че да не се появяват надвеси. (vložit **obr. bourani-2**)

- ✓ Ръчното **разрушаване на тавани с носеща конструкция** е разрешено само когато стените над тях са разрушени, носещите елементи са открити и събореният материал е отстранен от таваните.
- ✓ Отстранете съборения материал, така че да не **претоварвате подовете**. (vložit obr. *bourani-3*)
- ✗ **Работите по събаряне един над друг са забранени**, освен ако в технологичната процедура не са посочени условията за обезопасяване на работниците!
- ✗ Внимавайте за опасност от контакт на чуковете за разрушаване и пробиване със скрити **електропроводи или газопроводи, които** не са били изключени! Преди да започнете събарянето, проверете мястото с металотърсач. (vložit obr. *bourani-4*)
- ✗ Събарянето **не може да бъде прекъсвано**, освен ако не е осигурена стабилността на съборената конструкция или част от нея.
- ✓ Постепенното разрушаване на сгради, построени **по панелна технология**, може да се извършва само след като отделните панели са откачени и е осигурена тяхната стабилност.
- ✗ Внимавайте за **азбест** в разрушаваните сгради! При отстраняване на азбест рисковата зона трябва да бъде обособена като контролирана зона. Яденето, пиенето и пушенето в контролираната зона са забранени. Съборените материали, съдържащи азбест, трябва да се третираат като опасни отпадъци. За работа с азбест са определени подробни условия, вижте **Рискови фактори / 5.7 Азбест**.²⁵

По-подробни изисквания за безопасност при работа по събаряне можете да намерите тук:

[Приложение № 3 XII към Наредба на правителството № 591/2006 Сб., относно подробни минимални изисквания за безопасност и защита на здравето при работа на строителни обекти](#)

7.5 СЪХРАНЕНИЕ

7.5.1. Какви рискове могат да възникнат по време на складиране на строителен обект?

- Удряне / затискане от товар, изплъзване на товара по време на манипулация с товари;
- Порези / ожулвания / прободания на част от тялото от остри части на товара, при счупване или изплъзване на товара;

²⁵ Поставете хипертекстова връзка към съответния раздел на уебсайта: bozp-cizinci.cz/BOZP_pro_cizince/Rizikove_faktory/Azbest.

- Развитието на мускулно-скелетни заболявания, наречени MSD – заболявания на гърба, врата, раменете и горните и долните крайници. Виж **Рискови фактори / 5.6 Ръчна манипулация с товари.**²⁶
- Изгаряне при пръскане, разливане или разпиляване на опасен химикал или смес;
- Подхлъзване / изкълчване на крак / сблъсък с препятствие при работа с товари;
- Затрупване / засипване на човек при складиране на насипни материали.

Какво се е случило: трудова злополука на чужденец с фатални последствия при складиране на работната площадка

Служител на друга фирма доставя стоманени рамки, при което редица от около 6 еднакви рамки, стоящи една след друга, се преобръща. Тази тежест притиска пострадалия работник от Украйна към рамката на транспортъора, която се използва като защитен елемент в случай на преобръщане на въпросните рамки. Пострадалият си е направил временно работно място от рамката на транспортъора, като по време на злополуката е бил вътре в рамката и заварявал. Нанесените наранявания са несъвместими с живота.

7.5.2. „Десет заповеди“ за безопасност при складиране на строителна площадка:

- ✓ Осигуряване на **безопасно внасяне и извозване на материал**. Съхранявайте материала в съответствие с условията, посочени от производителя, за предпочитане в положението, в което ще бъде вграден в сградата.
(vložít obr. skladovani-1)
- ✓ **Пространствата за складиране** трябва да са равни, отводнени и укрепени. Обърнете внимание на размерите и товароносимостта на площите за складиране (товароносимост на пода / тавана – те трябва да се товарят равномерно), включително на транспортните маршрути – те трябва да съответстват на размерите и теглото на складирания материал и на използваните машини.
- ✓ Поставайте материала по такъв начин, че да осигурите **стабилността** му и да предотвратите повреждането му през целия период на съхранение. Обезопасете с подложки, ограничители, опори, стойки, клинове или привързване всички елементи, части или възли, които в противен случай биха били нестабилни и биха могли да се преобърнат, наклонят, изместят или търкалят.
- ✓ Винаги поставяйте междинни **разделители** между елементи, които при съхранение прилепват плътно един до друг и не са оборудвани за безопасно захващане (напр. с

²⁶ Поставете хипертекстова връзка към съответния раздел на уебсайта: [bozp-cizinci.cz/BOZP pro cizince/Rizikové faktory/Ruční manipulace s břemeny](http://bozp-cizinci.cz/BOZP_pro_cizince/Rizikové_faktory/Ruční_manipulace_s_břemeny)

халки, куки или дръжки). Не използвайте дървени трупи или подложки на слоеве, състоящи се от два или повече елемента, свободно положени един върху друг.

- ✓ **Поддържащите или стабилизиращите конструкции** трябва да позволяват поставянето, вземането или допълването на елементите и компонентите в съответствие с придружаващата документация и без риск от повреда.
- ✓ Местата, предназначени за **връзване, окачване и манипулация с материали**, трябва да са с безопасен достъп. Затягането и разтягането на елементите / компонентите / от комплекти трябва да се извършва от земята или от безопасни подове. От стълба само съгласно установената технологична процедура.
- ✓ При ръчно подреждане **кенове и други обли предмети** могат да се подреждат на максимална височина от 2 м, като се гарантира тяхната стабилност. Обезопасете тръбите, трупите и предметите с подобна форма срещу търкаляне. (vložit obr. skladovani-2)
- ✗ Внимавайте за образуване на надвеси при **вземане на насипни материали**! При ръчно натрупване и вземане насипните материали могат да бъдат натрупани до височина не повече от 2 метра. Ако е необходимо да се вземат ръчно евентуално с механична лопата от камари по-високи от 2 метра, мястото на вземане се оформя така, че да **не се появяват надвеси** и височината на стената да не надвишава 1,5 м. (vložit obr. skladovani-3)
- ✗ На външни физически лица е забранено да влизат в **депото за насипни материали с вземане от долната страна**. Ако организираш вземането не оставай в опасното пространство на мястото на вземане.
- ✓ **Насипни твърди вещества в чували** поставяйте на ръка на височина не повече от 1,5 м. При механизирано складиране, ако са на палети – на височина не повече от 3 м. Ако краищата на купчините не са обезопасени, например с подпори или стени, чувалите трябва да се поставят под безопасен наклон и подредба по такъв начин, че да не могат да се срутят. (vložit obr. skladovani-4)
- ✓ За механизирано поставяне и вземане подреждайте **елементите и частите с правилна форма** на максимална височина до 4 м, освен ако производителят не е посочил друго. Обърнете внимание на носимоспособността на почвата и осигурете безопасна работа! (vložit obr. skladovani-5)
- ✓ Съхранявайте **течния материал** в затворени съдове с отвор за пълнене / изпразване отгоре. Обезопасете **бъчви, варели** и т.н., съхранявани в легнало положение, срещу търкаляне. Обезопасете отворените резервоари срещу падане на хора в тях.

- ✓ Съхранявайте **опасните химикали и химични смеси** в опаковки с обозначение на вида и начина на съхранение, посочени от производителя, и ги маркирай в съответствие с изискванията на [специалното законодателство](#). Съхранявайте химикалите и смесите с оглед на техните свойства и взаимодействие помежду им. Избягвайте възможността за объркване и вредно въздействие на съхраняваните вещества! **Никога не наливайте химикали в бутилки от напитки!** (vložit obr. skladovani-6)

По-подробни изисквания за безопасност при складиране можете да намерите тук:

[Приложение № 3 I към Наредба на правителството № 591/2006 Сб., относно подробни минимални изисквания за безопасност и защита на здравето при работа на строителни обекти](#)

[Приложение \(Точка 10\) към Наредба на правителството № 101/2005 Сб. относно по-подробните изисквания за работните места и работната среда](#)

7.6 РАБОТА В ИЗКОПИ²⁷

7.6.1. Какви рискове могат да възникнат при работа в изкопи?

Работните дейности в изкопи (земни работи и изкопи) са особено опасни в строителния отрасъл. Опасността се крие най-вече във възможността за частично или пълно **срутуване на стените на изкопа**. Рисковете, свързани с работата в изкоп, включват:

- **падане на човек** в изкопа от необезопасен ръб;
- **засипване / затрупване на човек** при срутуване на стените на изкопа, често с фатални последици (натискът на срутилата се пръст е огромен, меките тъкани, артериите и вените в тялото се притискат и дори ако освободеният човекът е относително без наранявания, може да се освободят кръвни или мастни съсиреци и да настъпи

²⁷ В Електронната библиотека на законодателния процес (т.нар. eKLEP) вече е публикуван [проект за изменение на Закон № 591/2006 Сб.](#) (състояние към 20 септември 2024 г. – в процедура за коментари), с който се изменя и Приложение 3, част V. Осигуряване на стабилността на стените на изкопите. В актуалния проект за изменение има нова формулировка на точка 4: „Вертикалните странични стени на машинно изкопаните изкопи трябва да бъдат обезопасени срещу срутуване с помощта на укрепване, обшивка, защитна рамка, защитна клетка, конструкция с разпонки или друга техническа конструкция, когато дълбочината на изкопа надвишава 0,6 м. Въз основа на оценка на риска, извършена от геолог⁴²⁾, в некомпактни, подгизнали или други склонни към срутуване почви, както и на места, където следва да се очакват многократни сътресения, стените на такива изкопи се обезопасяват съгласно определена технологична процедура, дори и при дълбочина, по-малка от посочената в първото изречение.“ Нова точка 8.: „Забранено е слизането или качването от изкопите върху конструкцията на укрепването, особено върху хоризонталните разпонки.“

Ако законът бъде приет в този вид, е препоръчително текстът да се допълни.

емболия и в следствие смърт – след затрупване винаги е необходимо да се **извика медицинска помощ!**);

- **падане на предмети / машини** върху човек в изкопа;
- **токов удар** поради повреда на електропроводи;
- **отравяне с газ** от повредени газови тръби или скали;
- **увреждане на обекти** поради експлозия на газ в случай на засягане на газопровода.

7.6.2. Какво се е случило: трудова злополука на чужденец с фатални последици при работа в изкоп

Работник от Украйна (†38) извършва ръчно почистване на изкоп. Изкопан е машинен изкоп с размери 2 x 3 м и дълбочина около 2,5 м. Трябва да се извърши ремонт на противопожарен тръбопровод. Работникът влиза в изкопа, който не е укрепен, след което стената на изкопа се срутва и затрупва работника. Затрупването причинява наранявания, несъвместими с живота.

Шофьорът не обезопасява правилно верижния багер на мокър склон. Багерът се срутва самоволно и избутва 2,5-тонна газова тръба в изкопа, където се намира пострадалият работник със словашко гражданство (†52). Той е затиснат от тръбата и получава наранявания, несъвместими с живота.

7.6.3. „Десет заповеди“ за безопасност при земни и изкопни работи

- ✓ Преди започване на изкопните работи трябва да се изготви надлежна **строителна документация** в зависимост от обстоятелствата с помощта на хидролог/геолог и статик.
- ✓ Влизането на хора в изкопа трябва да бъде сведено до минимум. Ако е възможно, предпочитайте **работа без изкопи** или използване на машини с управление от разстояние.
- ✓ Мястото на изкопа трябва да бъде **обезопасено срещу влизане на външни лица в изкопа** и срещу падане на хора в изкопа.
- ✓ Над изкопите трябва да бъдат монтирани **места за преминаване на пешеходци и превозни средства**. Над **изкоп, по-дълбок от 0,5 м**, на оградена строителна площадка трябва да бъде осигурена **пешеходна пътека с широчина най-малко 0,75 м**, снабдена с **парамет** (с дълбочина до 1,5 м, достатъчно е само от едната страна). (vložit obr. vykopu-14) + източник на снимката. ²⁸

²⁸ Източник на изображението: [Проект № TIRSMPSV701 „Иновативни решения за група от нужди в областта на оптимизирането на нормативната уредба, процедурите и мерките за ЗБУТ, включително мерки за разпространение“](#) финансиран с държавна подкрепа от Технологичната

- ✓ Трябва да се осигури **безопасен вход** към и от изкопа (стълба).
- ✓ Минималната **светла височина на изкопи с вертикални стени**, в които влизат хора, е **0,8 м**.
- ✓ Изкопът трябва да бъде **обезопасен** срещу падане на хора в него. Ако **ограждението** не отговаря на изискванията за здравина, то се поставя на разстояние, по-голямо от **1,5 м** от ръба на изкопа. Ограждението може да представлява например **парапет** (преносим, модулен), **предпазна маркировка** (с височина не по-малка от 1,1 м), **препятствие** (с височина поне 0,6 м), **почва от изкопа** (депонирана в насипно състояние на височина най-малко 0,9 м). (vložit obr. vykopy-9; vykopy-10) + източник на снимката.
- ✗ Внимавайте за **недостатъчно или липсващо укрепване!** Има опасност от срутване на стената на изкопа. (vložit obr. vykopy-1) + източник на снимката.
- ✓ **Стените на изкопа** трябва да бъдат **обезопасени** – например чрез оформяне на склон или с помощта на укрепване. (vložit obr. vykopy-13) + източник на снимката.
- ✓ **Оформянето на склон** се извършва в зависимост от вида на почвата, като в идеалния случай наклонът е **1:1** или **1:2** или по-малък, или е необходимо стабилизиране на изкопа с помощта на укрепване. (vložit obr. vykopy-15)
- ✗ Внимавайте за **недостатъчен ъгъл на откос!** Има опасност от срутване на стената на изкопа. (vložit obr. vykopy-2) + източник на снимката.
- ✓ При склонове с наклон, **по-голям от 1:1**, и височина, **по-голяма от 3 м**, трябва да се вземат мерки за **предотвратяване на подхлъзване на хора** или **на свличане на материал**.
- ✗ **Подкопаването на склоновете** е недопустимо!
- ✓ При **ръчно изкопани изкопи** вертикалните странични стени трябва да бъдат обезопасени с укрепване: в **застроена зона**, при дълбочина на изкопа по-голяма от **1,3 м**; в **незастроена зона** – **1,5 м**. Ако съществува риск от свличане на земни маси, е необходимо да се прави укрепване на по-малка дълбочина! (vložit obr. vykopy-8) + източник на снимката.
- ✗ Не влизайте в **машинно изкопани неукрепени изкопи**, освен ако стените им не са обезопасени срещу срутване със защитна рамка, предпазна клетка, конструкция с разпонки и др.

- ✓ Трябва да се гарантира **стабилността на зоната около изкопа**, включително на околните постройки (например сгради или пътища).
- ✗ Пазете се от **претоварване на ръба на изкопа от машини или превозни средства!** Има опасност от срутване на стената на изкопа. (vložit obr. vykopy-3) + източник на снимката.
- ✗ Внимавайте за материали и **предмети, поставени в близост до изкопа** и в стената на изкопа (напр. камъни и др.)! Има опасност да паднат в изкопа. (vložit obr. vykopy-4) + източник на снимката.
- ✓ **Сведете до минимум движението в близост до ръба на изкопа. Не съхранявайте материали в близост до ръба на изкопа, за да избегнете претоварване. Не натоварвайте ръбовете на изкопа на разстояние по-малко от 0,5 м от ръба на изкопа!**(vložit obr.vykopy-6) + източник на снимката.
- ✓ Преди започване на земните работи всички известни **инженерни мрежи** трябва да бъдат обозначени.
- ✓ Изкопаването на пръст **в близост до инженерни мрежи** се извършва **ръчно!** (vložit obr. vykopy-5) + източник на снимката.
- ✓ За работа в изкопи, **по-дълбоки от 1,5 м**, се изисква **професионален надзор** (напр. геолог или геотехник).
- ✗ Внимавайте с **вибрациите**, причинени от машините или околния трафик! Вибрациите могат да доведат до срутване на стените на изкопа.
- ✗ Внимавайте в случаи на **прогизване на склона!** Има опасност от срутване на стената на изкопа. Ако е възможно, не извършвайте земни работи, когато **земята е замръзнала** или след **продължителни валежи**.
- ✗ Не оставайте в **опасната зона на машините** (напр. багер, фадрома, товарач и др.)! (vložit obr. vykopy-11; vykopy-12) + източник на снимката.
- ✓ Опасното пространство на машината се определя от максималния обсег на работното ѝ оборудване, увеличен с 2 м, като влизането в опасното пространство е забранено. (vložit obr. vykopy-7) + източник на снимката.
- ✗ На **отдалечени работни места**, където не е осигурен надзор, **не трябва да се извършват изкопни работи на дълбочина 1,3 м и по-голяма от сам човек**.
- ✓ За **транспортирането на почвата с ръчна количка** трябва да се създаде достатъчно широк и носещ път с **наклон не по-голям от 1:5**, без резки преходи. Повърхността на пътеката не бива да бъде хлъзгава и по възможност да бъде укрепена. (vložit obr. vykopy-16) + източник на снимката.

- ✓ При транспортиране на почва с ръчна количка за засипване на изкоп, по-дълбок от 1,5 м, на ръба на изкопа трябва да се установи **стабилен ограничител**, за да се предотврати падането на количката в изкопа. (**vložit obr. vykopy-17**) + източник на снимката.
- ✓ Преди влизане в изкопа за първи път или след прекъсване на работата за повече от 24 часа, трябва да се **провери** състоянието на стените на изкопа, укрепването и местата за достъп. При необходимост да се направи измерване на концентрацията на опасни пари или газове.

[Приложение № 3 III към Наредба на правителството № 591/2006 Сб., относно подробни минимални изисквания за безопасност и защита на здравето при работа на строителни обекти](#)

8 ИЗБРАНИ РИСКОВИ ФАКТОРИ НА УСЛОВИЯТА НА ТРУД

В списъка по-долу са включени няколко рискови фактора, подбрани с оглед на вероятността за честата им поява в строителния отрасъл. Това не е изчерпателен списък на рисковите фактори; подробна информация за отделните рискови фактори, свързани с условията на труд, може да бъде намерена в [Наредба на правителството № 361/2007 Сб., определяща условията за опазване на здравето на работното място.](#)

Разпределяне по категории в рамките на уебсайта: [bozp-cizinci.cz/BOZP pro cizince/Rizikové faktory](http://bozp-cizinci.cz/BOZP-pro-cizince/Rizikove-faktory)

Pdf. са включени в приложение 3 към настоящия документ.

8.1 Шум

8.1.1. Видео Напо – Спрете шума!

<https://www.napofilm.net/cs/napos-films/napo-stop-noise>

Още филми с героя Напо са достъпни на адрес <https://www.napofilm.net/cs/napos-films/films?films=all>.

Понастоящем консорциумът Напо се състои от осем членове

– **AUVA** (Австрия), **CIOP** (Полша), **DGUV** (Германия), **EU-OSHA** (Билбао, Испания), **INAIL** (Италия), **INRS** (Франция), **SUVA** (Швейцария) и **TNO** (Нидерландия).



8.1.2. Снимково приложение

připojit pdf. obrazová příloha\rizikove-factory\001-hluk

8.2 Вибрации

8.2.1. Видео Напо – Вибрации

<https://www.napofilm.net/en/napos-films/napo-lighten-load/bad-vibrations>

Още филми с героя Напо са достъпни на адрес <https://www.napofilm.net/cs/napos-films/films?films=all>.

Понастоящем консорциумът Напо се състои от осем членове

– AUVA (Австрия), CIOP (Полша), DGUV (Германия), EU-OSHA (Билбао, Испания), INAIL (Италия), INRS (Франция), SUVA (Швейцария) и TNO (Нидерландия).



8.2.2. Снимково приложение

прикачете pdf. obrazová příloha\rizikove-factory\002-vibrace

8.3 Топлинно натоварване

8.3.1. Видео Напо – Твърде горещо за работа!

<https://www.napofilm.net/en/napos-films/napo-too-hot-to-work>

Още филми с героя Напо са достъпни на адрес <https://www.napofilm.net/cs/napos-films/films?films=all>.

Понастоящем консорциумът Напо се състои от осем членове

– **AUVA** (Австрия), **CIOP** (Полша), **DGUV** (Германия), **EU-OSHA** (Билбао, Испания), **INAIL** (Италия), **INRS** (Франция), **SUVA** (Швейцария) и **TNO** (Нидерландия).



8.3.2. Снимково приложение

прикачете pdf. obrazová příloha\rizikove-factory\003-teplo

8.4 Прах

8.4.1. Видео Напо – Прах на работното място

<https://www.napofilm.net/en/napos-films/napo-dust-work>

Още филми с героя Напо са достъпни на адрес <https://www.napofilm.net/cs/napos-films/films?films=all>.

Понастоящем консорциумът Напо се състои от осем членове

– **AUVA** (Австрия), **CIOP** (Полша), **DGUV** (Германия), **EU-OSHA** (Билбао, Испания), **INAIL** (Италия), **INRS** (Франция), **SUVA** (Швейцария) и **TNO** (Нидерландия).



8.4.2. Снимково приложение

прикачете pdf. obrazová příloha\rizikove-factory\004-prach

8.5 Азбест

8.5.1. Снимково приложение

прикачете pdf. obrazová příloha\rizikove-factory\005-azbest

8.6 Ръчна манипулация с товари

8.6.1. Видео Напо – Да изясним нещата с товарите

<https://www.napofilm.net/cs/napos-films/napo-lighten-load>

Още филми с героя Напо са достъпни на адрес <https://www.napofilm.net/cs/napos-films/films?films=all>.

Понастоящем консорциумът Напо се състои от осем членове

– AUVA (Австрия), CIOP (Полша), DGUV (Германия), EU-OSHA (Билбао, Испания), INAIL (Италия), INRS (Франция), SUVA (Швейцария) и TNO (Нидерландия).



8.6.2. Снимково приложение

прикачете pdf. obrazová příloha\rizikove-factory\006-břemena

9 PODKLAD PRO DODAVATELE WEBOVÉ STRÁNKY²⁹

9.1 Registrace domény

Po dohodě se zadavatelem (SP ČR) a dodavatelem webové stránky jsou možné např. tyto varianty³⁰:

- www.bozp-cizinci.cz
- www.bozpcizincu.cz
- www.bozpprocizince.cz

Výběr finálního doménového jména by měl být konzultován s dodavatelem webové stránky z hlediska použití klíčových slov v návaznosti SEO a vyhledávací mechanismy.

9.2 Hlavní menu

- Logo VÚBP
- Logo SP ČR
- O nás: Informace o cílech projektu, informace zpracovateli obsahu (VÚBP, v. v. i.) a provozovateli webu (SP ČR)
- BOZP pro cizince: Hlavní obsah webu, tematické okruhy 2 – 7.
- Pracovní úrazy cizinců v ČR: Vizualizace grafů zpracovaných v rámci tematického okruhu 1
- Zdroje informací
- Záložka pro výběr jazykové mutace (symbol státní vlajky) v CZ/ENG/UA/RO/PL/BG

9.3 Hlavní kategorie a podkategorie – struktura webu

- O nás
- BOZP pro cizince
 - Základy BOZP
 - Práva a povinnosti zaměstnance, povinnosti zaměstnavatele
 - *Co bych měl udělat ještě předtím, než začnu pracovat v České republice?*

²⁹ Tato kapitola slouží jako podklad pro dodavatele webu, **není nutné ji překládat**.

³⁰ Dle údajů z webu NIC.cz k datu 11. 07. 2024 by tyto domény v současnosti neměly být registrovány.

- *Proč bych se měl vůbec zajímat o bezpečnost a ochranu zdraví při práci (BOZP)?*
- *Pokud jsem cizinec, vztahují se na mě v České republice stejná pravidla BOZP jako na občany ČR?*
-
- **Školení BOZP**
 - *K čemu je dobré školení BOZP?*
 - *Jaké informace bych měl od zaměstnavatele obdržet při nástupu do práce?*
 -
- **Pracovní lékařské prohlídky**
 - *Jaký je účel pracovní lékařské prohlídky?*
 - *Jsem povinen pracovní lékařskou prohlídku absolvovat?*
 -
- **Zákaz alkoholu a kouření na pracovišti**
 - *Můžu pít alkohol na pracovišti?*
 - *Co když jsem pil alkohol ještě před začátkem pracovní doby?*
 -
- **Bezpečnostní značky, barvy a signály**
 - *K čemu slouží bezpečnostní značky, barvy a signály?*
 - *Jaký význam mají značky zákazu?*
 -
- **Zaměstnankyně a mladiství zaměstnanci**
- **Osoby samostatně výdělečně činné (bez zaměstnanců) a BOZP**
 - *Co když jsem OSVČ a pracuji tzv. „sám na sebe“?*
 - *Jaké povinnosti z oblasti BOZP se na OSVČ bez zaměstnanců vztahují?*
 -
- **Rizika**
- **Jak na pracovní úrazy, nemoci z povolání a odškodnění**
 - **Pracovní úrazy a nemoci z povolání**
 - *Co je to pracovní úraz?*

- *Co mám dělat, když se mi stane pracovní úraz nebo jsem svědkem pracovního úrazu kolegy (případně úrazu jiné osoby)?*
-
- Odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání
 - *Mám nárok na odškodnění pracovního úrazu nebo nemoci z povolání*
 - *Jsou ze zákona pojištěni všichni zaměstnavatelé?*
 -
- Ochranné osobní pracovní prostředky
- První pomoc na pracovišti
- BOZP ve stavebnictví
- Pracovní úrazy cizinců v ČR
- Zdroje informací

Rozcestník na hlavní stránce pod výběrem kategorií – Kde najdu informace o podmínkách vstupu a výkonu legální práce na území České republiky?

Pokud jsem občan třetí země mimo Evropskou unii a chci pracovat v ČR

www.pracecizincu.cz

Pokud jsem občan Evropské unie a chci pracovat v ČR

www.eu-citizens.cz

V zápatí webu, případně na dolní části stránky navrhujeme umístit Legal disclaimer:

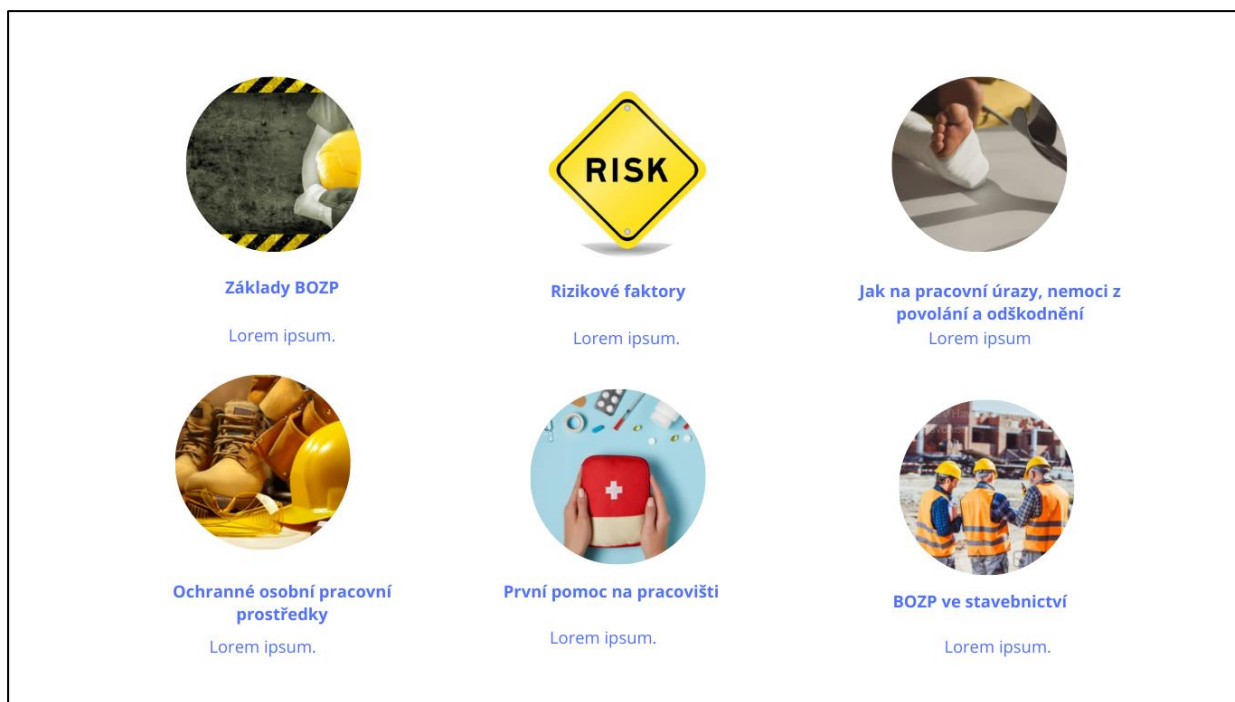
Obsah tohoto webu má pouze osvětový a informativní charakter, cílem je zvýšení povědomí o otázkách BOZP u pracovníků ze zahraničí. Obsahuje vybrané základní informace o zajištění BOZP v České republice určené zaměstnancům cizí státní příslušnosti ve zjednodušené formě v češtině a v překladu do vybraných cizích jazyků. Výklad právních předpisů smí v České republice provádět pouze soudy. Předkládané informace reflektují stav právních předpisů ke dni 31. 10. 2024.³¹

9.4 Návrh grafického rozložení webové aplikace BOZP pro cizince



Obrázek 22: Návrh možné vizualizace hlavního menu (horní lišta pod adresním řádkem webového prohlížeče)

³¹ Přesné znění konzultovat dle doporučení právního oddělení zadavatele (SP ČR).



Obrázek 23 - Návrh možné vizualizace první úrovně hlavního obsahu, zobrazení na hlavní stránce, tematický blok 3 včleněn pod Základy BOZP (fotografie pouze ilustrativní, po dohodě se zadavatelem budou fotografie vybrány pro konečný návrh z fotobanky)

	Práva a povinnosti zaměstnance	FAQ
	Alkohol a kouření na pracovišti	FAQ
	Bezpečnostní značky, barvy a signály	FAQ

Obrázek 24: Návrh možné vizualizace druhé úrovně hlavního obsahu (řazení témat v návrhu pouze ilustrativní)

Můžu pít alkohol na pracovišti?

▼

Co když jsem pil alkohol před začátkem pracovní doby?

▼

>Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Fusce aliquam vestibulum ipsum. Pellentesque pretium lectus id turpis. Nulla pulvinar eleifend sem. Fusce aliquam vestibulum ipsum. Fusce dui leo, imperdiet in, aliquam sit amet, feugiat eu, orci. Nulla pulvinar eleifend sem. Vivamus ac leo pretium faucibus. Vestibulum erat nulla, ullamcorper nec, rutrum non, nonummy ac, erat. Etiam dui sem, fermentum vitae, sagittis id, malesuada in, quam. Sed elit dui, pellentesque a, faucibus vel, interdum nec, diam. Duis viverra diam non justo. Aenean vel massa quis mauris vehicula lacinia.

▲

A co oslava v práci po skončení pracovní doby? Je tam alkohol povolen?

▼

Obrázek 25: Návrh možné vizualizace třetí úrovně hlavního obsahu

Zdroje informací:

- [Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Zákon č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Zákon č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci](#)
- [Zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Vyhláška č. 79/2013 Sb., o provedení některých ustanovení zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, \(vyhláška o pracovnělékařských službách a některých druzích posudkové péče\), ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Nařízení vlády č. 375/2017 Sb., o vzhledu, umístění a provedení bezpečnostních značek a značení a zavedení signálů, ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Vyhláška č. 180/2015 Sb. o zakázaných pracích a pracovištích](#)
- [Nařízení vlády č. 290/1995 Sb., kterým se stanoví seznam nemocí z povolání](#)
- [Nařízení vlády č. 276/2015 Sb., o odškodňování bolesti a ztížení společenského uplatnění způsobené pracovním úrazem nebo nemocí z povolání, ve znění pozdějších předpisů.](#)
- [Nařízení Evropského parlamentu a Rady \(EU\) 2016/425 ze dne 9. března 2016 o osobních ochranných prostředcích a o zrušení směrnice Rady 89/686/EHS](#)

- [Nařízení vlády č. 390/2021 Sb., o bližších podmínkách poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čisticích a dezinfekčních prostředků](#)
- [Nařízení vlády č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci](#)
- [Nařízení vlády č. 362/2005 Sb. o bližších požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na pracovištích s nebezpečím pádu z výšky nebo do hloubky](#)
- [Nařízení vlády č. 101/2005 Sb., o podrobnějších požadavcích na pracoviště a pracovní prostředí](#)
- [Nařízení vlády č. 591/2006 Sb., o bližších minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na staveništích](#)
- České technické normy (ČSN, ČSN EN)

Seznam zkratk:

AED	Automatizovaný externí defibrilátor
BOZP	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
CE	Conformité européenne - evropská shoda
CZ-ISCO/KZAM	Klasifikace zaměstnání
CZ-NACE	Klasifikace odvětví
ČR	Česká republika
ČSN	Česká technická norma
ČSN EN	Česká verze evropské normy
DPC	Dohoda o pracovní činnosti
DPP	Dohoda o provedení práce
EU	Evropská unie
FAQ	Nejčastěji kladené otázky
GPS	Globální polohový systém
KHS	Krajské hygienické stanice
KPR	Kardiopulmonální resuscitace
MSD	Muskuloskeletální onemocnění
OIP	Oblastní inspektorát práce
OOPP	Osobní ochranné pracovní prostředky
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
SP ČR	Svaz průmyslu a dopravy České republiky
VÚBP	Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i.
VZV	Vysokozdvihový vozík

Seznam příloh:

- Pracovní úrazovost cizinců - fin.verze.xlsx
- Signály-rukou (složka se soubory ve formátu png.)
- OOPP (složka se soubory ve formátu jpg. a png.)
- Titulky první pomoc - prelozeno.xlsx
- Obrázky staveniště (složka obsahující podsložky):
 - o Žebříky (složka obsahující soubory ve formátu png. a EPS)
 - o Skladování (složka obsahující soubory ve formátu png. a EPS)
 - o Práce ve výškách (složka obsahující soubory ve formátu png. a EPS)
 - o Bourání (složka obsahující soubory ve formátu png. a EPS)
 - o Výkopy (složka obsahující soubory ve formátu png. a af design)
- Rizikove-faktory (složka se soubory ve formátu pdf.)
- Cvičný test z BOZP.docx